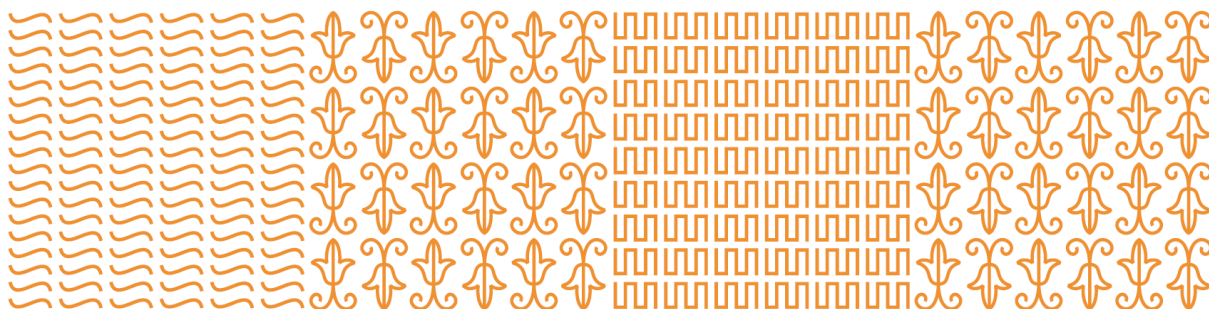

TYK

TÖÖLÖN YHTEISKOULUN AIKUISLUKIO

AIKUISTEN LUKIOKOULUTUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

Töölön yhteiskoulun aikuislukion laatima
aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma perustuu
Opetushallituksen 7.11.2019 antamaan määräykseen OPH-2267-2019
aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteista,
jotka on otettu käyttöön 1.8.2021, sekä muutosmääräykseen OPH-1104-2022.

SISÄLTÖ

1	Opetussuunnitelman perusteiden toteuttaminen Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa	1
1.1	Opetussuunnitelmaa ohjaavat valtakunnalliset periaatteet	1
1.2	Valtakunnallisten periaatteiden soveltaminen Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa	2
1.3	Toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi	4
2	Aikuisten lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta	6
2.1	Tehtävä	6
2.2	Arvoperusta	7
2.3	Töölön yhteiskoulun aikuislukion arvoperustan tarkennukset	7
3	Opetuksen toteuttaminen.....	9
3.1	Opintojen rakenne	9
3.2	Oppimiskäsitys	9
3.3	Opiskeluympäristöt ja -menetelmät.....	10
3.3.1	Opiskeluympäristöt aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa	10
3.3.2	Opiskelumenetelmät aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa	11
3.4	Toimintakulttuuri.....	12
3.4.1	Oppiva yhteisö aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa	13
3.4.2	Osallisuus ja yhteisöllisyys aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa	14
3.4.3	Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa.....	15
3.4.4	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa	15
3.4.5	Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa.....	16
3.5	Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys	17
3.5.1	Yhteistyö ja jatko-opintovalmiuksien kehittäminen aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa.....	17
3.5.2	Korkeakoulu yhteistyö aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa	18
3.5.3	Työelämävalmiudet aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa	19
3.5.4	Kansainvälinen osaaminen aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa	20
4	Opiskelijan ohjaus ja tukeminen.....	22
4.1	Ohjaus	22
4.2	Erityisopetus ja muu oppimisen tuki	25
4.2.1	Erityisopetus ja muu oppimisen tuki aikuisten lukiokoulutusta järjestävässä oppilaitoksessa	25
4.2.2	Erityisopetus ja muu oppimisen tuki Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa.....	27

4.3	Opiskeluhoolto.....	29
4.4	Turvallinen opiskeluympäristö ja työrauha	30
4.5	Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.....	30
5	Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi	33
5.1	Arvioinnin tavoitteet, tehtävät ja käytänteet lukiokoulutuksessa	33
5.2	Opintojakson arviointi.....	35
5.2.1	Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät	35
5.2.2	Itsenäisesti tai lähiopetukseen osallistumatta suoritettavat opinnot.....	36
5.2.3	Suullisen kielitaidon arviointi	37
5.2.4	Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa.....	38
5.2.5	Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.....	38
5.2.6	Laaja-alaisen osaamisen arviointi	40
5.3	Oppiaineen oppimäärän arviointi	40
5.4	Lukion oppimäärän suoritus	41
5.5	Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus	42
5.6	Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.....	43
6	Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt.....	46
6.1	Opetuksen yleiset tavoitteet.....	46
6.2	Laaja-alainen osaaminen	47
6.3	Äidinkieli ja kirjallisuus.....	52
6.3.1	Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä.....	54
6.3.2	Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä.....	64
6.4	Toinen kotimainen kieli, ruotsi.....	81
6.4.1	Ruotsi, B1-oppimäärä.....	86
6.4.2	Ruotsi, A-oppimäärä	95
6.4.3	Ruotsi, B3-oppimäärä.....	105
6.5	Vieraat kielet	113
6.5.1	Englanti, A-oppimäärä.....	119
6.5.2	Espanja, A-oppimäärä.....	129
6.5.3	Espanja, B3-oppimäärä.....	139
6.5.4	Japani, B3-oppimäärä	147
6.5.5	Ranska, B3-oppimäärä.....	154
6.5.6	Saksa, B3-oppimäärä	162
6.5.7	Venäjä, B3-oppimäärä.....	170
6.6	Matematiikka	178
6.6.1	Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus	181
6.6.2	Matematiikan pitkä oppimäärä	184
6.6.3	Matematiikan lyhyt oppimäärä	194
6.7	Biologia	201
6.8	Maantiede	211
6.9	Fysiikka	221
6.10	Kemia.....	232
6.11	Filosofia.....	242
6.12	Historia	249
6.13	Yhteiskuntaoppi	262
6.14	Uskonto.....	272

6.14.1	Evangelisluterilainen uskonto.....	275
6.14.2	Islamin uskonto.....	281
6.15	Elämäkatsomustieto.....	288
6.16	Psykologia.....	297
6.17	Terveystieto	308
6.18	Opinto-ohjaus.....	315
6.19	Liikunta	319
6.20	Musiikki.....	323
6.21	Kuvataide.....	328
6.22	Temaattiset opinnot.....	334
LIITE 1: Aikuisille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot ..		336
LIITE 2: Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikko		337

1 OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN TOTEUTTAMINEN TÖÖLÖN YHTEISKOULUN AIKUISLUKIOSSA

Töölön yhteiskoulun aikuislukion periaatteena on olla kaikille avoin aikuislukio. Koulun toimintaa ohjaavat valtakunnalliset periaatteet, kuten opetussuunnitelman perusteet ja lukiolaki. Tässä opetussuunnitelmassa kerrotaan, kuinka näitä periaatteita sovelletaan Töölön yhteiskoulun aikuislukion lukiokoulutuksessa. Tässä luvussa esitellään myös, miten koulun toimintaa arvioidaan ja kehitetään valtakunnallisten periaatteiden osoittamalla tavalla. Myöhemmin kuvataan yksityiskohtaisemmin oppiaineiden opintosisällöt ja muut koulun toiminnan osa-alueet.

1.1 OPETUSSUUNNITELMAA OHJAAVAT VALTAKUNNALLISET PERIAATTEET

Töölön yhteiskoulun aikuislukio järjestää aikuisten lukiokoulutusta. Lukiolaissa kerrotaan, että lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasa-painoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Lukio-opinnot antavat opiskelijoille myös jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi koulutuksen tulee tukea opiskelijoiden edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen elämänsä aikana.¹ Tässä opetussuunnitelmassa kerrotaan, kuinka nämä tavoitteet toteutuvat Töölön yhteiskoulun aikuislukion lukiokoulutuksessa ja miten lukiokoulutus toteutetaan Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa.

Lukiolaissa on säädetty, että koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelma², joka pohjautuu Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin³. Opetussuunnitelman perusteet ovat lukiolakiin⁴ ja -asetukseen⁵ perustuva Opetushallituksen antama kansallinen määräys⁶. Opetussuunnitelmassa kerrotaan lukiolaissa annettujen määräysten mukaisesti opetuksen, opintojen ohjauksen ja oppimisen tuen toteuttamisesta, opiskelijoille tarjottavista opintojaksoista ja niihin osallistumisen edellytyksenä olevista opintosuorituksista sekä opetuksen tarkemmista tavoitteista ja sisällöistä.⁷ Li-

¹ Lukiolaki 714/2018.

² Lukiolaki 714/2018 3 luku 12 §.

³ Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2019, Opetushallitus 2019.

⁴ Lukiolaki 714/2018.

⁵ Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018.

⁶ Lukiolaki 714/2018 3 luku 12 §.

⁷ Lukiolaki 714/2018 3 luku 12 §.

säksi opetussuunnitelmassa kerrotaan muun muassa koulutuksen ja oppimisen arvioinnista, koulun toiminta-ajatuksesta, arvopohjasta ja toimintakulttuurista, oppimiskäsityksestä, opiskeluympäristöistä ja -menetelmistä sekä yhteistyön toteuttamisesta.⁸

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia vuosittain opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma, jossa määrätään opetuksen yleisestä järjestämisestä, opetustunneista, työajoista, koulutuksen järjestäjän yhteistyöstä ja koulutuksen hankkimisesta, itsenäisestä opiskelusta sekä muista tarpeellisista opetuksen järjestämiseen liittyvistä asioista.⁹

Lukiolain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Opiskelijaa tulee suojata kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä.¹⁰ Lisäksi koulu yhteisössä edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhdenvertaisuuden edistämistä ohjaa yhdenvertaisuuslaki¹¹ ja sukupuolten tasa-arvon edistämistä tasa-arvolaki¹²

1.2 VALTAKUNNALLISTEN PERIAATTEIDEN SOVELTAMINEN TÖÖLÖN YHTEISKOULUN AIKUISLUKIOSSA

Töölön yhteiskoulun aikuislukio on vastuussa tämän opetussuunnitelman laadinnasta, toteutumisen arvioinnista ja kehittämisestä. Opetussuunnitelma on laadittu luvussa 1.1 esitettyjen opetussuunnitelmaa ohjaavien valtakunnallisten periaatteiden mukaisesti. Mahdolliset muutokset valtakunnallisiin opetussuunnitelman perusteisiin siirretään myös koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa koulutuksen lähtökohtana on näkemys siitä, että aikuisopiskelija rakentaa osaamistaan aikaisemmin oppimilleen tiedoille ja taidoille, elämäkokemukselleen ja mahdollisille rinnakkaisille opinnoille. Aikuislukiossa opiskelee eri-ikäisiä sekä eri elämäntilanteissa olevia opiskelijoita, mikä huomioidaan opetuksessa ja muussa koulun toiminnassa. Opetustarjonnan valinnaisuus, vaihtoehdot ja joustavat opetusjärjestelyt mahdollistavat opiskelun erilaisissa elämäntilanteissa.

Töölön yhteiskoulun aikuislukion opetussuunnitelmaa laadittaessa on huomioitu lukio- ja ammattikoulutuksen tavoitteet. Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa tuetaan erityisesti uraa vaihtavien opiskelijoiden, mutta myös ensimmäiseen jatko-opintopaikkaansa hakeutuvien opiskelijoiden sujuvaa siirtymistä korkea-asteen opintoihin. Lukion opetussuunnitelmassa on myös huomioitu opiskelijoiden hyvinvointi, johon opintojen aikaisella tuella ja ohjauksella voidaan keskeisellä tavalla vaikuttaa. Opetussuunnitelmassa näkyy myös koulun oppimiseen kannustava toimintakulttuuri, jota tukee vahva yhteisöllisyys. Perinteikkäästi moderni lukio tukee opiskelijan sydämen sivistyksen kasvamista.

Töölön yhteiskoulun aikuislukion lukio-opetus on tarkoitettu oppivelvollisuusiän ylittäneille, joilla on tarve suorittaa lukio-opinnot, täydentää niitä tai korottaa oppiaineiden arvosanoja.

⁸ Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2019, Opetushallitus 2019.

⁹ Lukiolaki 714/2018 3 luku 13 §; 2 luku 8 §; 5 luku 25 §.

¹⁰ Lukiolaki 714/2018 7 luku 40 §.

¹¹ Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014.

¹² Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986; Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta 1329/2014.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opiskelija voi

- suorittaa lukion oppimäärän
- suorittaa yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän
- suorittaa yksittäisiä opintojaksoja
- suorittaa muita lukion tehtävään kuuluvia yleissivistäviä aineita tai temaattisia opintoja
- suorittaa ylioppilastutkinnon tai sen osan.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa tarjotaan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen määrä valtakunnallisia opintoja¹³, jotka toteutetaan tässä opetussuunnitelmassa kuvatulla tavalla. Luonnontieteellisissä opinnoissa tarjotaan pakollisten opintojen lisäksi vähintään kymmenen opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Kaikkien oppiaineiden valinnaiset opinnot on mahdollista suorittaa kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opetuskielenä on suomi. Töölön yhteiskoulun aikuislukio ei järjestä opetusta rangaistuslaitoksessa.

Lukiolain mukaisesti Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa laaditaan vuosittain opetussuunnitelmaan perustuva lukuvuosisuunnitelma, jossa määrätään opetuksen yleisestä järjestämisestä, opetustunneista, työajoista sekä muista tarpeellisista opetuksen järjestämiseen liittyvistä asioista.¹⁴ Lukuvuosisuunnitelmasta ilmenevät opetussuunnitelman toteuttamiseen, koulun toiminnan kehittämiseen ja esimerkiksi opiskelijoiden osallistamiseen liittyvät toimet, jotka edellyttävät vuosittaista tarkastelua.

Opetusjärjestelyt tehdään lukiolain edellyttämällä tavalla niin, että opiskelijan on mahdollista suunnitella oma opinto-ohjelmansa ja tehdä yksilöllisiä valintoja sekä suorittaa tutkinto kolmessa vuodessa.¹⁵ Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa osa opinnoista on mahdollista suorittaa erilaisina kokonaan tai osittain etäopetuksena tapahtuvina suorituksina. Opiskelijoille annetaan tarvittavaa opinto-ohjausta yksilöllisesti ja yhteisöllisesti. Opiskelija laatii Töölön yhteiskoulun opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija voi myös täydentää opinto-ohjelmaansa muiden koulutuksen järjestäjien koulutustarjonnalla.

Töölön yhteiskoulun aikuislukion kouluyhteisöön kuuluu myös muita koulumuotoja, kuten aikuisten perusopetus. Koulumuodot toimivat tiiviissä yhteistyössä keskenään, minkä vuoksi koko kouluyhteisöä koskettavia toimintoja käsittelevät suunnitelmat on laadittu koulumuotojen yhteistyönä, erillisinä asiakirjoina. Tähän opetussuunnitelmaan kuuluvat seuraavat liitteet:

- Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa toteutettava ohjaussuunnitelma.
- Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa toteutettava opiskeluhuoltosuunnitelmassa, jossa on kuvattu opiskeluhuoltoon liittyvät käytänteet.
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.
- Töölön yhteiskoulun aikuislukion järjestyssäännöt, jotka ovat osa lukuvuosisuunnitelmaa.

¹³ Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018 3 luku 12 § ja liite 2: Aikuisille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot.

¹⁴ Lukiolaki 714/2018 3 luku 13 §.

¹⁵ Lukiolaki 714/2018 3 luku 13 §.

Töölön yhteiskoulun aikuislukion opetussuunnitelma on laadittu osin yhteistyössä Töölön yhteiskoulun lukion kanssa Opetushallituksen myöntämällä valtionavustuksella rahoitettussa *Toimintakulttuurin päivitys lops-ohjauksella* -hankkeessa. Lisäksi Töölön yhteiskoulun aikuislukio ja Töölön yhteiskoulu ovat tehneet opetussuunnitelman valmistelussa yhteistyötä *Yksityiskoulujen liiton lukiotutorverkosto* -hankkeessa. Opetussuunnitelmaa laadittaessa on keskusteltu myös muiden Helsingin seudulla aikuisten lukiokoulutusta järjestävien tahojen kanssa.

Erityisesti koulun ohjaustoiminnan suunnittelussa on tehty yhteistyötä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa eri asteilla. Myös työ- ja elinkeinotoimiston ja erilaisten oppimisen tukipalveluiden (esim. Helsingin seudun erilaiset oppijat ry HERO) asiantunteudesta on hyödynnetty opetussuunnitelmaa laadittaessa.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa on myös huomioitu koulun toimintaympäristö ja erityisresurssit, sijaintialueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet, elinkeino- ja kulttuurielämä sekä muiden oppilaitosten opetustarjonta.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa ja ennen sen hyväksymistä on kuultu Töölön yhteiskoulun aikuislukion henkilöstön lisäksi koulun opiskelijoita¹⁶ ja alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajia. Töölön yhteiskoulun aikuislukio pitää tärkeänä, että opiskelijat ja heidän huoltajansa ovat mukana koulun toiminnan suunnittelussa ja toimintakulttuurin kehittämisessä.

1.3 TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI

Töölön yhteiskoulun aikuislukio vastaa järjestämänsä koulutuksen laadusta ja laadunhallinnan jatkuvasta kehittämisestä.¹⁷ Tähän työhön kuuluvat opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen. Toiminnan arviointi toteutetaan suurelta osin koulu yhteistyön itsearviointina. Arviointiin osallistuvat henkilökunnan lisäksi opiskelijat ja alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajat, ja arviointia suoritetaan tarpeen mukaan yhteistyössä koulun yhteistyökumppaneiden kanssa. Koulu osallistuu säännöllisesti toiminnan ulkopuoliseen arviointiin lukiolain edellyttämällä tavalla. Kunakin lukuvuonna toteutettavat keskeiset arviointitoimet kuvataan lukuvuosisuunnitelmassa ja niiden toteutuminen ja keskeiset tulokset lukuvuosi-raportissa.

Koulun keskeisiä arvioinnin kohteita ovat opetus ja oppimisen arviointi. Koulun toiminnan arvoperusta konkretisoituu opetussuunnitelman perusteissa kuvatussa laaja-alaisessa osaamisessa, jonka toteutumisen arviointi kytkeytyy opetuksen arviointiin. Lisäksi koulun ohjaustoimintaa, opiskelun tukitoimia ja opiskeluhuoltoon liittyvien toimien vaikuttavuutta arvioidaan. Koulun opiskelu ympäristön ja -menetelmien arviointi kytkeytyy oppimiskäsityksen toteutumisen arviointiin. Koulun yhteistyön käytänteiden arviointi liittyy myös läheisesti opetuksen arviointiin. Lisäksi koulun toimintakulttuuria tarkastellaan ja kehitetään yhteistyössä koko koulu yhteistyön kesken.

¹⁶ Lukiolaki 714/2018 5 luku 33 §.

¹⁷ Lukiolaki 714/2018 9 luku 56 §.

Koulun toiminnan arvioinnin keinoja ovat muun muassa opettajien keräämät opiskelijapalautteet, opettajan itsearviointi sekä aineryhmissä toteutettava arviointi. Myös opiskelijoiden suullisesti ja vapaamuotoisemmin antama palaute on keskeinen arvioinnin muoto, joka huomioidaan toiminnan kehittämisessä. Arviointia toteutetaan monipuolisesti myös esimerkiksi opintojakson opiskelijoille tai laajemmin kouluyhteisölle suunnatuilla kyselyillä, opiskelijoiden kuulemistilaisuuksissa, henkilökunnan toiminnan itsearvioinnin kautta sekä muilla lukuvuosisuunnitelmassa päätettävillä toimenpiteillä.

Arvioinnin tuottama tieto tukee opettajan oman työn kehittämistä. Saatua tietoa hyödynnetään myös koko kouluyhteisön kehittämisessä. Arvioinnista saadut tulokset koostetaan tarpeen mukaan käsiteltäväksi esimerkiksi opettajainkokouksissa tai opiskelijatapaamisissa. Arvioinnin keskeiset tulokset julkistetaan.¹⁸ Tulosten perusteella koulun henkilökunta ja opiskelijat voivat tehdä ehdotuksia koulun toiminnan kehittämiseksi. Kehittämis ehdotuksia käsitellään opettajainkokouksissa, opiskelijoiden kuulemistilaisuuksissa tai muissa soveltuvissa yhteyksissä. Ehdotusten toimeenpanosta päätetään tarpeen mukaan esimerkiksi lukuvuosisuunnitelmassa.

¹⁸ Lukiolaki 714/2018 9 luku 56 §.

2 AIKUISTEN LUKIO- KOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

Aikuisten lukiokoulutuksen tehtävä on määritelty valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa. Töölön yhteiskoulun aikuislukio toteuttaa tätä tehtävää ja koulun toimintaa ohjaava arvoperusta on yhtenevä valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden kanssa. Arvoperusta kuvaa arvoja, joiden pohjalle koulun toiminta rakentuu ja joita koulu yhteisössä halutaan edistää.

2.1 TEHTÄVÄ

Aikuisten lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikanaan opiskelija kartuttaa ja syventää olennaista ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Opetus auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään elämässä ja maailmassa vallitsevista monitahoisista keskinäisriippuvuuksista sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Aikuisten lukiokoulutuksella on opetus- ja sivistystehtävä, jonka tavoitteisiin kuuluu myös aikuisväestön syrjäytymisen ehkäisy ja kotoutumisen tukeminen. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Aikuisten lukiokoulutus lisää opiskelijan työelämässä menestymisen yleisiä edellytyksiä sekä kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan.

Aikuisten lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Aikuisten lukiokoulutuksessa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella ja muilla näytöillä. Aikuisten lukiokoulutus ehkäisee syrjäytymistä tarjoamalla mahdollisuuden jatkaa tai aloittaa lukio-opintoja aikuisena. Koulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, kansainvälisyyteen ja jatkuvaan oppimiseen.

2.2 ARVOPERUSTA

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Aikuisten lukiokoulutuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Aikuisten lukiokoulutus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

Aikuisten lukiokoulutuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalien vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Opetus kannustaa kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen aikuisten lukiokoulutusta järjestävä oppilaitos on yhteisö, jossa monista kieli-, katsomus- ja uskontotaustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Oppilaitoksessa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

2.3 TÖÖLÖN YHTEISKOULUN AIKUISLUKION ARVOPERUSTAN TARKENNUKSET

Opetussuunnitelman perusteissa esitetyn arvoperustan lisäksi Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa on muodostettu kaikkia koulumuotoja yhdistävät kuusi keskeistä tarkennusta arvoperustaan, joita koulussa on sitouduttu noudattamaan.

Töölön yhteiskoulun toiminnassa arvot konkretisoituvat monin osin opetuksen sisällöissä ja tavoitteissa sekä opetuksen toteuttamisen tavoissa. Myös koulussa tapahtuva vapaa-
muotoinen yhdessäolo ja opetustilaisuuksien ulkopuolella tapahtuva vuorovaikutus ilmentää arvoja.

Laaja-alainen yleissivistys

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa arvostetaan laaja-alaista yleissivistystä, joka ilmenee avarakatseisuutena ja laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena sekä tukee identiteetin, maailmankatsomuksen ja -kuvan sekä ihmiskäsityksen muodostamista.

Oppiminen on aktiivista toimintaa

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa oppiminen nähdään aktiivisena toimintana, jossa opiskelijan oppimisen ja kehittymisen halu ja näitä tukeva hyvä ja tavoitteellinen opetus ovat keskeisiä. Kouluyhteisössä arvostetaan luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua.

Monikulttuurisuus

Opetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle, joka muotoutuu eri kulttuurien vuorovaikutuksessa. Kouluyhteisö koostuu erilaisista kieli-, katsomus- ja uskontotaustoista tulevista ihmisistä ja tarjoaa mahdollisuuden aitoon monikulttuurisuuteen.

Toisten kunnioittaminen

Töölön yhteiskoulun aikuislukion toiminnan pohjana on yhtenäinen ihmisarvon kunnioittaminen ja pyrkimys tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Koulussa ei hyväksytä henkistä tai fyysistä väkivaltaa, häirintää syrjintää eikä rasismia. Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa kannustetaan erilaisuuden hyväksymiseen.

Osallisuus

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa kannustetaan opiskelijoita osallisuuteen kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella ja yhteiskunnassa. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys ovat tärkeitä koulun toiminnassa. Koulun toiminta edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia aktiiviseen osallisuuteen yhteiskunnassa.

Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Ekososiaalisen sivistyksen kehittäminen ohjaa kouluyhteisöä. Ekososiaalinen sivistys pyrkii luomaan elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja rakentaa osaamis pohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 OPINTOJEN RAKENNE

Töölön yhteiskoulun aikuislukio on sitoutunut aikuisten lukiokoulutuksen kehittämiseen osana lukiokoulutusta ja aikuisille suunnattua koulutusta. Opiskelumahdollisuuksien tarjonnan lähtökohtana on, että aikuinen rakentaa osaamistaan elämäkokemukselleen, aikaisemmin omaksumilleen tiedoille ja taidoille sekä mahdollisesti rinnakkaisille opinnoille. Opetustarjonnan valinnaisuus ja vaihtoehdot mahdollistavat opiskelun ja yksilölliset opintopolut erilaisissa elämäntilanteissa.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lukion oppimäärän laajuus on 88 opintopistettä. Opetusta annetaan keskimäärin 9 tuntia 20 minuuttia opintopistettä kohden. Opintoihin kuuluu lisäksi niiden tavoitteiden ja sisällön kannalta tarpeellinen ja opiskelijan kannalta kohtuullinen määrä opiskelijan omatoimista työskentelyä.¹⁹ Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa aikuisten lukio-opinnot muodostuvat valtakunnallisista pakollisista ja valinnaisista opinnoista, jotka on kuvattu opetussuunnitelman perusteissa, sekä koulukohtaisista valinnaisista opinnoista. Biologiassa, maantieteessä, fysiikassa ja kemiassa opiskelija suorittaa kolmessa oppiaineessa pakollisia opintoja kahden opintopisteen ja yhdessä oppiaineessa neljän opintopisteen verran.²⁰ Lukion oppimäärään kuuluvat opinnot käyvät ilmi tuntijaosta²¹, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä. Lukiolain mukaisesti Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnot kolmessa vuodessa.²²

Pääsääntöisesti opinnot on suositeltavaa suorittaa moduulien mukaisessa numerojärjestyksessä. Opintojaksot ja niiden sisältämät moduulit on esitetty luvussa 6. Mikäli oppiaineessa suoritusjärjestyksestä ei ole mahdollista poiketa tai jokin opintojakso on edellytys toisen opintojakson suorittamiselle, tästä on mainittu luvussa 6.

3.2 OPPIMISKÄSITYS

Töölön yhteiskoulun aikuislukion opetus perustuu valtakunnallisten aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyyn oppimiskäsitykseen.

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia aineistojen pohjalta sekä tietojaan ja taitojaan uudella tavalla yhdistäen. Ohjaus ja rakentava pa-

¹⁹ Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018 3 luku 11 §.

²⁰ Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018 3 luku 12 §.

²¹ Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018 Liite 2: Aikuisille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot.

²² Lukiolaki 714/2018 3 luku 13 §.

laute vahvistavat opiskelijan myönteistä minäkuvaa ja luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa sekä auttavat opiskelijaa kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija oppii vähitellen yhä paremmin arviomaan ja kehittämään opiskelu- ja ajattelutaitojaan. Opintoihin liittyvät onnistumiset ja muut myönteiset kokemukset edistävät oppimista ja innostavat osaamisen kehittämiseen.

3.3 OPISKELUYMPÄRISTÖT JA -MENETELMÄT

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opiskeluympäristöjä ja menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat tässä opetussuunnitelmassa kuvatut oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Opiskeluympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Opiskelumenetelmillä tarkoitetaan niitä toimintatapoja, jotka tähtäävät opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Opiskelumenetelmiin kuuluvat esimerkiksi opettajan tunnille valitsemat opetukselliset ratkaisut ja opiskelijan itsenäisen opiskelun muodot. Niitä ovat esimerkiksi opetuskeskustelu, oppimista tukeva oppimispajaopetus ja luento-opetus. Erilaiset sähköiset opiskeluratkaisut voivat olla osa opetuksen järjestämistä.

Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden yhdenvertaisuus, edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet. Aikuisten lukiokoulutuksen järjestämisessä otetaan huomioon aikuisopiskelun erityispiirteet, joista keskeisin on aikuisopiskelijoiden opiskelulähtökohtien moninaisuus. Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien avulla luodaan mahdollisuuksia joustaviin yksilöllisiin ja yhteisöllisiin opiskelumahdollisuuksiin.

3.3.1 OPISKELUYMPÄRISTÖT AIKUISTEN LUKIOKOULUTUSTA TARJOAVASSA OPPILAITOKSESSA

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa opiskeluympäristöt ovat monipuolisia, turvallisia ja viihtyisiä. Ne edistävät opiskelumotivaatiota ja rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia sekä tarjoavat mahdollisuuksia itselle sopivien opiskelumenetelmien hyödyntämiseen. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja

muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia mahdollisuuksia hyödynnettään monin tavoin sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskeluympäristön erityispiirteet Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa

Opiskeluympäristöä Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa määrittelee koulun keskeinen sijainti pääkaupungin keskustassa sekä arvokas ja perinteikäs koulurakennus. Koulurakennuksessa opiskellessa hyödynnetään ryhmäkohtaisia opiskelutiloja, jotka mahdollistavat keskittymisen oppituntiin, ja tarpeen mukaan laajemman kohtaamisen mahdollistavia tiloja. Koulurakennuksessa on myös koulukirjasto, joka toimii myös itseopiskelutilana. Koulukirjastossa saa myös ohjausta esimerkiksi sähköisen opiskeluympäristön käyttöön.

Töölön yhteiskoulu sijaitsee hyvin lähellä useita kulttuurikohteita, liikuntamahdollisuuksia, korkeakouluja ja muita merkittäviä kohteita. Lähellä sijaitsevat palvelut, kuten kirjastot ja kaupungin kulttuurimaisemat, sekä helpot yhteydet esimerkiksi Otaniemen kampusalueelle ja Itämeren rannalle laajentavat koulun fyysistä opiskeluympäristöä esimerkiksi retkien ja vierailuiden yhteydessä mutta myös itsenäisessä opiskelussa. Lähialueen palvelut, kuten kirjasto ja kahvilat, ovat myös osa opiskelijakunnan sosiaalisen kohtaamisen paikkoja.

Sähköiset oppimisympäristöt ovat vakiintuneet keskeiseksi osaksi oppimisympäristöä, ja niillä vahvistetaan ja rikastetaan sekä luokkahuoneessa että kotona tapahtuvaa oppimista. Kaikkiin opintoihin sisällytetään tieto- ja viestintäteknikan käyttöä pedagogisesti mielekkäillä tavoilla. Töölön yhteiskoulun aikuislukion opetustarjontaan sisällytetään verkko-opintoja lukuvuosisuunnitelmassa päätettävällä tavalla, minkä lisäksi muiden opintojen suorittaminen osallistumatta lähiopetukseen on mahdollista opetussuunnitelmassa kuvatulla tavalla.

Opiskelijat voivat osallistua opiskeluympäristön kehittämiseen monin eri tavoin, kuten vaikuttamalla opiskelijakunnan hallituksessa ja osallistamalla koulun vuosittaisiin arviointitoimiin kuten palautekyselyihin, joiden osana selvitetään myös opiskeluympäristön toimivuutta.

3.3.2 OPISKELUMENETELMÄT AIKUISTEN LUKIOKOULUTUSTA TARJOAVASSA OPPILAITOKSESSA

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavissa oppilaitoksissa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla voidaan ra-

kentaa myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia. Elämäkokemus sekä taito arvioida omaa ajatteluaan ja oppimistaan ovat aikuisten lukiokoulutuksessa erityinen voimavara.

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavien oppilaitosten opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija saa tilaisuuksia käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä ja päivittää digitaalista osaamistaan.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Opiskelumenetelmien erityispiirteet Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa

Opiskelumenetelmien monipuolisuus on Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa keskeinen tapa nostaa opiskelijaa oman oppimisensa keskiöön. Monipuoliset työtavat tekevät opiskelusta joustavaa, mikä mahdollistaa opiskelijoiden elämäntilanteiden huomioimista opetuksen järjestelyissä.

Opiskelijan omaa aktiivisuutta tuetaan järjestämällä kuhunkin opintojaksoon liittyvä työ selkeästi ja ennustettavasti sekä tiedottamalla opiskelijaa opetuksen käytänteistä. Työskentelyn tavoitteet ja työskentelyn vaikutus arviointiin tehdään opiskelijoille näkyväksi, mikä sitouttaa opiskeluun.

Erilaisten aineeseen soveltuvien opiskelumenetelmien mahdollistaminen on myös keskeistä, kun opiskelijat tulevat erilaisista taustoista erilaisin tavoittein. Opiskelumenetelmien vaihtelevuus ja monipuolisuus mahdollistavat opiskelijan etenemisen opiskelijan itselleen asettamien tavoitteiden mukaisesti. Lähiopetuksen opintojaksoilla opiskelukokouksien suunnittelun lähtökohdaksi on opiskelijan osallistuminen opetukseen, mutta oppiaineen ja opintojakson luonteesta riippuen lähiopetukseen osallistumista voidaan tarpeen mukaan korvata luokkahuoneen ulkopuolella tapahtuvalla työskentelyllä.

3.4 TOIMINTAKULTTUURI

Töölön yhteiskoulun aikuislukion toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat teemat perustuvat valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa kuvattuihin lähtökohtiin. Toimintakulttuuri sisältää kaikki koulu yhteisön toimintatavat, käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin opetustyön laatu perustuu. Toimintakulttuuri tulee esille yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla.

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta oppilaitoksen tehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella aikuisten lukiokoulutusta järjestävällä oppilaitoksella on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävästä tulevaisuudesta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

3.4.1 OPPIVA YHTEISÖ AIKUISTEN LUKIOKOULUTUSTA TARJOAVASSA OPPILAITOKSESSA

Oppilaitos on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiiriin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppilaitos luo henkilöstönsä ja opiskelijoidensa avulla toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Oppiva yhteisö Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa tuetaan opiskelijayhteisön muodostumista erilaisilla opiskelumenetelmillä, jotka vahvistavat opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta opintojen yhteydessä. Koulun yhteiset opiskelutilat ja lähiympäristön palvelut, kuten kirjastot ja kahvilat, tukevat sosiaalista vuorovaikutusta myös oppituntien ulkopuolella tapahtuvassa opiskelussa. Sähköiset oppimisympäristöt tarjoavat mahdollisuuksia vuorovaikutukselle sekä lähiopetuksessa että etäopiskelussa.

Töölön yhteiskoulussa koulun henkilökunta tuo esille positiivisen asenteen oppimiseen ja rohkaisee myös opiskelijoita kertomaan oppimisen kokemuksistaan. Selkeät ja yhteiset toimintamallit koulun toiminnassa helpottavat osallistumista opetukseen ja kertovat oppimisen arvostamisesta. Myös opiskelijoiden mahdollisuudet vaikuttaa opiskelun käytäntöihin opiskelijakunnan hallituksessa ja esimerkiksi tutortoiminnan kautta välittävät samaa viestiä. Koulussa huomioidaan ja arvostetaan opiskelijoiden erilaisia tavoitteita opiskelulle. Oppimisella ei nähdä vain välinearvoa vaan oppiminen voi olla myös itseisarvo.

Töölön yhteiskoulussa oppivan yhteisön rakentamisessa keskeinen osa on myös koulun opettajilla ja muulla henkilökunnalla, jonka kesken jaetaan onnistuneita kokemuksia, luodaan mahdollisuuksia kokeilla uutta ja tuetaan työyhteisön jäsenten ammatillista kehittymistä.

3.4.2 OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS AIKUISTEN LUKIOKOULUTUSTA TARJOAVASSA OPPILAITOKSESSA

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Oppilaitoksessa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista.

Osallisuus ja yhteisöllisyys Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa osallisuus ja yhteisöllisyys ovat tärkeitä arvoja. Vastuu opiskelijan osallistamisesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamiseen kuuluu koko kouluyhteisölle ja kaikille aineryhmille.

Opintojaksoilla osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tuetaan kartoittamalla opiskelijoiden toiveita ja tavoitteita. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia aktiiviseen osallistumiseen myös opintojaksojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista edistetään luomalla vuorovaikutteista ja välittävää ilmapiiriä opetustilanteissa.

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseksi Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa on luotu yhtenäisiä koulun toiminnan arvioinnin käytänteitä, joilla kerätään esimerkiksi palautetta opintojaksoista ja muusta koulun toiminnasta. Käytänteiden avulla kaikilla koulun opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua yhteisten asioiden kehittämiseen. Arviointia suoritetaan vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Arvioinnin tulosten käsittelyyn osallistuu koko henkilökunta ja keskeiset tulokset julkistetaan.

Vuorovaikutteista ilmapiiriä tuetaan järjestämällä Yhteinen koulumme -tilaisuuksia, kuten palauteiltoja kunkin jakson päätteeksi, joissa opiskelijoiden on mahdollista tavata koulun opettajia ja toisiaan.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opiskelijakunnan hallitus edustaa koko opiskelijakuntaa ja osallistuu koulun käytäntöjen suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskelijakunnan hallitus ja tutor-opiskelijat voivat myös järjestää opiskelijakunnalle vapaa-ajan tapahtumia ja erilaisia opiskelun tukimuotoja. Tutor-toiminnan käytännön järjestelyt kuvataan vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

3.4.3 HYVINVOINTI JA KESTÄVÄ TULEVAISUUS AIKUISTEN LUKIOKOULUTUSTA TARJOAVASSA OPPILAITOKSESSA

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea oppilaitoksen toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta. Opiskelijaa kannustetaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista edistävään ja liikunnalliseen elämäntapaan.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestäväns tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus on oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on mahdollisuus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa kiinnitetään huomiota siihen, että opetusjärjestelyt tukevat hyvinvointia edistäviä opiskelutapoja. Aikuislukion työskentelyssä erityisesti opiskelijoiden koulumaailman ulkopuoliset velvoitteet pyritään huomioimaan opetusjärjestelyissä mahdollisuuksien mukaan. Opiskelijoiden hyvinvointia tukee myös hyvinvointia edistävien käytänteiden ja hyvinvointitietouden nivoutuminen osaksi kaikkien oppiaineiden opintoja.

Kestävää tulevaisuutta käsitellään kaikkien oppiaineiden sisällöissä ekologisen, sosiaalisen tai kulttuurisesti kestäväns tulevaisuuden näkökulmasta. Opiskelijoita kannustetaan toimimaan kestävästi kouluympäristössä ja kehittämään kestäviä toimintatapoja myös koulun ulkopuolella esimerkiksi käsittelemällä aiheeseen liittyvää aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa oppiaineiden yhteydessä.

3.4.4 TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS AIKUISTEN LUKIOKOULUTUSTA TARJOAVASSA OPPILAITOKSESSA

Oppilaitos edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tuleminen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja

roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa kouluyhteisöön kuuluu paljon eri-ikäisiä ja eri kulttuuritaustoista tulevia opiskelijoita ja henkilökunnan jäseniä. Koulussa arvostetaan kielellistä ja kulttuurista rikkautta, eikä ketään arvoteta taustansa perusteella – tämä näkyy niin opiskelijoiden kohtaamisessa kuin arviointiperusteissakin. Yhteinen koulumme-tilaisuuksissa ja koulun yhteisissä juhlatilaisuuksissa vahvistetaan opiskelijoiden kokemusta kouluyhteisöön kuulumisesta yhteisön tasa-arvoisina jäseninä. Opiskelijoita rohkaistaan ja kannustetaan ennakkoluulottomiin valintoihin opinnoissa ja elämässä.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa on laadittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jossa on kuvattu toimia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi koko kouluyhteisössä.

3.4.5 KULTTUURINEN MONINAISUUS JA KIELITIETOISUUS AIKUISTEN LUKIOKOULUTUSTA TARJOAVASSA OPPILAITOKSESSA

Aikuisten lukiokoulutusta järjestävässä oppilaitoksessa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallista ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa.

Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa oppilaitoksessa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja. Vieraskielisten opiskelijoiden kotoutumista tuetaan vahvistamalla opetuskielen hallintaa osana kaikkien oppiaineiden opetusta ja oppilaitoksen muuta toimintaa.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opiskelijat ovat taustoiltaan erilaisia. Koulussa puhutaan lukuisia eri kieliä ja erilaiset katsomukset ovat päivittäisessä työskentelyssä läsnä. Kouluyhteisössä ymmärretään kielen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa, identiteetin rakentumisessa sekä yhteiskuntaan sosiaalistumisessa.

Jokainen koulun henkilökunnan jäsen tiedostaa roolinsa kielellisenä mallina ja että jokainen opettaja on oman oppiaineensa kielen opettaja. Jokaisessa oppiaineessa avataan oppiaineen käsitteitä niin suomenkielisiä kuin erikielisiä opiskelijoita ajatellen. Kieli tehdään näkyväksi, ja opiskelijoita autetaan havainnoimaan oppiaineelle tyypillistä kieltä. Näin pyritään mahdollistamaan jokaiselle opiskelijalle pääsy opiskelun ja koulun kieleen ja sitä kautta jatko-opintoihin sekä osaksi yhteiskuntaa.

3.5 KORKEAKOULUT, TYÖELÄMÄ JA KANSAINVÄLISYYS

3.5.1 YHTEISTYÖ JA JATKO-OPINTOVALMIUKSIEN KEHITTÄMINEN AIKUISTEN LUKIOKOULUTUSTA TARJOAVASSA OPPILAITOKSESSA

Aikuisten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjäyysosaamistaan.²³ Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoihin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa.²⁴

Yhteistyö ja jatko-opintovalmiuksien kehittäminen Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opiskelijalla on mahdollisuus laatia, tarkistaa ja päivittää opintosuunnitelmaa henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa. Henkilökohtaiseen ohjaukseen voi sopia ajan opinto-ohjaajalle. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimiseen liittyy korkeakoulumahdollisuuksien, jatko-opintosuunnan ja työelämämahdollisuuksien pohtiminen. Lukio-opintoihin ja jatko-opintoihin liittyviä asioita ja kysymyksiä käsitellään ohjausprosessin osana pienryhmäohjauksissa ja eri infoissa. Näin avarretaan opiskelijan tietämystä muiden oppilaitoksien tarjonnasta ja lukion jälkeisistä mahdollisuuksista. Opiskelijan oman opintosuunnitelman laatimisen tärkeä elementti on tiedon lisääminen siitä, minkälainen merkitys lukio-opintojen aikaisilla ainevalinnoilla on jatko-opinnot huomioiden. Lukio-opiskelijaa tuetaan ja kannustetaan rohkeasti ja ilman sukupuolittuneita käsityksiä pohtimaan, tutkimaan omaa tulevaisuuden suuntaa, eri polkuja ja mahdollisuuksia korkeakouluissa. Opiskelijälähtöisesti ja avoimesti mietitään erilaisia opiskelu- ja oppimiskokemuksia, jotka sopivat ja ovat mahdollisia opiskelijan tai opiskelijaryhmän tilanteesta ja lähtökohdista käsin.

Lukiolain mukaisesti opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen on tunnustettava.²⁵ Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa myös muualla hankittu osaaminen, kokemukset ja oppiminen on mahdollista tunnistaa ja hyväksilukea opiskelijan opintoihin Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa. Mahdollisuudesta kerrotaan mm. henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa sekä opinto-oppaassa, tiedotteissa ja koulun kotisivuilla.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa korkeakouluyhteistyötä, työelämävalmiuksia ja kansainvälistä osaamista kehitetään opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Vakiintuneita yhteistyömuotoja jatketaan ja myös uutta kehitetään lukuvuosittain lukuvuosisuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Koulun keskeinen sijainti yliopistojen, korkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitoksien lähellä mahdollistaa monenlaiset yhteistyömuodot

²³ Lukiolaki 714/2018, 15 §.

²⁴ Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §.

²⁵ Lukiolaki 714/2018, 27 §.

eri oppilaitosten, työelämäkentän, järjestöjen sekä kansainvälisten tahojen ja toimijoiden kanssa. Yhteistyö muiden lukio-opetusta järjestävien oppilaitosten kanssa lähialueella ja koko maassa tukee korkeakoulu yhteistyön kehittämistä ja uusien avauksien etsintää.

3.5.2 KORKEAKOULUYHTEISTYÖ AIKUISTEN LUKIOKOULUTUSTA TARJOAVASSA OPPILAITOKSESSA

Lukiolain mukaan *lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa²⁶, ja osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa²⁷*. Lukio-opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytetään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Oppilaitoksen ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämäntapa- ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa kannustetaan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkosenteitä. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Oppilaitoksessa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Korkeakoulu yhteistyö Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa järjestetään opiskelijoille lukioaikana erilaisia vierailuja ja tutustumisia korkeakouluun, korkeakoulukurkistuksia tai infoja korkeakouluissa opiskelusta.

Jatko-opintokenttään sekä korkeakouluopintoihin liittyviä teemoja ja sisältöjä käsitellään ennakkoluulottomasti henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa, pienryhmäohjauksissa ja infoissa. Dialogisen keskustelun keinoin opiskelijaa tuetaan vahvuksiensa pohjimmallaan, korkeakouluopintoihin tutustumisessa, jatko-opintojen suunnan etsimisessä ja tulevaisuuden suunnittelussa. Kotimaisia ja kansainvälisiä korkeakouluopintomahdollisuuksia tutkitaan opiskelijalähtöisesti ja ennakkoluulottomasti. Opiskelijan tietoa korkeakouluopinnoista ja niiden tarjoamista mahdollisuuksista lisätään huomioiden opiskelijan omat kiinnostukset, toiveet, tavoitteet ja tilanteet. Tavoitteena on löytää opiskelijalle

²⁶ Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.

²⁷ Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.

hänelle sopiva ja hänen lukio-opintojaan tukeva tapa tutustua jatko-opintokenttään. Ohjauksessa hyödynnetään aikuislukiolaisten monenlaisia taustoja, kuten kokemuksia korkeakouluopinnoista.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa kehitetään korkeakouluysteistyötä ja ollaan avoimia uusille avauksille ja yhteistyön muodoille, ja niistä tiedotetaan opiskelijoita. Yhteistyön muotoja voivat olla esimerkiksi:

- Korkeakoulun edustajien vierailut Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa tai lukion opiskelijoiden vierailut korkeakouluissa. Korkeakouluopintoihin on mahdollista tutustua myös korkeakoulujen tapahtuma- tai infotilaisuuksissa, kuten Studia-messuilla ja Kampus-päivissä.
- Kahdenvälinen yhteistyö lukion opettajan ja korkeakoulun edustajan välillä: keskustelut, keskinäiset vierailut, opetusharjoittelu, hakijapalveluiden hyödyntäminen.
- Korkeakoulujen lukiolaisille sopivan opetustarjonnan hyödyntäminen lukio-opintojen aikana: esim. kesäyliopiston ja avoimen yliopiston tarjonta, korkeakoulujen avoimet verkkopohjaiset orientaatiokurssit.
- Yhteistyömallit, joissa suoritetaan korkeakoulun opintoja lukio-opintojen aikana, kuten korkeakoulujen väyläopinnot.

3.5.3 TYÖELÄMÄVALMIUDET AIKUISTEN LUKIOKOULUTUSTA TARJOAVASSA OPPILAITOKSESSA

Lukiolain mukaan *lukion oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.*²⁸ Lukio-opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista jatkuvasti muuttuva työelämä häneltä edellyttää. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Oppilaitos luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektovat työelämäänsä ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa oppilaitoksen toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia oppilaitoksen ja työelämän sekä oppilaitoksen, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava oppilaitoksen ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

²⁸ Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovai-
kutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä
eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan
taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimi-
seen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään
vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiseksi.

Työelämävalmiudet Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa kehitetään erilaisia yhteistyön toteuttamistapoja ja
etsitään yhteistyölle uusia mahdollisuuksia. Koulun sijainti kaupungissa keskeisellä pai-
kalla ja aikuisopiskelijoiden monenlaiset kokemukset mahdollistavat eri tavoin toteutet-
tavia yhteistyötapoja.

Aikuislukion opiskelijat tulevat erilaisista kokemustaustoista, ja heillä on kokemusta
myös työelämän ja yritysmaailman eri sektoreilta. Työelämäyhteistyön toteutuksessa
huomioidaan ja hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan tätä kokemusta.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa työelämävalmiuksiin liittyvät käytänteet ja toteutus-
muodot päätetään vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

3.5.4 KANSAINVÄLINEN OSAAMINEN AIKUISTEN LUKIOKOULUTUSTA TARJOAVASSA OPPILAITOKSESSA

Lukiolain mukaan *lukion oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiske-
lijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittä-
jyysosaamistaan.*²⁹ Lukiokoulutuksen kansainvälisyys rikastaa opiskelijan kokemusmaa-
ilmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimin-
taan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittä-
misessä otetaan huomioon YK:n kestävä kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti
sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteis-
työn sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään oppilaitoksen ja koulu-
tuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tun-
temuksen syventämiseen.

Oppilaitoksen opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan yhdistää kansainvälisen ja työelä-
mäosaamisen elementtejä sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Opiskelijaa ohja-
taan vahvistamaan kansainvälistä osaamistaan hyödyntämällä lukion toimintaympäris-
tön kansainvälisyyttä, virtuaalisen kansainvälisyyden mahdollisuuksia, oppilaitoksen
tarjoamia tai omaehtoisia vaihto-ohjelmia, tutustumis- ja opiskelujaksoja ulkomailta sekä
muuta kansainvälisen yhteistyön muotoja.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuoro-
vaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.
Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitai-
dot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdolli-
suuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

²⁹ Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.

Kansainvälinen osaaminen Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa

Töölön yhteiskoulun aikuislukio on monikulttuurinen ja kansainvälinen yhteisö, jossa on kulttuuritaustaltaan rikas, monipuolinen opiskelijajoukko. Lukio-opiskelijoiden lisäksi kouluyhteisöön kuuluvat niin ikään monenlaisista kulttuuritaustoista tulevat aikuisten perusopetuksen opiskelijat, ja tällaisessa oppivassa yhteisössä oppimista eri kulttuureista tapahtuu osana koulun arkista vuorovaikutusta.

Aikuislukion monipuolinen kielitarjonta mahdollistaa tutustumisen eri kohteiden kulttuureihin, mikä lisää ja syventää kielitaidon lisäksi kansainvälistä osaamista.

4 OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

4.1 OHJAUS

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta.³⁰ Opiskelijan yksilölliset tarpeet ovat ohjaustoiminnan lähtökohta. Ohjauksen avulla opiskelijalla on mahdollisuus kirkastaa toimintaansa ohjaavia arvoja ja rikastaa tulevaisuuden näkymiään, parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppia arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Ohjauksen avulla opitaan lisäksi tunnistamaan, miten lukiokoulutuksen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukainen opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempina yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, ihmisenä kasvua ja kehittymistä, tarjoaa aineksia itsetuntemukseen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen, rohkaisee muutostyöskentelyyn sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjaustyö on aktiivista ja yhteistyöhön kutsuvaa. Yhteistyötä rakennetaan opiskelijan kanssa hänen voimavarojaan ja vahvuuksiaan esiin nostoen. Ohjaustyön ote on opiskelijan motivaatiota, myönteisiä odotuksia ja toiveikkautta vahvistavaa. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Henkilökohtaisen ohjauksen keinoin opiskelijaa autetaan tunnistamaan ja työstämään myös mahdollisia opiskelunsa esteitä ja haasteita. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan monialaisena yhteistyönä.

Ohjaus on Töölön yhteiskoulun aikuislukion henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Opiskelijalla on mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Henkilökunta vastaa opiskelijoiden ohjauksesta, neuvonnasta ja informoinnista, jokainen oman ammattiroolinsa ja työtehtäviensä puitteissa. Opinto-ohjaajat vastaavat opinto-ohjauksen käytännön koordinoinnista, suunnittelusta ja toteutuksesta. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan: esimerkiksi aineohjauksessa ohjataan opiskelijaa aineen opiskelussa ja ylioppilaskirjoituksiin liittyvissä asioissa. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa henkilökohtaisten opinto-ohjauspalveluiden lisäksi ohjausta toteutetaan erilaisina ryhmä- ja pienryhmäohjauksina sekä infoina. Opinto-ohjaajien antamat opinto-ohjauksen palvelut ovat tarjolla lukuvuoden aikana ja näistä tiedotetaan eri kanavien kautta, mm. opinto-oppaassa ja koulun kotisivuilla.

³⁰ Lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.

Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan saa tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa on laadittu ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Tässä opetussuunnitelmassa ja opetussuunnitelman liitteenä olevassa ohjaussuunnitelmassa on kuvattu muun muassa, miten Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa sovitaan tavoista, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa.

Töölön yhteiskoulun aikuislukion ohjaussuunnitelma toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä. Ohjaussuunnitelma sisältää aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- ohjauksen keskeiset käsitteet
- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen toimijat ja työnjako
- ohjaus siirtymävaiheissa ja suoritettaessa mahdollisia kahden tutkinnon opintoja: yhteistyö toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, korkea-asteen ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
- ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- ohjaustoiminnan arviointi.

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukiokoulutukseen ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan on sisällytetty kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti ja tarvittaessa päivitetään lukio-opintojen aikana. Opiskelijalla on mahdollisuus henkilökohtaiseen opinto-ohjaukseen lukio-opintojensa eri vaiheissa. Opinto-ohjaaja ohjaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisessa, päivittämisessä ja sen toteutumisen seurannassa. Opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvitetään ja tunnustetaan opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen tunnustetaan. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava Töölön yhteiskoulun aikuislukion päättämällä tavalla.³¹ Opiskelijan aikaisemmat hyväksiluettavat opinnot, mahdollisesti opintoja korvaava työkokemus tai muutoin hankittu osaaminen huomioidaan joustavasti ja yksilöllisesti opintosuunnitelmassa.

³¹ Lukiolaki 714/2018, 27 §.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa annetaan tietoa aikuisten lukiokoulutukseen hakeutuville henkilöille, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan.³² Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän.³³

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opiskelijalla on mahdollisuus henkilökohtaiseen opinto-ohjaukseen opintosuunnitelman laatimiseen ja päivittämiseen opintojensa eri vaiheissa. Opiskelija laatii opinto-ohjaajien tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Henkilökohtainen opintosuunnitelma ohjaa opiskelijan tiedollista ja taidollista kehittymistä koko opintojen ajan. Suunnitelmassa jäsennetään opiskelun tavoitteet ja arvioidaan niiden saavuttamiseen kuluva aika yhdessä opiskelijan kanssa. Henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon opiskelijan elämäntilanne, valmiudet, mahdollisuudet, haasteet ja opiskelun tavoitteet sekä tunnistetaan aiemmin opittu. Myös opiskelijan opiskeluhistoria, erityisesti aikaisemmat opintosuoritukset ja oppimiskokemukset otetaan huomioon henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa. Aikuisten lukiokoulutuksessa tulee lukiolain (714/2018) 27 §:n mukaan tunnistaa ja tunnustaa opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suoritettut opinnot tai muutoin hankittu osaaminen.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

³² Lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.

³³ Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.

1) opiskelusuunnitelma

- aikaisempi koulutus, erityisesti aikaisemmin suoritettut lukio-opinnot ja ammatilliset opinnot sekä mahdollisesti opintoja korvaava työkokemus tai muu kokemus
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- mahdolliset muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot ja/tai työelämään tutustumisjaksot
- arvioitu opiskeluaika
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
- opiskeluvaihto- ja mahdollinen tuen tarve

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Henkilökohtaista opintosuunnitelmaa tehtäessä otetaan huomioon opiskelijalle mahdollisesti aiemmin tehty henkilökohtainen opintosuunnitelma ja sen toteutuminen. Suunnitelma laaditaan opinto-ohjaajan tuella opintojen alussa ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa henkilökohtainen opintosuunnitelma osa-alueineen rakentuu ja tarkentuu opiskelijälähtöisesti. Opintosuunnitelman laatiminen on keskeinen osa opinto-ohjausta. Opinto-ohjauksessa opiskelija voi pohtia lukio-opintojaan, ainevalintojaan ja opintovalintojaan sekä lukio-opintojen merkityksiä ja mahdollisuuksia. Jokaisella aikuislukion opiskelijalla on yksilöllinen tilanne ja opinto-ohjelma. Tavoitteena on ohjausprosessin avulla auttaa opiskelijaa löytämään ja selkiyttämään jatko-opintoihin ja tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia ja tavoitteita. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, ammattialoihin ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjaus- ja hakijapalvelut sekä sähköiset hakujärjestelmät ja kykenee käyttämään eri tietolähteitä oman tulevaisuutensa suunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa. Opinto-ohjaajat ohjaavat tarvittaessa opiskelijoita käyttämään koulun tukipalveluita ja/tai erilaisia koulun ulkopuolisia palveluita.

4.2 ERITYISOPETUS JA MUU OPPIMISEN TUKI

4.2.1 ERITYISOPETUS JA MUU OPPIMISEN TUKI AIKUISTEN LUKIO-KOULUTUSTA JÄRJESTÄVÄSSÄ OPPILAITOKSESSA

Töölön yhteiskoulun aikuislukion erityisopetus ja muu oppimisen tuki perustuvat valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa kuvattuihin lähtökohtiin.

Opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta op-

pimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä.³⁴ Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa ja jatko-opinnoissa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijan omat lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet.

Oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa mahdollisimman hyvin, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Huomiota kiinnitetään opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskelijalle ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan opiskelijan tavoitteellista oppimista.

Tukea on oikeus saada riippumatta siitä, mistä syystä tuen tarve aiheutuu. Opiskelija voi olla tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan, tai tuen tarve voi johtua esimerkiksi kielellisistä, matemaattisista tai tarkkaavuuden ongelmista tai opiskelutaitojen puutteista. Se voi liittyä myös sairauden tai vamman aiheuttamiin oppimisvaikeuksiin tai sosiaalisiin, mielenterveyden tai elämäntilanteen vaikeuksiin.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana on yhteistyö ja vuorovaikutus opiskelijan ja tarvittaessa huoltajien kanssa sekä heiltä saatu tieto. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella saatuun tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa sekä yhteistyössä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.³⁵

Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä ja tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijan oppimista monipuolisilla opetus- ja arviointimenetelmillä. Opiskelijaa ohjataan käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Tukitoimia voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja hyödyntämällä tuen tarpeen huomioon ottavia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan tukea myös tarjoamalla tukiopetusta tai muuta opiskelijan tarpeen mukaista tukea sekä tarjoamalla erilaisia oppimista ja hyvinvointia edistäviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiske-

³⁴ Lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.

³⁵ Lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.

lutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä opiskeluohjelmien palvelujen tai muiden toimijoiden kanssa.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötuen muotoisena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan omien vahvuuksien ja oppimisen haasteiden tunnistamista. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamista eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Erityisjärjestelyihin tulee antaa mahdollisuus lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Näiden kokemusten perusteella erityisopettaja arvioi yhdessä opiskelijan ja muiden opettajien kanssa erityisjärjestelyjen hyödyllisyyttä sekä ohjaa opiskelijan tarvittaessa hakemaan erityisjärjestelyjä myös ylioppilastutkinnon kokeissa. Järjestelyjen tarpeen arvioinnissa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluohjelmien kanssa. Opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten. Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan.

Lukiolain (417/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita.³⁶ Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelija voi saada myös yksilökohtaista opiskeluohjelmia.

4.2.2 ERITYISOPETUS JA MUU OPPIMISEN TUKI TOULON YHTEISKOULUN AIKUISLUKIOSSA

Tukitoimista tiedottaminen

Opiskelijalle tiedotetaan hänen oikeudestaan tukeen, ja tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain lukio-opintojen alkaessa. Tukitoimet on kuvattu

³⁶ Lukiolaki 714/2018, 29 § 3 mom.

tässä opetussuunnitelmassa, opinto-oppaassa ja oppilaitoksen verkkosivuilla. Tietoa tukitarjonnasta saa myös mm. kansliasta, opinto-ohjaajilta, erityisopettajilta, aineenopettajilta ja koulun koko henkilökunnalta.

Oppimisen tuki

Opiskelijalla on lukiolain mukaan oikeus saada erityisopetusta ja muuta, monipuolista oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti³⁷, mikäli hänellä on oppimisvaikeuden tai muun henkilökohtaisen syyn takia vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai haastavasta elämäntilanteesta.

Lukiossa erityisopetuksen pääpaino on opiskelijalle parhaiten sopivien työskentelytapojen kartoittamisessa ja opettamisessa, sekä opiskelijan itseluottamuksen vahvistamisessa.

Erityisopetuksen osalta tuen muotoja ovat esimerkiksi seuraavat toimet:

- Yksilötapaamiset erityisopettajan kanssa
- Erilaiset alkukartoitukset (esimerkiksi lukiseulat)
- Matemaattisten taitojen kartoitukset ja testit
- Yksilöllinen lukitestausta ja siihen liittyvä tuki
- Opiskelutekniikoiden opetus
- Lukusuunnitelmien teko ja opiskelun aikatauluttaminen/ajan hallinnan opettaminen
- Toiminnanohjauksen ja tarkkaavuuden tuki
- Yleinen opiskelun tuki
- Erityinen tuki yksittäisten oppiaineiden opetuksessa
- Erityisopettajan ja aineenopettajien sekä opinto-ohjaajien välinen yhteistyö ja opetuksen ja eriyttämisen suunnittelussa
- Muiden yksilöllisten järjestelyiden suunnittelu, kuten lisäaika arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen, mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä jne.
- Ylioppilastutkintolautakunnalle tehtävät erityisjärjestelyihin liittyvät kartoitukset ja hakemukset

Tuen tarpeen arviointi

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti niin oppituntien aikana kuin erillisissä tapaamisissakin. Arviointi tehdään yhteistyössä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajien, erityisopettajan, aineenopettajien, oppilashuollon sekä muiden ammattilaisten kanssa.

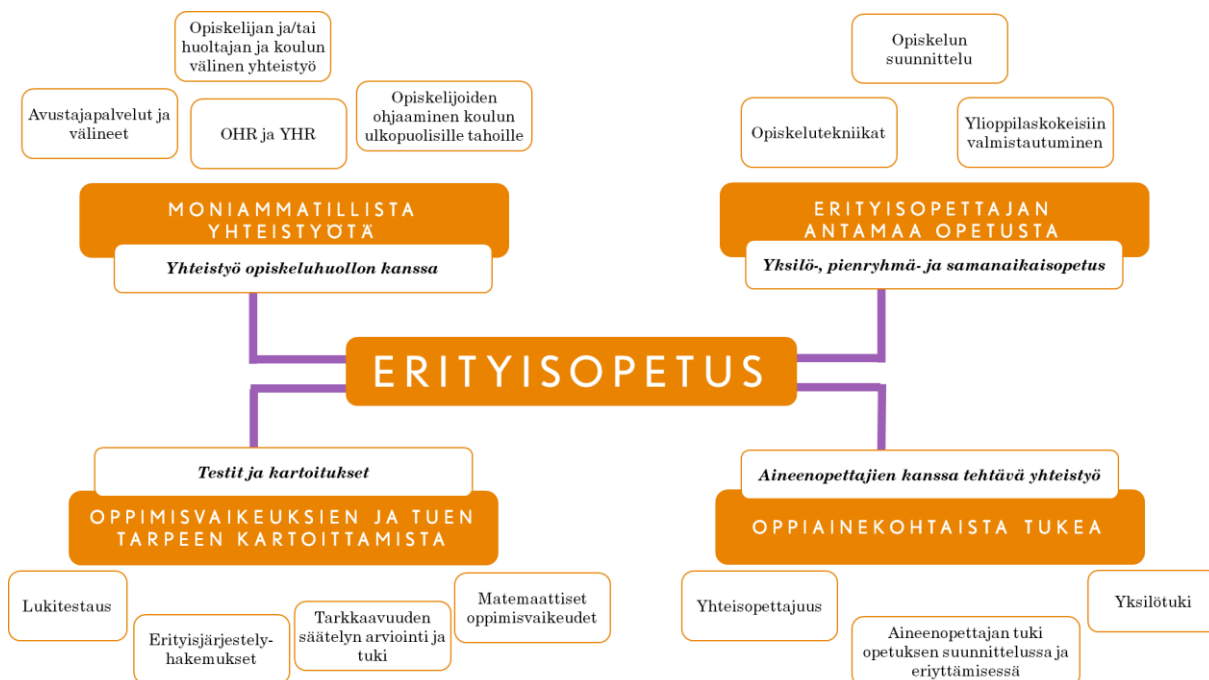
Arviointitapoja ovat esimerkiksi aineenopettajien käyttämät erilaiset arviointimenetelmät ja havainnointi, opiskelijan oma itsearviointi, yksilötapaamisissa ja/tai pienryhmätapaamisissa käydyt keskustelut ja haastattelut sekä erilaiset oppimisvaikeuksien tai muiden haasteiden kartoittamiseen tarkoitetut testit.

³⁷ Lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.

Tukitoimien kirjaaminen

Tukitoimet kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan (HOPS) tai muulle soveltuvalla lomakkeella, kuten lukion oppimisen tuen lomakkeeseen, yhteistyössä opiskelijan, opinto-ohjaajien, ryhmänohjaajien ja erityisopettajan kanssa. Tuen toimivuutta arvioidaan ja tietoja päivitetään lukuvuosittain tai aina tuen tarpeen muuttuessa.

Erityisopettaja vastaa oppimisvaikeuksiin liittyvien lausuntojen laatimisesta ja ohjaa opiskelijan tarvittaessa muille koulun oppilashuollon ammattilaisille. Psykologi, kuraattori ja/tai terveydenhoitaja ja koululääkäri kirjoittavat tarvittaessa lausuntoja ja ohjaavat opiskelijoita tarvittaessa läheteillä koulun ulkopuolisen hoidon piiriin.

Töölön yhteiskoulun aikuislukion malli lukion erityisopetuksesta.

4.3 OPISKELUHUOLTO

Töölön yhteiskoulun aikuislukio pyrkii opiskeluhuollon toimenpiteillä edistämään opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia oppimiseen ja hyvinvointiin sekä huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista ja opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa on laadittu perusopetuksen ja lukio-opetuksen yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma³⁸, jonka laatimisesta ja päivittämisestä vastaa aikuislukion yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä. Opiskeluhuoltoon liittyvät käytänteet on kuvattu opiskeluhuoltosuunnitelmassa.

Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän toiminnan tavoitteena on hyvinvoinnin ja opiskelijoiden osallisuuden edistäminen. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu 4–5 kertaa

³⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §; määräys OPH-2263-2019.

lukuvuoden aikana. Ryhmä on moniammatillinen asiantuntijaryhmä, johon voivat kuulua rehtori, erityisopettaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, opinto-ohjaajat, opettajajäseniä sekä opintoavustaja. Lisäksi opiskeluhuoltoryhmä tekee yhteistyötä opiskelijakunnan kanssa ja tarvittaessa kuulee myös muita henkilökunnan jäseniä.

Opiskeluhuoltoryhmän jäsenet ja opiskeluhuollon vuosittaisesta toiminnasta kerrotaan lukuvuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

4.4 TURVALLINEN OPISKELUYMPÄRISTÖ JA TYÖRAUHA

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentamiselle.

Töölön yhteiskoulussa työrauhaa edistetään esimerkiksi luokkatilojen käyttöön liittyvillä järjestelyillä, pedagogisilla valinnoilla opetustilanteissa ja akustisilla ratkaisuilla. Opiskeluympäristön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista turvallisuutta sekä työrauhaa edistävät kaikki työyhteisön jäsenet. Jokainen voi omalla toiminnallaan ehkäistä kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää. Koulun opiskelija voi tuoda huolensa opiskeluympäristön turvallisuudesta kenen tahansa koulun henkilökunnan jäsenen tiedoksi.

Opiskelijoita tiedotetaan lukiolain velvoitteista ja koulun järjestyssäännöistä muun muassa opinto-oppaassa. Töölön yhteiskoulussa on laadittu myös suunnitelma kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista, jossa kuvattujen toimintatapojen mukaan syntyviä ongelmatilanteita voidaan ratkaista.

4.5 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ KYSYMYKSIÄ

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa noudatetaan yhteisiä, aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuurista otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan

kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opetuskieli on suomi.

Saamelaiset ja saamenkieliset aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija jatkaa oman suhteensa kehittämistä kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen opiskelijoille on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että opiskelija jatkaa oman suhteensa kehittämistä kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Viittomakieliset aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia. Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan aikuisten lukiokoulutuksen yleisiä tavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään.

Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisille opiskelijoille on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, aikuisen lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunni-

telman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiokoulutuksessa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnoissa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen kursseja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Muut monikieliset opiskelijat Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa järjestetään suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta opiskelijoille, joilla on suomen kielen peruskielitaidossa puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Muuta tässä kohdassa tarkoitettua kielten opetusta voidaan tapauskohtaisesti järjestää yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

5 OPISKELIJAN OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI

5.1 ARVIOINNIN TAVOITTEET, TEHTÄVÄT JA KÄYTÄNTEET LUKIOKOULUTUKSESSA

Oppimisen arvioinnin tavoitteet ja tehtävät aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa

Lukiolain mukaan *opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin.*³⁹

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

- 1) Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.
- 2) Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suunnittelemaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää,

³⁹ Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.

mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät oppilaitoksen arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhteisiä arviointiin liittyviä käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Arviointikulttuuri Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa arvioinnin toteuttamisesta vastaa opintojakson opettaja(t). Opettaja pyrkii arvioinnissa tässä opetussuunnitelmassa kuvattuihin arvioinnin yleisiin tavoitteisiin ja noudattaa lukuvuosittain aineryhmissä sovittuja yhteisiä käytänteitä. Aineryhmissä voidaan esimerkiksi sopia palautettavien ja arvioitavien tehtävien lukumäärä opintojaksoittain, tehtävien arviointikriteerit ja niiden painoarvo opintojakson kokonaisarvioinnissa.

Formatiivisen arvioinnin pohjana käytetään oppitunnilla tehtäviä harjoituksia ja opetuksen aikaista vuorovaikutusta. Arvioinnissa voidaan hyödyntää oppiaineesta riippuen opiskelijan monenlaisia osasuorituksia, esimerkiksi kirjoitelmia, oppimispäiväkirjoja, luentunymmärtämistehtäviä, kuuntelukokeita, suullisia esityksiä, sanaston/termistön omaksumista mittaavia kokeita, kokeellista työskentelyä tai muita tuotoksia. Pääsääntöisesti opintojaksojen lopuksi pidetään loppukoe, mutta kokeen tilalla voi olla esimerkiksi portfolion laatiminen tai vastaava, opintojakson sisältöihin luontevasti sopiva suoritustapa. Oppitunneilla osoitettu osaaminen ja läksyjen tekeminen voivat olla osa arviointia. Opettajan velvollisuus on kertoa arvioinnista, pakollisista tehtävistä ja niiden painotuksesta arvioinnissa tarkasti opintojakson alkaessa. Tätä tarkoitusta varten opettaja laatii ja jakaa opiskelijoille opintojakson ohjelman, jossa nämä tiedot on kerrottu.

Opintojaksojen aikana opiskelija saa palautetta niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Suullista palautetta opiskelija saa tyypillisesti oppituntikeskusteluiden tai tehtävien tekemisen yhteydessä. Kirjallista palautetta annetaan esimerkiksi kirjoitelmista tai muista kirjallisista suorituksista. Opettaja pitää opintojakson ajan kirjaa arvosanaan vaikuttavien osasuoritusten summatiivisesta arvioinnista. Opettaja arvioi opintojaksot niiden päätteenä. Arvioinnin tulokset annetaan opiskelijoille tiedoksi viipymättä, esimerkiksi koulun iltaopetuksessa tämä tapahtuu periodin palauteillassa. Tarkemmista käytänteistä päätetään lukuvuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

Oppiaineen arvioinnin linjauksista päätetään lukuvuosittain aineryhmien kokouksissa. Aineryhmien jäsenet arvioivat omaa työskentelyään. Opettaja voi keräämänsä opiskelija-palautteen yhteydessä pyytää opiskelijoilta myös palautetta arvioinnin läpinäkyvyydestä. Aineryhmien yhteisissä kokouksissa tarkastellaan oppiainekohtaisten linjausten toteutumista. Tarvittaessa aineryhmät kehittävät käytänteitä. Arvioinnin tasa-arvoisuuden toteutumista seurataan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn yhteydessä sekä yhtenäistettyä jaksopalautetta kerätessä.

5.2 OPINTOJAKSON ARVIOINTI

Lukiolain mukaan *opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä.*⁴⁰ *Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi.*⁴¹

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvოსanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoihin tapoihin osoittaa osaamisensa.

5.2.1 NUMEROARVOSANAT JA SUORITUSMERKINNÄT

Lukioasetuksen mukaan *numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi.*⁴²

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat. Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa muista valinnaisista opinnoista annetaan arvosanaksi numeroarvosana, ellei opintojakson kuvauksessa mainita, että opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H). Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti. Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksytyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista.

⁴⁰ Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.

⁴¹ Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.

⁴² Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa kesken jääneestä opintojakson suorituksesta voidaan merkitä opiskelijalle O (osallistunut opetukseen), jolloin opiskelijalla on oikeus täydentää suoritus hyväksytyksi suoritukseksi vuoden ajan opintojaksoon osallistumisesta. Merkintä K (keskeyttänyt) merkitään opiskelijalle, joka on keskeyttänyt opintojakson suorituksen ja jonka on käytävä opintojakso uudelleen sen suorittaakseen.

Opiskelijalla on pääsääntöisesti oikeus kerran yrittää korottaa hyväksytyn tai hylätyn suorituksen arvosanaa osallistumatta opintojaksolle uudelleen. Arvosanan korottaminen tapahtuu suorittamalla uudelleen opintojakson koe tai muu arviointiperusteisiin kuuluva osasuoritus opintojaksosta riippuen. Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa järjestetään lukuvuoden aikana uusintakoetilaisuuksia, joihin opiskelija voi osallistua. Muiden osasuoritusten uusimisesta opiskelijan tulee sopia arvosanan antaneen opettajan kanssa erikseen. Opiskelijan korottaessa hyväksytyä arvosanaa lopulliseksi arvosanaksi tulee kyseisistä suorituksista parempi.

Muussa koulussa suoritettujen opintojakson arvosanan korottaminen on mahdollista osallistumalla opintojaksolle uudelleen.

Mikäli opiskelija yrittää täyttää opintojakson arviointiperusteet vilpillisin keinoin, voidaan opiskelijan opintosuoritus katsoa keskeytyneeksi (K-merkintä) tai sovelletaan muuta lukuvuosisuunnitelmassa päätettyä toimintatapaa. Jos vilppiä epäillään, opettaja voi esimerkiksi pyytää opiskelijaa osallistumaan suulliseen kuulusteluun esseen sisällöistä. Opiskelijan kuulemiseen varataan aina mahdollisuus, kun epäillään vilppiä.

Opintojakson suoritusten uusimiseen, opintojakson keskeytymiseen sekä vilpillisiin suorituksiin liittyvät käytänteet on kuvattu lukuvuosisuunnitelmassa. Opiskelija saa tietoa niistä myös lukuvuosittain ilmestyvästä opinto-oppaasta.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa hylätty tai keskeytynyt suoritus ei muodosta etene misestettä oppiaineen muille opintojaksoille, ellei luvussa 6 toisin mainita. Tämä käytäntö tukee aikuislukiossa opiskelua, jossa opiskelijoilla voi olla esimerkiksi hyväksiluet tavia opintoja toisesta oppilaitoksesta tai ammatillinen tutkinto.

5.2.2 ITSENÄISESTI TAI LÄHIOPETUKSEEN OSALLISTUMATTA SUORITETTAVAT OPINNOT

Lukiolain mukaan *osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisällyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavien edellytyksien myötä hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti.*⁴³

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opintojakson kuvauksessa luvussa 6 on mainittu, jos opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti tai osallistumatta lähiopetukseen. Itsenäisesti suoritettavaksi edellytettävistä opinnoista päätetään lukuvuosittain lukuvuosisuunnitel massa.

⁴³ Lukiolaki 714/2018, 25 §.

Opintojakson suorittaminen itsenäisesti

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Itsenäisen suorituksen edellytyksenä on opiskelijan kyky aihealueen aktiiviseen itsenäiseen opiskeluun. Itsenäisen suorittamisen tulee olla opiskelijan kokonaistilanteen kannalta hyödyllistä ja opetusjärjestelyjen kannalta mielekästä. Itsenäisen suorituksen vaatima työmäärä on verrannollinen lähiopetuksessa järjestettyyn opintojaksoon.

Pääsääntöisesti on mahdollista suorittaa itsenäisesti vain sellainen opintojakso, joka ei ole kyseisenä lukuvuonna koulun lähiopetustarjonnassa. Itsenäisesti opiskellusta opintojaksosta edellytetään hyväksytty arvosana.

Opintojakson suorittaminen lähiopetukseen osallistumatta

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain lähiopetukseen osallistumatta, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Opintojaksoja on pääsääntöisesti mahdollista suorittaa osallistumatta oppitunneille. Tällainen suoritus on mahdollinen silloin, kun opintojakso on koulun tarjonnassa. Suorituksesta sovitaan aina etukäteen tai opintojakson alkaessa opettajan kanssa. Suoritus voi edellyttää tuntityöskentelyä korvaavia tehtäviä. Myös tällaisen suorituksen tulee olla opiskelijan kokonaistilanteen kannalta hyödyllistä ja opetusjärjestelyjen kannalta mielekästä.⁴⁴

5.2.3 SUULLISEN KIELIT AidON ARVIOINTI

Lukiolain mukaan *kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella.*⁴⁵

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisien opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

⁴⁴ Lukiolaki 5 luku 25 §.

⁴⁵ Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.

5.2.4 OPINNOISSA EDISTYMISEN SEURANTA YHTEISTYÖSSÄ HUOLTAJIEN KANSSA

Lukiolain mukaan *alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä.*⁴⁶

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opintojen etenemistä seurataan muun muassa osana opiskelijoiden opinto-ohjausta ja yhteydenpitoon huoltajien kanssa on nimetty vastuuhenkilö.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, oppilaitos voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

5.2.5 OSAAMISEN TUNNUSTAMINEN JA OPINTOJEN HYVÄKSI- LUKEMINEN

Lukiolain mukaan *koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä.*⁴⁷

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa oppilaitoksen rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten oppilaitos voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Oppilaitoksen rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mu-

⁴⁶ Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.

⁴⁷ Lukiolaki 714/2018, 27 §.

kaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa ja tässä opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1-5	lukioasteikko	asteikko 1-3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa oppilaitos ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettujen opintojen vastaavat, ylempää vai alemmaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suoritettamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritettujen opintojen tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harjataan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2-oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2-oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppiaineen mukaisesti suoritettujen opintojen luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2-oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2-opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppiaineen opintojen siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärästä, mutta ei molemmista.

5.2.6 LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN ARVIOINTI

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen (L1), 2) vuorovaikutusosaaminen (L2), 3) monitieteinen ja luova osaaminen (L3), 4) yhteiskunnallinen osaaminen (L4), 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen (L5) sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen (L6).

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3 OPPIAINEEN OPPIMÄÄRÄN ARVIOINTI

Lukiolain mukaan, *kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa.⁴⁸ Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.⁴⁹*

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu tässä opetussuunnitelmassa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen kuulumisesta kunkin oppiaineen oppimäärään on kerrottu tämän opetussuunnitelman luvussa 6. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

⁴⁸ Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.

⁴⁹ Lukiolaki 714/2018, 38 §.

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	joista voi olla hylättyjä opintoja enintään
2–5 opintopistettä	0 opintopistettä
6–11 opintopistettä	2 opintopistettä
12–17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamisena näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukio-koulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

5.4 LUKION OPPIMÄÄRÄN SUORITUS

Lukiolain mukaan *[A]ikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 88 opintopistettä.*⁵⁰ *Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämäntiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. Taito- ja taideaineiden opinnot ovat kuitenkin vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka suorittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi).*⁵¹

*Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.*⁵²

⁵⁰ Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.

⁵¹ Lukiolaki 714/2018, 11 § 1–2 mom.

⁵² Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitettussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa.⁵³

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 88 opintopistettä täyttyy. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

- 1) opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
- 2) lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;
- 3) se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä.⁵⁴

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 88 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5 MUUTOKSENHAKU ARVIOINTIA KOSKEVAAN PÄÄTÖKSEEN JA OPPI- MÄÄRÄN SUORITTAMISEEN LIITTYVÄ OIKAISUVAATIMUS

Lukiolain mukaan opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.⁵⁵

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisu-mahdollisuudesta. Arvioinnin uusimismahdollisuudesta on kerrottu tämän opetussuunnitelman luvussa 5.2.1. Arvioinnin uusimisen ja oikaisun käytänteistä kerrotaan opiskelijoille myös vuosittain julkaistavassa opinto-oppaassa.

⁵³ Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.

⁵⁴ Lukiolaki 714/2018, 29 §.

⁵⁵ Lukiolaki 714/2018, 53 §.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaisissa säädetään, jos päätös koskee:

- 1) opiskelijaksi ottamista
- 2) 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä
- 3) suoritettujen opintojen hyväksi lukemista
- 4) opiskelun poikkeavaa järjestämistä
- 5) oikeutta saada uskonnon tai elämänskatsomustiedon opetusta.⁵⁶

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.⁵⁷

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.⁵⁸

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.⁵⁹

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto.⁶⁰

5.6 TODISTUKSET JA NIIHIN MERKITTÄVÄT TIEDOT

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukio-koulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suorite-tuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opin-noista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tie-doista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä.⁶¹

Aikuisten lukiokoulutuksessa käytetään seuraavia todistuksia:

⁵⁶ Lukiolaki 714/2018, 49 §.

⁵⁷ Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.

⁵⁸ Lukiolaki 714/2018, 52 §.

⁵⁹ Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.

⁶⁰ Lukiolaki 714/2018, 55 §.

⁶¹ Lukiolaki 714/2018, 39 §.

- 1) Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.
- 2) Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
- 3) Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimäärästä
 - S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä
 - A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä
 - B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä
 - B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä
 - B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä
 - ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien aikuisten lukio-koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.

Lukion päättötodistukseen merkitään ”Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä”.

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämäkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus -kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritettut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Oppilaitoksessa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Aikuisten lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja-kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

6 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

6.1 OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET

Aikuisten lukiokoulutuksen opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden sekä aikuisopiskelijoille annettavan lukiokoulutuksen erityisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestäväen elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kieliviarantoon käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työkentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2 LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

#LOPS2021

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellyistä tiedonala-kohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävässä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille aikuisten lukiokoulutusta järjestäville oppilaitoksille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen (L1)
- vuorovaikutusosaaminen (L2)
- monitieteinen ja luova osaaminen (L3)
- yhteiskunnallinen osaaminen (L4)
- eettisyys ja ympäristöosaaminen (L5)
- globaali- ja kulttuuriosaaminen (L6).

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla
- saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon oppilaitoksen toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen (L1)

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen (L2)

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakkoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulle ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen (L3)

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiansa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkea-

kouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen (L4)

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliää ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen (L5)

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestäväan suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestäväan toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävä tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen (L6)

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja refleктоimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansallaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

6.3 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuripeirintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja

kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa eettisyyttä, ympäristöosaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan hyvinvointiosaamisen kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmotamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

6.3.1 SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS -OPPIMÄÄRÄ

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kuusi kokonaisteosta.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituseriä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen.

Moduuli: ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Monitieteinen ja luova osaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen korostuvat tällä opintojaksolla. Näitä taitoja vahvistetaan opiskelemalla erilaisia arkielämässä ja jatkoopinnoissa eteen tulevia tekstejä, niiden tulkintaa ja tuottamista.

Äidinkielen oppiaineen ydintä on lukeminen, tekstien tulkinta, kirjoittaminen ja vuorovaikutus. Opintojakson sisältöjä, jotka on lueteltu yllä, opiskellaan esimerkiksi lukemalla ja kirjoittamalla, keskustelemalla ja ryhmätöitä tehden. Työtavat vaihtelevat opetusryhmän tarpeiden mukaan.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan vähintään yksi tieto- tai kaunokirjallinen teos.

OPINTOJAKSO: ÄI2+3 Kielitietoisuus ja vuorovaikutus (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduuleista ÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus ja ÄI3 Vuorovaikutus.

Moduuli: ÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.

Keskeiset sisällöt

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

ÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Tällä opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen, josta opiskelija saa erilaista palautetta opintojakson aikana. Näitä taitoja vahvistetaan opiskelemalla esimerkiksi erilaisia vuorovaikutukseen liittyviä tekstejä, kuten videokeskusteluita, ja analysoimalla niitä. Opintojaksolla voidaan myös harjoitella väittelyä tai paneelikeskustelua. Myös yhteiskunnallinen osaaminen vahvistuu tällä opintojaksolla ryhmäviestintätaitojen kautta sekä kielellisen vallankäytön ymmärtämisen myötä.

Äidinkielen oppiaineen ydintä on lukeminen, tekstien tulkinta, kirjoittaminen ja vuorovaikutus. Opintojakson sisältöjä, jotka on lueteltu yllä, opiskellaan esimerkiksi lukemalla ja kirjoittamalla, keskustelemalla ja ryhmätöitä tehden. Työtavat vaihtelevat opetusryhmän tarpeiden mukaan.

Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan vähintään yksi tieto- tai kaunokirjallinen teos.

OPINTOJAKSO: ÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ÄI4 Kirjallisuus 1.

Moduuli: ÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa media-teksteissä
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja

Monitieteinen ja luova osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen huomioidaan opiskelun sisältöjen, kuten luettavien tekstien valinnassa. Opintojaksolla tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, esimerkiksi kirjoitetaan kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksia.

Työtavat vaihtelevat opetusryhmän tarpeiden mukaan.

Opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta opintojakson aikana. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan yksi tai kaksi kaunokirjallista teosta tilanteen mukaan. Lisäksi voidaan tutustua esimerkiksi elokuvaan tai teatteriesitykseen.

OPINTOJAKSO: ÄI5 Kriittinen lukutaito (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista ÄI5 Tekstien tulkinta 1.

Moduuli: ÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analyoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta
- perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

Opintojaksolla yhteiskunnallisen osaamisen globaali ja eettinen näkökulma korostuvat käsiteltävien tekstien valinnassa, keskustelujen ja kirjoitustehtävien aihepiireissä. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä, esimerkiksi kirjoitetaan kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksia.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan.

Opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta näistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan vähintään yksi tieto- tai kaunokirjallinen teos.

OPINTOJAKSO: ÄI6+7 Kirjoittaminen ja vuorovaikutus (2 op)

Opintojakso koostuu moduuleista ÄI6 Kirjoittaminen 1 ja ÄI7 Vuorovaikutus 2.

Moduuli: ÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin
- syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

Moduuli: ÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä. Kirjoitetaan esimerkiksi kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksia ja käydään keskusteluita, joiden aihepiireissä näkyvät yllä luetellut opintojakson keskeiset

sisällöt. Kirjoittaminen on tärkeä yhteiskunnallinen taito, ja kirjoitustaitojen harjoittelu vastaa tähän tarpeeseen.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan.

Opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta opintojakson kuluessa. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan vähintään yksi tieto- tai kaunokirjallinen teos.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: ÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ÄI8 Kirjallisuus 2.

Moduuli: ÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Opintojaksolla korostuvat eettisyys ja kulttuuriosaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan. Esimerkiksi kirjoitetaan kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksia.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksistaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan vähintään yksi tieto- tai kaunokirjallinen teos.

OPINTOJAKSO: ÄI9 Vuorovaikutus (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista ÄI9 Vuorovaikutus 3.

Moduuli: ÄI9 Vuorovaikutus 3 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot
- oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan. Voidaan esimerkiksi kirjoittaa kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksia.

Opintojakson aikana opiskelija saa suullista ja kirjallista palautetta kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksistaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan vähintään yksi tieto- tai kaunokirjallinen teos.

OPINTOJAKSO: ÄI10 Kirjoittaminen (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista ÄI10 Kirjoittaminen 2.

Moduuli: ÄI10 Kirjoittaminen 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.

Keskeiset sisällöt

- kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen
- tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet
- kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu
- aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä
- tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa

Opintojaksolla korostuu yhteiskunnallinen osaaminen ja jatko-opinnoissa tarvittava monitieteinen ja luova osaaminen. Myös hyvinvointiosaaminen korostuu aineistojen valinnassa. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan. Erityisesti kirjoitetaan kirjoitustaidon vastauksia.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta harjoituksista. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

OPINTOJAKSO: ÄI11 Tekstien tulkinta (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista ÄI11 Tekstien tulkinta 2.

Moduuli: ÄI11 Tekstien tulkinta 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnessa
- osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Keskeiset sisällöt

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- erilaisia tapoja tulkita tekstejä
- tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa
- monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan. Erityisesti kirjoitetaan lukutaidon vastauksia.

Opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta tekemistään harjoituksista. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

6.3.2 SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS -OPPIMÄÄRÄ

Oppimäärän erityinen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kolme kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkeasteella.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa
- osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita
- on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa
- kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan
- syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuuri-tuotteista
- ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi.

Arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko oppilaitos voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettavat moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen erilottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen
- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen
- kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta

Kielitietoisuuden kehittyminen

- tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: S21 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista S21 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen.

Moduuli: S21 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan
- oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen
- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto
- kielen- ja tekstinhuoltoa
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Monitieteinen ja luova osaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen korostuvat tällä opintojaksolla. Näitä taitoja vahvistetaan opiskelemalla erilaisia arkielämässä ja jatkoopinnoissa eteen tulevia tekstejä, niiden tulkintaa ja tuottamista.

Äidinkielen oppiaineen ydintä on lukeminen, tekstien tulkinta, kirjoittaminen ja vuorovaikutus. Opintojakson sisältöjä, jotka on lueteltu yllä, opiskellaan esimerkiksi lukemalla ja kirjoittamalla, keskustelemalla ja ryhmätöitä tehden. Työtavat vaihtelevat opetusryhmän tarpeiden mukaan.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan vähintään yksi tieto- tai kaunokirjallinen teos, joka voi olla muun kuin suomenkielinen.

OPINTOJAKSO: S22+3 Kielitietoisuus ja vuorovaikutus (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduuleista S22 Kieli- ja tekstitietoisuus ja S23 Vuorovaikutus.

Moduuli: S22 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan
- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle
- oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa
- oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.

Keskeiset sisällöt

- suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet
- eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot
- opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat

Moduuli: S23 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana
- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekuulttuurien näkökulmasta
- oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelemaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen
- kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot
- tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio

Tällä opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen, josta opiskelija saa erilaista palautetta opintojakson aikana. Näitä taitoja vahvistetaan opiskelemalla esimerkiksi erilaisia vuorovaikutukseen liittyviä tekstejä, kuten videokeskusteluita, ja analysoimalla niitä. Opintojaksolla voidaan myös harjoitella väittelyä tai paneelikeskustelua. Myös yhteiskunnallinen osaaminen vahvistuu tällä opintojaksolla ryhmäviestintätaitojen kautta sekä kielellisen vallankäytön ymmärtämisen myötä.

Äidinkielen oppiaineen ydintä on lukeminen, tekstien tulkinta, kirjoittaminen ja vuorovaikutus. Opintojakson sisältöjä, jotka on lueteltu yllä, opiskellaan esimerkiksi lukemalla ja kirjoittamalla, keskustelemalla ja ryhmätöitä tehden. Työtavat vaihtelevat opetusryhmän tarpeiden mukaan.

Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan vähintään yksi tieto- tai kaunokirjallinen teos, joka voi olla selkokielelle mukautettu.

OPINTOJAKSO: S24 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista S24 Kirjallisuus 1.

Moduuli: S24 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä
- kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista
- kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- eläytyvää ja analyyttistä kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta
- kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa media-teksteissä
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna

Monitieteinen ja luova osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen huomioidaan opiskelun sisältöjen, kuten luettavien tekstien valinnassa. Opintojaksolla tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, esimerkiksi kirjoitetaan kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksia.

Työtavat vaihtelevat opetusryhmän tarpeiden mukaan.

Opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta opintojakson aikana. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan yksi tai kaksi kaunokirjallista teosta tilanteen mukaan. Lisäksi voidaan tutustua esimerkiksi elokuvaan tai teatteriesitykseen.

OPINTOJAKSO: S25 Kriittinen lukutaito (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista S25 Tekstien tulkinta 1.

Moduuli: S25 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos

Opintojaksolla yhteiskunnallisen osaamisen globaali ja eettinen näkökulma korostuvat käsiteltävien tekstien valinnassa, keskustelujen ja kirjoitustehtävien aihepiireissä. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä, esimerkiksi kirjoitetaan kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksia.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan.

Opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta näistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan vähintään yksi tieto- tai kaunokirjallinen teos.

OPINTOJAKSO: S26+7 Kirjoittaminen ja vuorovaikutus (2 op)

Opintojakso koostuu moduuleista S26 Kirjoittaminen 1 ja S27 Vuorovaikutus 2.

Moduuli: S26 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä
- oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajausta sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot
- sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys
- asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet

Moduuli: S27 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja
- lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa
- hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta
- oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen
- yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa
- esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä. Kirjoitetaan esimerkiksi kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksia ja käydään keskusteluja, joiden aihepiireissä näkyvät yllä luetellut opintojakson keskeiset sisällöt. Kirjoittaminen on tärkeä yhteiskunnallinen taito, ja kirjoitustaitojen harjoittelu vastaa tähän tarpeeseen.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan.

Opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta opintojakson kuluessa. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan vähintään yksi tieto- tai kaunokirjallinen teos.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: S28 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista S28 Kirjallisuus 2.

Moduuli: S28 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan
- kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.

Keskeiset sisällöt

- Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta
- eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos

Opintojaksolla korostuvat eettisyys ja kulttuuriosaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan. Esimerkiksi kirjoitetaan kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksia.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksistaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan vähintään yksi tieto- tai kaunokirjallinen teos.

OPINTOJAKSO: S29 Vuorovaikutus (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista S29 Vuorovaikutus 3.

Moduuli: S29 Vuorovaikutus 3 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista
- syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.

Keskeiset sisällöt

- kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö
- vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan. Voidaan esimerkiksi kirjoittaa kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksia.

Opintojakson aikana opiskelija saa suullista ja kirjallista palautetta kirjoitustaidon ja lukutaidon vastauksistaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Opintojaksolla luetaan vähintään yksi tieto- tai kaunokirjallinen teos.

OPINTOJAKSO: S210 Kirjoittaminen (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista S210 Kirjoittaminen 2.

Moduuli: S210 Kirjoittaminen 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä
- kehittää omaäänistä kirjoittamista
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä
- syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta
- osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.

Keskeiset sisällöt

- aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi
- omaäänisten tekstien tuottaminen
- tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa
- luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen
- ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Opintojaksolla korostuu yhteiskunnallinen osaaminen ja jatko-opinnoissa tarvittava monitieteinen ja luova osaaminen. Myös hyvinvointiosaaminen korostuu aineistojen valinnassa. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan. Erityisesti kirjoitetaan kirjoitustaidon vastauksia.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta harjoituksista. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

OPINTOJAKSO: S211 Tekstien tulkinta (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista S211 Tekstien tulkinta 2.

Moduuli: S211 Tekstien tulkinta 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnessa.

Keskeiset sisällöt

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta
- analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- runokokoelma tai näytelmäteksti

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan. Erityisesti kirjoitetaan lukutaidon vastauksia.

Opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta tekemistään harjoituksista. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: S212 Kielen rakenteet tekstin näkökulmasta (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista S212 Kielen rakenteet tekstin näkökulmasta.

Moduuli: S212 Kielen rakenteet tekstin näkökulmasta (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- löytää teksteistä keskeisen sisällön
- ymmärtää, miten yhtenäinen teksti rakentuu
- tutustuu erilaisiin tekstilajeihin ja oppii havaitsemaan niiden tyypillisiä piirteitä.

Keskeiset sisällöt

- tarkastellaan kirjoitetun kielen rakenteita
- tutkitaan eri tekstilajien rakentamisessa käytettäviä keinoja
- tutustutaan mm. tekstin sidoksisuuteen vaikuttaviin seikkoihin
- virkkeen rakentaminen: pää- ja sivulauseet
- luetun ymmärtämisen harjoittelua lausekeajattelun avulla

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä. Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan.

Opintojakson aikana opiskelija saa suullista ja kirjallista palautetta opintojaksolla tehdyistä erilaisista tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

OPINTOJAKSO: S213 Eri tiedonalojen kieli (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista S213 Eri tiedonalojen kieli.

Moduuli: S213 Eri tiedonalojen kieli (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää eri tiedonalojen kielen hallintaa
- kehittää käsitteellisen kielen hallintaa
- ymmärtää oppiaineiden tekstien erilaisia tapoja kuvata asioita ja ilmiöitä
- tuntee eri oppiaineiden tyypillisiä tekstilajeja.

Keskeiset sisällöt

- eri tiedonalojen tyypilliset käsitteet, määritelmät ja tekstilajit
- eri tiedonalojen tekstien rakennepiirteet
- tietotekstien käsitteistön ymmärtäminen ja käyttäminen

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä. Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan.

Opintojakson aikana opiskelija saa suullista ja kirjallista palautetta opintojaksolla tehdyistä teksteistä ja muista tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

OPINTOJAKSO: S214 Tekstejä kirjoittamaan (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista S214 Tekstejä kirjoittamaan.

Moduuli: S214 Tekstejä kirjoittamaan (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kirjoittaa eri tiedonalojen opiskeluun liittyviä tekstejä
- ymmärtää ja tulkitsee suullisesti ja kirjallisesti eri tiedonaloille tyypillisiä tekstejä
- harjoittelee yhdessä kirjoittamista.

Keskeiset sisällöt

- erilaisten viestinnällisten, sekä formaalien että epäformaalien tekstien kirjoittaminen
- opiskeluun liittyvien tekstien tuottaminen, esimerkiksi tutkielma, koevastaus, essee, käsitelmäärittely
- tarkka kuvailu ja yksityiskohtainen kerronta
- sanaston varioivuus ja idiomaattisuus
- käsitteiden määrittely sekä systemaattinen sanojen johtaminen
- yhdessä kirjoittaminen
- omien ja toisten tekstien huoltaminen ja oikeakielisyys

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä. Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan.

Opintojakson aikana opiskelija saa suullista ja kirjallista palautetta opintojaksolla kirjoitetuista teksteistä ja muista palautetuista tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

OPINTOJAKSO: S215 Kuunnellaan ja puhutaan (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista S215 Kuunnellaan ja puhutaan.

Moduuli: S215 Kuunnellaan ja puhutaan (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää ilmaisutaitojaan
- kehittää puhutun kielen ymmärtämisen ja tuottamisen taitoaan.

Keskeiset sisällöt

- suomen kielen kuuntelemisen ja puhumisen harjoittelu
- ilmaisutaidon harjoituksia (pari- ja ryhmäharjoituksia), roolileikkejä, fiktiivisiä tekstejä, runoja ja riimejä
- idiomaattinen reagointi
- huomion kiinnittymistä puhekielen tilanteiseen variaatioon
- läpäisevästi huomiota ääntämiseen, lausepainoon ja puheen rytmiin

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen. Opintojakson aikana tehdään suullisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan.

Opintojakson aikana opiskelija saa suullista ja kirjallista palautetta opintojaksolla pidetystä puheesta tai muusta esityksestä. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

OPINTOJAKSO: S216 Suomalainen kirjallisuus ja kulttuuri (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista S216 Suomalainen kirjallisuus ja kulttuuri.

Moduuli: S216 Suomalainen kirjallisuus ja kulttuuri (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu suomalaiseen nykykirjallisuuteen ja kulttuuriin
- tutustuu kirjallisuuden analyysin keskeisiin käsitteisiin.

Keskeiset sisällöt

Suomen nykykirjallisuuden ja kulttuurin peruskäsitteitä

- lyhyt katsaus muutamaa tärkeää nykykirjailijaan
- kirjallisuuden tekstilajit, esimerkiksi romaani, novelli, runo, näytelmä ·erilaisiin tekstilajeihin tutustuminen lukemalla
- kirjallisuuden analysoinnin käsitteitä sekä erilaisia analyysikeinoja

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan.

Opintojakson aikana opiskelija saa suullista ja kirjallista palautetta opintojakson tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

OPINTOJAKSO: S217 Maailmankirjallisuus ja kulttuurinen monimuotoisuus (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista S217 Maailmankirjallisuus ja kulttuurinen monimuotoisuus.

Moduuli: S217 Maailmankirjallisuus ja kulttuurinen monimuotoisuus (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan eritellä ja tulkita tekstejä
- osaa kirjoittaa aineistoon pohjautuvia tekstejä
- tulee tietoiseksi kulttuurisesta monimuotoisuudesta

Keskeiset sisällöt

- monikielisyys ja moninaiset kielelliset identiteetit
- harjoitellaan tekstien kirjoittamista erilaisten aineistojen pohjalta
- harjoitellaan erilaisten tekstien analysointia ja tulkintaa
- omien fiktiivisten tekstien tuottaminen

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan.

Opintojakson aikana opiskelija saa suullista ja kirjallista palautetta opintojakson tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

OPINTOJAKSO: S218 Kuunnellaan ja puhutaan 2 (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista S218 Kuunnellaan ja puhutaan 2.

Moduuli: S218 Kuunnellaan ja puhutaan 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyi yhteistyö- ja neuvottelutaidoissa
- kehittyi tiedottavan ja vaikuttavan puhumisen taidoissa
- vahvistaa tarkan kuuntelemisen taitoaan.

Keskeiset sisällöt

- tiedonalojen kieli fokuksessa: keskustelu, vuorovaikutus ja argumentointi harjoitellaan tarkkaa kuvailua ja yksityiskohtaista kerrontaa: sanaston varioivuus ja idiomaattisuus
- Harjoitellaan eri tiedonalojen käsitteiden määrittelyä kuultuna ja puhuttuna
- neuvottelutaitojen kehittäminen
- huomion kiinnittäminen siihen, mistä tekijöistä asiapuhe koostuu eli miten puhetta jaksotellaan
- median viestintä: puheen ymmärtäminen nopeassa keskustelussa, jossa on läsnä monta puhujaa
- läpäisevästi huomiota ääntämiseen, lausepainoon ja puheen rytmiin

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen. Opintojakson aikana tehdään suullisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan.

Opintojakson aikana opiskelija saa suullista ja kirjallista palautetta opintojaksolla pidetystä puheesta tai muusta esityksestä. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

OPINTOJAKSO: S219 Digitaaliset tekstitaidot (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista S219 Digitaaliset tekstitaidot.

Moduuli: S219 Digitaaliset tekstitaidot (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu mediakulttuuriin osana omaa elämäänsä
- tuottaa erilaisia mediatekstejä eri välinein
- pohtii sosiaalisen median merkitystä oman elämänsä näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- vahvistetaan digitaalisia tekstitaitoja
- kiinnitetään huomiota sosiaalisessa mediassa käytettyyn kieleen analysoinnin ja harjoittelun keinoin
- harjoitellaan verkkosivustojen luotettavuuden vertailua
- arvioidaan verkkotekstejä
- tuotetaan erilaisia digitaalisia tekstejä huomioiden kuvat, videot, linkit ja liikkuva kuva
- oppija aktiivisena tiedontuottajana: oppijan pääsy (tuovat itse valitsemiaan tekstejä oppitunnille), osallisuus ja toimijuus suhteessa teksteihin

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan.

Opintojakson aikana opiskelija saa suullista ja kirjallista palautetta opintojakson tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

OPINTOJAKSO: S220 Mediakulttuuri (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista S220 Mediakulttuuri.

Moduuli: S220 Mediakulttuuri (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu mediakulttuuriin yhteiskunnallisesta näkökulmasta
- pohtii sosiaalisen median merkitystä yhteiskunnallisena ilmiönä.

Keskeiset sisällöt

- mediat ja niiden ilmaisukeinot
- uutiskriteerit
- aikakauslehdet
- vaikuttamaan pyrkivän viestinnän osatekijöiden analyysi (esim. mainosten kieli)
- kuvat ja kuvanlukeminen

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen. Opintojakson aikana tehdään sekä suullisia että kirjallisia harjoituksia jakson aiheista, jotka on lueteltu yllä.

Työtavat vaihtelevat ryhmän tarpeiden mukaan.

Opintojakson aikana opiskelija saa suullista ja kirjallista palautetta opintojakson tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi opintojaksolla voidaan hyödyntää vertaispalautetta ja itsearviointia.

6.4 TOINEN KOTIMAINEN KIELI, RUOTSI

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitelyyn, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkkitehtuuria tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikiielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämäntilanteisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä monitieteiseen ja luovaan osaamiseen. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopeutuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kieli-diversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat eettisyyttä ja ympäristöosaamista mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestävämmät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan

maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (A2.2)	B2.1 (A2.2)	B1.2 (A2.1)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidin-kielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytkeytyvä osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella.⁶²

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukio-koulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.⁶³

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

⁶² Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.

⁶³ Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.

6.4.1 RUOTSI, B1-OPPIMÄÄRÄ

Pakolliset opinnot

Pakollisten opintojen moduulien 1–3 aikana painotetaan opiskelijan kielten opiskelutaitojen ja opiskelu- ja vuorovaikutusstrategioiden kehittämistä hänen omista lähtökohdistaan. Opiskelija tulee tietoiseksi vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan ja vahvistaa perusopetuksessa luotua pohjaa jatkuvalla kielten opiskelulle. Tätä tarkoitusta varten opiskelija laatii kieliprofiilin ensimmäisen moduulin yhteydessä tai täydentää sitä. Kieliprofilia työstetään oppimisprosessin edetessä lukio-opintojen aikana.

Moduulien 1–2 aikana opiskelija luo kokonaiskuvan omasta kehittymisestään ruotsin kielen oppijana ja osaajana sekä ruotsista Suomen kansalliskielenä. Samalla tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteisön, mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta. Opiskelija tarkastelee kieliprofilissaan itseään myös muiden kielten, mukaan lukien äidinkielen, käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Moduulista 3 lähtien kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen muodollisuusasteeltaan erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa. Moduulien 4–5 opinnoissa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä ottaen huomioon kohdekielen kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tavoitetaso lukio-opinnoille.

Pakollisten opintojen loppuvaiheessa huomio kiinnittyy vahvistamaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojen aikana varataan aikaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Kaikkien opintojen aikana harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta.

OPINTOJAKSO: RUB11+2 Opiskelutaidot, kieli-identiteetin rakentaminen ja ruotsin kieli arjessani (4 op)

Opintojakso koostuu moduuleista RUB11 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen ja RUB12 Ruotsin kieli arjessani.

Moduuli: RUB11 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

Moduulin tehtävä on johdattaa ja motivoida opiskelijaa lukion toisen kotimaisen kielen opintoihin ja kasvattaa opiskelijan tietoisuutta omasta kieli- ja kulttuuritaustastaan vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa. Moduulin tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan tietoisuutta ruotsin kielen taustasta, historiasta ja asemasta Suomessa sekä ohjata opiskelijaa löytämään ruotsin kielen vaikutuksesta kertovia kielellisiä ja kulttuurisia piirteitä omasta arjesta ja yhteiskunnasta.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan
- rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää
- kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja
- syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen

Moduuli: RUB12 Ruotsin kieli arjessani (3 op)

Moduulin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa käyttämään ruotsia rohkeasti ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan eri tilanteissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen
- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.

Keskeiset sisällöt

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii tunnistamaan olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan sekä kun hän rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy opiskelijan oppiessa kertoamaan ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen sekä kun hän kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä palautteen antamista ja vastaanottamista.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona

tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUB13 Kulttuuri ja mediat (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista RUB13 Kulttuuri ja mediat.

Moduuli: RUB13 Kulttuuri ja mediat (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja ruotsinkielisiä medioita hyödyntäen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä
- tuntee ruotsinkielisiä medioita
- osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa
- pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.

Keskeiset sisällöt

- suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt
- ruotsinkieliset mediat
- opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi

Opintojaksolla korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu ruotsinkielisiin medioihin ja oppii hyödyntämään ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu suomenruotsalaiseen, ruotsalaiseen ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyt-

tää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUB14 Ympäristömme (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista RUB14 Ympäristömme.

Moduuli: RUB14 Ympäristömme (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja hyödyntäen erilaisia oppimisympäristöjä. Opiskelija tutustuu moduulissa erilaisiin tekstityyppeihin.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia
- harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu
- pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurinen moninaisuus
- erilaiset elinympäristöt
- ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet opiskelijoiden näkökulmasta

Opintojaksolla korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuri-osaaminen. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii tulkitsemaan erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia käsitteleviä tekstejä sekä kun hän oppii harjoittamaan erityisesti kirjallista mielipiteenilmaisutaitoaan. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy opiskelijan tutustuessa kulttuurin moninaisuuteen, erilaisiin elinympäristöihin sekä ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUB15 Opiskelu- ja työelämä (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUB15 Opiskelu- ja työelämä.

Moduuli: RUB15 Opiskelu- ja työelämä (2 op)

Moduulin tehtävänä on, että opiskelija tutustuu mahdollisuuksiin opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä ja tutustuu pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen
- pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.

Keskeiset sisällöt

- opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta
- tulevaisuuden suunnitelmat
- vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään
- opiskelijan elämänhallinta
- kieliprofilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- erilaisten hakemusten laatiminen

Opintojaksolla korostuu yhteiskunnallinen osaaminen. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kehittämään tietämystään keskeisesti opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen liittyvistä tekstilajeista sekä kun hän oppii pohtimaan jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvostamiseen erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Valinnaisten opintojen erityisenä tavoitteena on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonais käsitys kielitaitonsa tasosta opintojen päättövaiheessa sekä auttaa opiskelijaa löytä-

mään keinoja kehittää osaamistaan. Valinnaisissa opinnoissa kerrataan oppimäärän pakollisissa moduuleissa käsiteltyjä aihepiirejä tai täydennetään niitä opiskelijoiden mielenkiinnon ja tarpeiden mukaan. Kieliprofilia täydennetään tavoitteellisesti opiskelijan omien tarpeiden mukaan

OPINTOJAKSO: RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen.

Moduuli: RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan taitoa tuottaa ruotsin kieltä suullisesti, ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja rakentaa dialogia. Moduuliin sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen.

Tavoitteena

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vankentaa puhumisen sujuvuutta
- tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen
- tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen
- puhumisen eri piirteet
- aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä

Opintojaksolla korostuu ennen kaikkea vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija vankentaa puhumisensa sujuvuutta, laatii ja pitää valmistelua edellyttävän suullisen esityksen sekä kun hän tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta. Opintojakson luonteesta johtuen myös muut laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat vahvasti läsnä opintojaksolla käytetyissä materiaaleissa sekä työskentelytavoissa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Vuorovaikutusosaamisen taitoja harjoitellaan ja kehitetään erityisesti ja ennen kaikkea keskustelemalla ja puhumalla kaikenlaisista aiheista pareittain, ryhmissä tai opettaja-johtoisesti. Myös muita käsittely- ja menettelytapoja voidaan käyttää, esimerkiksi suullisia esitelmiä tai sähköiseen ympäristöön tehtyjä erityyppisiä töitä. Opintojakson suorittamiseksi vaaditaan tietty määrä läsnäolokertoja, joka ilmoitetaan opintojakson alussa. Opintojaksoa ei voi suorittaa osallistumatta lähiopetukseen eikä itsenäisesti.

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön sekä loppukokeeseen, joka järjestetään ja suoritetaan Opetushallituksen suullisen kielitaidon kokeesta antamien ohjeiden ja määräysten mukaan. Opintojaksosta annetaan sekä kokonaisarvosana että suullisen kokeen arvosana, josta opiskelija voi halutessaan saada myös erillisen todistuksen.

OPINTOJAKSO: RUB17 Kestävä elämäntapa (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUB17 Kestävä elämäntapa.

Moduuli: RUB17 Kestävä elämäntapa (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää oppimäärän pakollisten moduulien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille
- laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä
- tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.

Keskeiset sisällöt

- kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta
- eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus

Opintojaksolla korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille sekä kun hän laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu kestäväan kehitykseen ja elämäntapaan sekä kun hän tiedostaa, miten eettisyys ja vastuullisuus liittyvät sosiaalisen median käyttöön sekä sananvapauteen.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: RUB10 Perusasioiden kertaus (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUB10 Perusasioiden kertaus.

Moduuli: RUB10 Perusasioiden kertaus (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu lukion työtapoihin ja valmentautuu lukio-opintoihin sekä kertaava peruskoulun keskeisimpiä asioita. Opintojaksolla harjoitetaan sekä suullista että kirjallista viestintää opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Opintojakso voidaan pääsääntöisesti sisällyttää vain ruotsin opintojen alkuun.

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii ilmaisemaan itseään paremmin ruotsiksi sekä suullisesti että kirjallisesti sekä kun hän kehittyy keskustelu- ja kuuntelutaidoissaan sekä palautteen antamisen, vastaanottamisen ja osaamisensa arvioinnin taidoissaan.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvostamiseen erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää.

OPINTOJAKSO: RUB18 Vaativat tekstit ja kuuntelut (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUB18 Vaativat tekstit ja kuuntelut.

Moduuli: RUB18 Vaativat tekstit ja kuuntelut (2 op)

Opintojaksolla käydään läpi aiempia ylioppilaskokeita sekä mahdollisesti muuta vaativamman tason materiaalia. Tavoitteena on vahvistaa aiemmin opittuja rakenteita ja tukea opiskelijan valmentautumista ylioppilaskirjoituksiin.

Opintojaksolla ovat mukana kaikki lukion opetussuunnitelmassa mainitut laaja-alaiset osaamisalueet. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija parantaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kertomaan enemmän ja sujuvammin ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu ruotsinkielisiin medioihin ja hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii tuntemaan suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmioita. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu kestävään kehitykseen ja elämäntapaan erityisesti opiskelijan näkökulmasta sekä kun hän tiedostaa, miten eettisyys ja vastuullisuus liittyvät sosiaalisen median käyttöön.

sekä sananvapauteen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu kulttuurin moninaisuuteen, erilaisiin elinympäristöihin sekä ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista, kokonaisvaltaista ja jatkuvaa. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunteilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan ennen ylioppilaskoetta. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojakson aikana osoitettu tuntiosaaminen ja -aktiivisuus sekä palautetut tehtävät vaikuttavat ratkaisevasti opintojaksosta saatavaan suoritusmerkintään. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

6.4.2 RUOTSI, A-OPPIMÄÄRÄ

Pakolliset opinnot

Pakollisten opintojen moduulien 1–3 aikana painotetaan opiskelijan kielten opiskelutaitojen ja opiskelu- ja vuorovaikutusstrategioiden kehittämistä hänen omista lähtökohdistaan. Opiskelija tulee tietoiseksi vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan ja vahvistaa perusopetuksessa luotua pohjaa jatkuvalla kielten opiskelulle. Tätä tarkoitusta varten opiskelija laatii kieliprofiilin ensimmäisen moduulin yhteydessä tai täydentää sitä. Kieliprofilia työstetään oppimisprosessin edetessä lukio-opintojen aikana.

Moduulien 1–2 aikana opiskelija luo kokonaiskuvan omasta kehittymisestään ruotsin kielen oppijana ja osaajana sekä ruotsista Suomen kansalliskielenä. Samalla tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteisön, mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta. Opiskelija tarkastelee kieliprofilissaan itseään myös muiden kielten, mukaan lukien äidinkielen, käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Moduulista 3 lähtien kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen muodollisuusasteeltaan erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa. Moduulien 4–6 opinnoissa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä ottaen huomioon ruotsin kielen kehittyvän kielitaidon kuvasasteikon tavoitetaso lukio-opinnoille.

Pakollisten opintojen loppuvaiheessa huomio kiinnittyy vahvistamaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojen aikana varataan aikaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Kaikkien opintojen aikana harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta.

OPINTOJAKSO: RUA1+2 Opiskelutaidot, kieli-identiteetin rakentaminen, ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen (4 op)

Tämä opintojakso koostuu moduuleista RUA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen ja RUA2 Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen.

Moduuli: RUA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

Moduulin tehtävänä on avata lukion ruotsin kielen opiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa. Moduuli totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa ruotsin kieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään ruotsin kielen taitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyudesta
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitojaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.1 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja B1.2 (taito tuottaa tekstejä).

Keskeiset sisällöt

- vertailua äidinkieleen ja muihin kieliin ruotsin näkökulmasta
- tavoitteiden asettelu lukion A-ruotsin opiskelulle
- oman kieliprofilin laatiminen tai täydentäminen ruotsin kielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Moduuli: RUA2 Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen (3 op)

Moduulin tehtävänä on tarkastella ruotsin kieltä lähiympäristöstä käsin Suomessa laajentaen näkökulmaa Ruotsiin ja muihin Pohjoismaihin sekä globaalille tasolle. Tehtävänä on myös tarkastella, miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikessa viestinnässä. Moduulissa avataan rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) käsitettä keskeisenä kielitaidon osa-alueena. Moduulissa harjaannutetaan vuorovaikutusta kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä tilanteissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittelee kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa
- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan ruotsin kielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- pohjoismaiset ja kansainväliset suhteet arjessa ja lähiympäristössä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- erilaiset ruotsin puhujat autenttisissa ympäristöissä, puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- ruotsin kielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen, ruotsin eri variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyylit eri medioissa

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, eettisyys- ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelijan kielitietoisuus ja kieli-identiteetti sekä itse- ja vertaisarviointitaidot

vahvistuvat. Hyvinvointiosaaminen kehittyy myös silloin, kun opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan, oppii soveltamaan ja kehittämään kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä kun hän oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä. Myös rakentavan vuorovaikutuksen ja merkitysneuvotteluiden harjoittaminen vahvistaa opiskelijan hyvinvointia ja itsetuntoa. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan sekä kun hän vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy myös silloin, kun harjoitellaan kohdekielen äänneiden muodostamista, puheen tuottamista sekä rakentavaa vuorovaikutusta ja merkitysneuvottelutaitoja. Eettisyys- ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija pohtii, miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikenlaisessa viestinnässä. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija pohtii, miten puhujien eri taustat ja statukset näkyvät kielessä ja kielenkäytössä ja kun hän syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä.

Moduuli: RUA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä tarkastelemalla suomenruotsalaisia, ruotsalaisia sekä muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä sekä yksilön ja yhteisön arvojen moninaisuutta. Kulttuurin ja taiteiden merkitystä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden kautta. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä omia kiinnostuksen kohteita. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä
- vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- luova toiminta
- pohjoismaiset kulttuuri-ilmiot
- ruotsinkieliset mediat
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle

Opintojaksolla korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuri-osaaminen. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii tekemään omia tulkintojaan erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä sekä kun hän tuottaa tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä. Myös reflektointi kielennoppimisen välineenä sekä muiden opintojen ja oppimisympäristöjen hyödyntäminen vahvistavat kyseistä laaja-alaista taitoa. Globaali- ja kulttuuri-osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii ymmärtämään kielten, kulttuurien ja taiteen merkitystä yksilölle ja yhteisölle.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUA4 Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUA4 Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä.

Moduuli: RUA4 Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

Moduulissa kehitetään opiskelijan ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Moduulissa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista ruotsin kielellä pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ruotsiksi
- kehittää taitoaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- hyödyntää eri tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

- pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ja sen tausta
- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin, kun hän kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella sekä kun hän oppii hyödyntämään erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu ja lisää tietämystään kansalaisyhteiskunnassa vaikuttamisesta, ihmisoikeuskysymyksistä, tasa-arvosta, yksilön vastuista ja velvollisuuksista sekä sananvapaudesta. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen taidot kehittyvät myös, kun opiskelija ymmärtää enemmän median roolista asenteiden muokkaajana.

Opintojakso tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede.

Moduuli: RUA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, sekä vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Opintojaksolla korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita, harjoittelee tiivistämisen taitoja sekä kun hän oppii esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia tai hahmottelemaan ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija pohtii kestävää tulevaisuutta rakentavia innovaatioita sekä mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUA6 Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUA6 Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Moduuli: RUA6 Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

Moduulin tehtävä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Moduulissa pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa ruotsin kielellä erityisesti pohjoismaisessa kontekstissa. Moduulissa käsitellään asioita, jotka liittyvät opiskelijan elämänpiiriin.

Tavoitteet

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

- ruotsin kielen rooli jatkossa opiskelijan elämässä ja kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina (vapaaehtoistoiminta, kansalaisjärjestöt)
- opiskelijan elämänhallinta

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille, rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä kun hän kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija pohtii jatko-opinto- ja urasuunnitelmia ja oppii enemmän urajoustavuutta; samoin hänen yhteiskunnallinen osaamisensa kehittyy, kun hän tarkastelee ja pohtii kansallisia tai kansainvälisiä yhteisöjä tai yrityksiä työnantajina sekä työelämään astuvan opiskelijan arjen ja talouden hallintaa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvostamiseen erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Valinnaisten opintojen erityisenä tavoitteena on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonais käsitys kielitaitonsa tasosta opintojen päättövaiheessa sekä auttaa opiskelijaa löytämään keinoja kehittää osaamistaan. Oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyjä aiheita kerrataan ja täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kieliprofiilia täydennetään tavoitteellisesti opiskelijan omien tarpeiden mukaan.

OPINTOJAKSO: RUA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa.

Moduuli: RUA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

Moduulin tehtävä on valmistaa opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin ruotsin kielellä. Näkökulmia tarkastellaan opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta moduulissa tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä. Moduulissa pyritään hyödyntämään yhteistyökontakteja ruotsinkielisten tai pohjoismaisten koulujen kanssa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hakee aiheeseen liittyvää tietoa ja laajentaa ilmaisuvarastoaan
- osallistuu myös laajempiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi.

Keskeiset sisällöt

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Opintojaksolla korostuu eettisyys ja ympäristöosaaminen. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija pohtii ja oppii enemmän globaaleista ympäristökysymyksistä, kuten ilmastonmuutoksesta, kun opiskelija pohtii omaa kestävä elämäntapaansa omassa elinpiirissään, kun hän vahvistaa omia ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi sekä esimerkiksi kun hän tutustuu joihinkin tunnettuihin kansainvälisiin sopimuksiin tai sopimusneuvotteluihin.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUA8 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUA8 Viesti ja vaikuta puhuen.

Moduuli: RUA8 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Moduulin tehtävä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan pohjoismaiseen ja kansainväliseen toimijuuteen, ja tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Moduuliin sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja sen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.
-

Keskeiset sisällöt

- puhumisen eri piirteet
- ruotsin puhujien taustojen tai äidinkielten vaikutus puhetilanteissa
- dialogisuus

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä, vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan, vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja sekä kun hän harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy myös sitä kautta, että opiskelija tulee tietoisemmaksi puhumisen eri piirteistä sekä siitä, miten kohdekielen käyttäjien erilaiset taustat ja eri äidinkielet vaikuttavat puhetilanteisiin. Näiden lisäksi opiskelija vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Opintojakson luonteesta johtuen myös muut laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat vahvasti läsnä opintojaksolla käytetyissä materiaaleissa sekä työskentelytavoissa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Vuorovaikutusosaamisen taitoja harjoitellaan ja kehitetään erityisesti ja ennen kaikkea keskustelemalla ja puhumalla kaikenlaisista aiheista pareittain, ryhmissä tai opettaja-johtoisesti. Myös muita käsittely- ja menettelytapoja voidaan käyttää, esimerkiksi suullisia esitelmiä tai sähköiseen ympäristöön tehtyjä erityyppisiä töitä.

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön sekä loppukokeeseen, joka järjestetään ja suoritetaan Opetushallituksen suullisen kielitaidon kokeesta antamien ohjeiden ja määräysten mukaan. Opintojaksosta annetaan sekä kokonaisarvosana että suullisen kokeen arvosana, josta opiskelija voi halutessaan saada myös erillisen todistuksen.

Opintojakson suorittamiseksi vaaditaan tietty määrä läsnäolokertoja, joka ilmoitetaan opintojakson alussa. Opintojaksoa ei voi suorittaa osallistumatta lähiopetukseen eikä itsenäisesti.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: RUA9 Vaativat tekstit ja kuuntelut (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUA9 Vaativat tekstit ja kuuntelut.

Moduuli: RUA9 Vaativat tekstit ja kuuntelut (2 op)

Opintojaksolla käydään läpi aiempia ylioppilaskokeita sekä mahdollisesti muuta vaatimattoman tason materiaalia. Tavoitteena on vahvistaa aiemmin opittuja rakenteita sekä tukea opiskelijan valmentautumista ylioppilaskirjoituksiin.

Opintojaksolla korostuvat kaikki lukion opetussuunnitelmassa mainitut laaja-alaiset osaamisalueet. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelijan kielitietoisuus ja kieli-identiteetti sekä itse- ja vertaisarviointitaidot vahvistuvat. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun harjoituksissa on mukana rakentavaa vuorovaikutusta ja merkitysneuvotte-
luita. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii tekemään omia tul-
kintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä sekä kun hän tuottaa tekstejä kuvaillen
itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy,
kun opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin. Eettisyys ja ym-
päristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu ja lisää tietämystään kansalaisyhteis-
kunnassa vaikuttamisesta, ihmisoikeuskysymyksistä ja tasa-arvosta. Globaali- ja kult-
tuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija pohtii, miten puhujien eri taustat ja statukset
näkyvät kielessä ja kielenkäytössä.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoit-
telua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muo-
dossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa ole-
vaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia kä-
sittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista, kokonaisvaltaista ja jatkuvaa. Opintojakson ai-
kana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tun-
neilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä
yleisestä kokonaisosaamisestaan ennen ylioppilaskoetta. Opettajan antaman palautteen
lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opinto-
jakson aikana osoitettu tuntiosaaminen ja -aktiivisuus sekä palautetut tehtävät vaikut-
tavat ratkaisevasti opintojaksosta saatavaan suoritusmerkintään. Opintojakso ar-
vioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

6.4.3 RUOTSI, B3-OPPIMÄÄRÄ

Opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 29 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjestää toisen kotimaisen kielen opetusta B3-kielenä.⁶⁴

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojen alkuvaiheessa painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullinen viestintä on keskeistä koko oppimäärälle ja ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Opintojen aikana varataan tarpeen mukaan aikaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Opintojen aikana edistetään monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa ja tutustutaan eri tekstilajeihin.

Moduulista 3 lähtien opiskelijalle voidaan antaa todistus suullisesta kielitaidosta Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiliaan.

OPINTOJAKSO: RUB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUB31 Perustason alkeet.

Moduuli: RUB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa ruotsin kieltä ja kulttuuria kohtaan. Moduulissa tutustutaan ruotsinkieliseen kulttuuriympäristöön Suomessa ja Pohjoismaissa. Opiskelija rohkaistaan toimimaan aktiivisesti, monenlaisia vähäistä kielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ruotsin kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin ja hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella ruotsin kieltä
- hahmottaa ruotsin kielen aseman Suomessa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii ilmaisemaan itseään erilaisissa helpoissa rutiininomaisissa arkipäivän tilanteissa ja kun hän oppii käyttämään tavallisimpia viestintästrategioita ja kohteliaisuusilmauksia.

⁶⁴ Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 13 § 2 mom.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvostamiseen erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUB32 Perustason alkeet 2.

Moduuli: RUB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan vuorovaikutustilanteissa sekä hyödyntämään ruotsin kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin. Moduulissa tutustutaan suomenruotsalaiseen, ruotsalaiseen ja pohjoismaiseen kulttuuri- ja yleistietoon.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- vuorovaikutustilanteet arjessa
- erilaiset asiointitilanteet

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kuvailemaan omaa lähipiiriään ja arkeaan ja kun hän harjoittelee selviytymistä erilaisissa helppoissa ja tavanomaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja asiointitilanteissa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonais-

osaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää.

OPINTOJAKSO: RUB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUB33 Perustason alkeet 3.

Moduuli: RUB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä ruotsin kielen opinnoissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- ihmissuhteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii selviytymään erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa arjessa, tavanomaisissa asiointitilanteissa sekä kun hän tutustuu erilaisiin vapaa-ajanviettopoihin ja harrastuksiin ja oppii kertomaan niistä. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kertomaan koulusta.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUB34 Perustaso 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUB34 Perustaso 1.

Moduuli: RUB34 Perustaso 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään ruotsin kieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa tutustutaan erilaisiin elämäntilanteisiin ja elinympäristöihin Pohjoismaissa ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä ruotsiksi.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- erilaiset ruotsin puhujat
- tutustuminen Suomeen ruotsiksi
- suomalaiset tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Opintojaksolla korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii ruotsin kielen maantieteellisestä levinneisyydestä ja ruotsin eri varianteista, kun hän tarkastelee Suomea ruotsin kielellä sekä kun hän vertailee Suomen ja Ruotsin eroja arjen tavoissa ja perinteissä.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUB35 Perustaso 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUB35 Perustaso 2.

Moduuli: RUB35 Perustaso 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista ruotsiksi tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Opintojaksolla korostuu hyvinvointiosaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu hyvinvointiin, terveyteen ja eri elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin sekä muuhun materiaaliin ja oppii muun muassa näihin aihepiireihin liittyvää sanastoa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUB36 Perustaso 3 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUB36 Perustaso 3.

Moduuli: RUB36 Perustaso 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelija keskeisten pohjoismaisten kulttuuri-ilmiöiden ja ruotsinkielisten medioiden pariin. Moduulissa harjaannutetaan opiskelijaa käyttämään rohkeasti ruotsin kieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaihteita tutkiessa. Moduulin aikana opiskelija tekee oman ruotsinkielisen tuotoksen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt
- ruotsinkieliset mediat
- ajankohtaiset aiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Opintojaksolla korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä eettisyys- ja ympäristöosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisiin asioihin erilaisista kulttuuriaiheista ruotsinkieliseltä kieli- ja kulttuurialueelta sekä kun hän tutustuu ajankohtaisiin kulttuuriaiheisiin. Eettisyys- ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu ruotsinkielisen alueen ym-

päristöongelmiin, luonnon moninaisuuden vähenemiseen tai kestäättömiin kulutustotumuksiin eikä näin ollen ole sidoksissa suomenkielisiin lähteisiin. Myös erilaisten asenteiden ja arvojen pohtiminen syventää eettisyys- ja ympäristöosaamista.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvostamiseen erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUB37 Perustaso 4 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUB37 Perustaso 4.

Moduuli: RUB37 Perustaso 4 (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Moduulissa selvitetään, millaista ruotsin kielen taitoa vaaditaan jatkossa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- lukio-opinnot, mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Opintojaksolla korostuu yhteiskunnallinen osaaminen. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii enemmän koulussa opiskelusta, jatko-opinnoista sekä työelämästä. Kyseinen osa-alue kehittyy myös silloin, kun opiskelija pohtii tulevaisuudensuunnitelmia.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona

tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RUB38 Perustaso 5 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RUB38 Perustaso 5.

Moduuli: RUB38 Perustaso 5 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan eri tasoisia ja pituisia tekstejä oman kielitaitonsa mukaisesti. Moduulissa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa ruotsin kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja taitotason A2.1 (taito tuottaa tekstejä) tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset aiheet
- ruotsinkieliset mediat
- lähdekritiikki

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija rohkaistuu ja oppii lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä ja kehittyy tuottamaan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla. Monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyvät, kun opiskelija tutustuu ruotsinkielisten alueiden erilaisiin ajankohtaisiin medioihin sekä oppii suhtautumaan niihin lähdekritiikin edellyttämällä tavalla.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvo-

sanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

6.5 VIERAAT KIELET

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittämistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaan.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitelyyn, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkkia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Vieraisissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraiden kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentamista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä monitieteiseen ja luovaan osaamiseen. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopinnojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kieliopinnot vahvistavat eettisyyttä ja ympäristöosaamista mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkiksi äidinkielen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa <i>(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)</i>	Taito tulkita tekstejä <i>(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)</i>	Taito tuottaa tekstejä <i>(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)</i>
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Arviointi

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasosteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella.⁶⁵

*Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukio-
koulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.⁶⁶*

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksoiden arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

⁶⁵ Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.

⁶⁶ Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.

EN = englannin kieli
LA = latinan kieli
RA = ranskan kieli
SM = saamen kieli
SA = saksan kieli
VE = venäjän kieli
IA = italian kieli
EA = espanjan kieli
PO = portugalin kieli
KI = kiinan kieli
JP = japanin kieli
AR = arabian kieli
KX = muu kieli

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

6.5.1 ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ

Pakolliset opinnot

Pakollisten opintojen moduulien 1–3 aikana painotetaan opiskelijan kielten opiskelutaitojen ja opiskelu- ja vuorovaikutusstrategioiden kehittämistä hänen omista lähtökohdistaan. Opiskelija tulee tietoiseksi vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan ja vahvistaa perusopetuksessa luotua pohjaa jatkuvalla kielten opiskelulle. Tätä tarkoitusta varten opiskelija laatii ensimmäisen moduulin yhteydessä henkilökohtaisen kieliprofiilinsa, jota työestetään oppimisprosessin edetessä lukio-opintojen aikana.

Moduulien 1–2 aikana opiskelija luo kokonaiskuvan englannin kielestä *lingua franca* sekä omasta kehittymisestään englannin oppijana ja osaajana. Samalla tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteisön, mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta. Opiskelija tarkastelee kieliprofiilissaan itseään myös muiden kielten, mukaan lukien äidinkielen, käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Moduulista 3 lähtien kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen muodollisuusasteeltaan erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa. Moduulien 4–6 opinnoissa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä ottaen huomioon englannin kielen kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tavoitetaso lukio-opinnoille.

Pakollisten opintojen loppuvaiheessa huomio kiinnittyy vahvistamaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojen aikana varataan aikaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Kaikkien opintojen aikana harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta.

OPINTOJAKSO: ENA1+2 Opiskelutaidot, kieli-identiteetin rakentaminen ja englanti globaalina kielenä (4 op)

Tämä opintojakso koostuu moduuleista ENA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen ja ENA2 Englanti globaalina kielenä.

Moduuli: ENA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

Moduulin tehtävänä on avata lukion kieltenopiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa. Moduuli totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- monipuolistaa kieltenopiskelustrategioitaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kieltenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.

Keskeiset sisällöt

- henkilökohtaisen kieliprofilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyllilajeihin tutustuminen
- toisiinsa tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Moduuli: ENA2 Englanti globaalina kielenä (3 op)

Moduulin tehtävänä on tarkastella englannin kielen aseman kehittymistä *lingua francana* globaaleissa konteksteissa ja vuorovaikutustilanteissa, joissa englanti ei välttämättä ole kenenkään äidinkieli. Tehtävänä on myös tarkastella, miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikessa viestinnässä. Moduulissa avataan rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) käsitettä keskeisenä kielitaidon osa-alueena.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä
- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyyli erilaisissa medioissa

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelijan kielitietoisuus ja kieli-identiteetti sekä itse- ja vertaisarviointitaidot vahvistuvat. Hyvinvointiosaaminen kehittyy myös silloin, kun opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan, oppii soveltamaan ja kehittämään kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä kun hän oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä. Myös rakentavan vuorovaikutuksen ja merkitysneuvotteluiden harjoittaminen vahvistaa opiskelijan hyvinvointia ja itsetuntoa. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan sekä kun hän vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy myös silloin, kun harjoitellaan kohdekielen äänteiden muodostamista, puheen tuottamista sekä rakentavaa vuorovaikutusta ja merkitysneuvottelutaitoja.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamiseksi ja niiden monipuolista harjoittelua varten käytetään muun muassa kustantajan valmistamaa oppikirjaa, jonka erityyppiset tekstit sekä niihin liittyvät suulliset, kirjalliset, audiovisuaaliset, digitaaliset tms. harjoit-

tukset sekä kokeet on koottu ja tehty nimenomaan laaja-alaisiin teemoihin tiiviisti liittyviksi. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on jatkuvaa ja monipuolista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään tehtävistä sekä yleisestä osaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, jonka lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikokeita.

OPINTOJAKSO: ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä.

Moduuli: ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä. Moduulissa tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle. Taiteiden merkitystä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden kautta. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämänpiirejään. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä
- vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisuus identiteetin rakentumisessa

Opintojaksolla korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuri-osaaminen. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii tekemään omia tulkintojaan erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä sekä kun hän tuottaa tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä. Myös reflektointi kielenoppimisen välineenä sekä muiden opintojen ja oppimisympäristöjen hyödyntäminen vahvistavat kyseistä laaja-alaista taitoa. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii ymmärtämään kielten, kulttuurien ja taiteen merkitystä yksilölle ja yhteisölle.

Moduulin tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa

olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä (2op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä.

Moduuli: ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

Moduulin tehtävänä on kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Moduulissa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista englannin kielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin
- kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin, kun hän kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella sekä kun hän oppii hyödyntämään erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu ja lisää tietämystään kansalaisyhteiskunnassa vaikuttamisesta, ihmisoikeuskysymyksistä, tasa-arvosta, yksilön vastuista ja velvollisuuksista sekä sananvapaudesta. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy myös, kun opiskelija ymmärtää enemmän median roolista asenteiden muokkaajana.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede.

Moduuli: ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, ja vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet

Opintojaksolla korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita, harjoittelee tiivistämisen taitoja sekä kun hän oppii esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia tai hahmottelemaan ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija pohtii kestävää tulevaisuutta rakentavia innovaatioita sekä mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Moduuli: ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Moduulissa pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- työelämään astuvan opiskelijan arjen ja talouden hallinta

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Näitä laaja-alaisen osaamisen taitoja harjoitellaan ja kehitetään esimerkiksi lukemalla kyseisiä teemoja käsitteleviä tekstejä, tekemällä niihin liittyviä suullisia, kirjallisia ja audiovisuaalisia harjoituksia, keskustelemalla niistä sekä kirjoittamalla niihin liittyviä erityyppisiä tekstejä. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona

tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Valinnaisten opintojen erityisenä tavoitteena on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaiskäsitys kielitaitonsa tasosta opintojen päättövaiheessa sekä auttaa opiskelijaa löytämään keinoja kehittää osaamistaan. Kieliprofilia täydennetään tavoitteellisesti opiskelijan omien tarpeiden mukaan.

OPINTOJAKSO: ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa.

Moduuli: ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

Moduulin tehtävänä on valmistaa opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin. Näkökulmia tarkastellaan opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta moduulissa tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestäväan elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näitä laaja-alaisen osaamisen taitoja harjoitellaan ja kehitetään esimerkiksi lukiemalla kyseisiä teemoja käsitteleviä tekstejä, tekemällä niihin liittyviä suullisia, kirjallisia ja audiovisuaalisia harjoituksia, keskustelemalla niistä sekä kirjoittamalla niihin liittyviä erityyppisiä tekstejä. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe,

minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolesoveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen.

Moduuli: ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Moduulin tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan kansainväliseen toimijuuteen, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Moduuliin sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisien näyttöjen suorittaminen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

- puhumisen eri piirteet
- englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhe-tilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä, vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan, vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja sekä kun hän harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy myös sitä kautta, että opiskelija tulee tietoisemmaksi puhumisen eri piirteistä sekä siitä, miten kohdekielen käyttäjien erilaiset taustat ja eri äidinkielet vaikuttavat puhe-tilanteisiin. Näiden lisäksi opiskelija vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Opintojakson luonteesta johtuen myös muut laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat vahvasti läsnä opintojaksolla käytetyissä materiaaleissa sekä työskentelytavoissa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Vuorovaikutusosaamisen taitoa harjoitellaan ja kehitetään erityisesti ja ennen kaikkea keskustelemalla ja puhumalla kaikenlaisista aiheista pareittain, ryhmissä tai opettaja-johtoisesti. Myös muita käsittely- ja menettelytapoja voidaan käyttää, esimerkiksi suullisia esitelmiä tai sähköiseen ympäristöön tehtyjä erityyppisiä töitä.

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön sekä loppukokeeseen, joka järjestetään ja suoritetaan Opetushallituksen suullisen kielitaidon kokeesta antamien ohjeiden ja määräysten mukaan. Opintojaksosta annetaan sekä kokonaisarvosana että suullisen kokeen arvosana, josta opiskelija voi halutessaan saada myös erillisen todistuksen.

Opintojakson suorittamiseksi vaaditaan tietty määrä läsnäolokertoja, joka ilmoitetaan opintojakson alussa. Opintojaksoa ei voi suorittaa tenttimällä eikä itsenäisesti.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: ENA0 Perusasioiden kertaus (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ENA0 Perusasioiden kertaus.

Moduuli: ENA0 Perusasioiden kertaus (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu lukion työtapoihin ja valmentautuu lukio-opintoihin sekä kertaa peruskoulun keskeisimpiä asioita. Opintojaksolla harjoitetaan sekä suullista että kirjallista viestintää opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Opintojakso voidaan pääsääntöisesti sisällyttää vain lukion englannin opintojen alkuun.

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Näitä laaja-alaisen osaamisen taitoja harjoitellaan ja kehitetään esimerkiksi lukemalla kyseisiä teemoja käsitteleviä tekstejä, tekemällä niihin liittyviä suullisia, kirjallisia ja audiovisuaalisia harjoituksia, keskustelemalla niistä sekä mahdollisesti kirjoittamalla niihin liittyviä erityyppisiä tekstejä. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja ja materiaaleja voidaan hyödyntää.

Moduulin tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää.

OPINTOJAKSO: ENA9 Vaativat tekstit ja kuuntelut (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ENA9.

Moduuli: ENA9 Vaativat tekstit ja kuuntelut (2 op)

Opintojaksolla käydään läpi aiempia ylioppilaskokeita sekä mahdollisesti muuta vaativamman tason materiaalia. Tavoitteena on vahvistaa aiemmin opittuja rakenteita sekä tukea opiskelijan valmentautumista ylioppilaskirjoituksiin.

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Vuorovaikutusosaamista kehitetään erityisesti harjoittelemalla ainekirjoitusta sekä syventymällä kielen erityispiirteisiin. Globaali- ja kulttuuriosaamista harjoitellaan käsittelemällä kansainvälisiä videoita, tekstejä ja nauhoitteita ja tekemällä niihin liittyviä suullisia, kirjallisia ja audiovisuaalisia harjoituksia, keskustelemalla niistä sekä kirjoittamalla niihin liittyviä erityyppisiä tekstejä. Jaksolla pohditaan myös, miten puhujien eri taustat ja statukset näkyvät kielessä ja kielenkäytössä. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja ja materiaaleja voidaan hyödyntää.

Kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja niiden monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää esimerkiksi kustantajan valmistamaa painettua tai digitaalista oppikirjaa, jonka erityyppiset tekstit sekä niihin liittyvät suulliset, kirjalliset, audiovisuaaliset, digitaaliset tms. harjoitukset sekä kokeet on koottu ja tehty nimenomaan laaja-alaisiin teemoihin tiiviisti liittyviksi. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja jatkuvaa. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan ennen ylioppilaskoetta. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojakson arviointiin vaikuttavat opintojakson aikana osoitettu tuntiosaaminen ja -aktiivisuus, palautetut tehtävät sekä prelinäärikoe.

6.5.2 ESPANJA, A-OPPIMÄÄRÄ

Pakolliset opinnot

Pakollisten opintojen moduulien 1–3 aikana painotetaan opiskelijan kielten opiskelutaitojen ja opiskelu- ja vuorovaikutusstrategioiden kehittämistä hänen omista lähtökohdistaan. Opiskelija tulee tietoiseksi vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan ja vahvistaa perusopetuksessa luotua pohjaa jatkuvalla kielten opiskelulle. Tätä tarkoitusta varten opiskelija laatii kieliprofiilin ensimmäisen moduulin yhteydessä tai täydentää sitä. Kieliprofilia työstetään oppimisprosessin edetessä lukio-opintojen aikana.

Moduulien 1–2 aikana opiskelija luo kokonaiskuvan omasta kehittymisestään kohdekielen oppijana ja osaajana. Samalla tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteisön, mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta. Opiskelija tarkastelee kieliprofilissaan itseään myös muiden kielten, mukaan lukien äidinkielen, käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Moduulista 3 lähtien kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen muodollisuusasteeltaan erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa. Moduulien 4–6 opinnoissa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä ottaen huomioon kohdekielen kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tavoitetaso lukio-opinnoille.

Pakollisten opintojen loppuvaiheessa huomio kiinnittyy vahvistamaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojen aikana varataan aikaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Kaikkien opintojen aikana harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta.

OPINTOJAKSO: EAA1+2 Opiskelutaidot, kieli-identiteetin rakentaminen, kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen (4 op)

Tämä opintojakso koostuu moduuleista EAA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen ja EAA2 Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen.

Moduuli: EAA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

Moduulin tehtävänä on avata lukion kieltenopiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa. Moduuli totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltävään taitotasoon (ks. taulukko).

Keskeiset sisällöt

- kohdekieli porttina sukulaiskielen oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Moduuli: EAA2 Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen (3 op)

Moduulin tehtävänä on tarkastella kohdekieltä globaaliosaamisen näkökulmasta. Tehtävänä on myös tarkastella, miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikessa viestinnässä. Moduulissa avataan rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) käsitettä keskeisenä kielitaidon osa-alueena. Moduulissa harjaannutetaan vuorovaikutusta kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä tilanteissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyylit erilaisissa medioissa

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelijan kielitietoisuus ja kieli-identiteetti sekä itse- ja vertaisarviointitaidot vahvistuvat. Hyvinvointiosaaminen kehittyy myös silloin, kun opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan, oppii soveltamaan ja kehittämään kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä kun hän oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä. Myös rakentavan vuorovaikutuksen ja merkitysneuvotteluiden harjoittaminen vahvistaa opiskelijan hyvinvointia ja itsetuntoa. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan sekä kun hän vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy myös silloin, kun harjoitellaan kohdekielen äänteiden muodostamista, puheen tuottamista sekä rakentavaa vuorovaikutusta ja merkitysneuvottelutaitoja. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija pohtii, miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikenlaisessa viestinnässä. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija pohtii, miten puhujien eri taustat ja statukset näkyvät kielessä ja kielenkäytössä ja kun hän syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja niiden monipuolista harjoittelua varten käytetään muun muassa kustantajan valmistamaa oppikirjaa, jonka erityyppiset tekstit sekä niihin liittyvät suulliset, kirjalliset, audiovisuaaliset, digitaaliset tms. harjoitukset sekä kokeet on koottu ja tehty nimenomaan laaja-alaisiin teemoihin tiiviisti liittyviksi. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: EAA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä.

Moduuli: EAA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä. Moduulissa tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle. Taiteiden merkitystä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden kautta. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämänpiirejään. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä
- vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Opintojaksolla korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuri-osaaminen. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii tekemään omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä sekä kun hän tuottaa tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä. Myös reflektointi kielenoppimisen välineenä sekä muiden opintojen ja oppimisympäristöjen hyödyntäminen vahvistavat kyseistä laaja-alaista taitoa. Globaali- ja kulttuuri-osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii ymmärtämään kielten, kulttuurien ja taiteen merkitystä yksilölle ja yhteisölle.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja niiden monipuolista harjoittelua varten käytetään muun muassa kustantajan valmistamaa oppikirjaa, jonka erityyppiset tekstit

sekä niihin liittyvät suulliset, kirjalliset, audiovisuaaliset, digitaaliset tms. harjoitukset sekä kokeet on koottu ja tehty nimenomaan laaja-alaisiin teemoihin tiiviisti liittyviksi. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta

OPINTOJAKSO: EAA4 Kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAA4 Kieli vaikuttamisen välineenä.

Moduuli: EAA4 Kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

Moduulin tehtävänä on kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Moduulissa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista kohdekielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin
- kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin, kun hän kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella sekä kun hän oppii hyödyntämään erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu ja lisää tietämystään kansalaisyhteiskunnassa vaikuttamisesta, ihmisoikeuskysymyksistä, tasa-arvosta, yksilön vastuista ja velvollisuuksista sekä sananvapaudesta. Edelleen hänen eettisyys ja ympäristöosaamisensa kehittyy, kun hän ymmärtää enemmän median roolista asenteiden muokkaajana.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja niiden monipuolista harjoittelua varten käytetään muun muassa kustantajan valmistamaa oppikirjaa, jonka erityyppiset tekstit sekä niihin liittyvät suulliset, kirjalliset, audiovisuaaliset, digitaaliset tms. harjoitukset sekä kokeet on koottu ja tehty nimenomaan laaja-alaisiin teemoihin tiiviisti liittyviksi. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: EAA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede.

Moduuli: EAA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, ja vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Opintojaksolla korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita, harjoittelee tiivistämisen taitoja sekä kun hän oppii esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia tai hahmottelemaan ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija pohtii kestävää tulevaisuutta rakentavia innovaatioita sekä mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja niiden monipuolista harjoittelua varten käytetään muun muassa kustantajan valmistamaa oppikirjaa, jonka erityyppiset tekstit

sekä niihin liittyvät suulliset, kirjalliset, audiovisuaaliset, digitaaliset tms. harjoitukset sekä kokeet on koottu ja tehty nimenomaan laaja-alaisiin teemoihin tiiviisti liittyviksi. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: EAA6 Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAA6 Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Moduuli: EAA6 Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Moduulissa pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- työelämään astuvan opiskelijan arjen ja talouden hallinta

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille, rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä kun hän kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija pohtii jatko-opinto- ja urasuunnitelmia ja oppii enemmän urajoustavuutta; samoin hänen yhteiskunnallinen osaamisensa kehittyy, kun hän tarkastelee ja pohtii kansallisia tai kansainvälisiä yhteisöjä tai yrityksiä työnantajina sekä työelämään astuvan opiskelijan arjen ja talouden hallintaa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja niiden monipuolista harjoittelua varten käytetään muun muassa kustantajan valmistamaa oppikirjaa, jonka erityyppiset tekstit

sekä niihin liittyvät suulliset, kirjalliset, audiovisuaaliset, digitaaliset tms. harjoitukset sekä kokeet on koottu ja tehty nimenomaan laaja-alaisiin teemoihin tiiviisti liittyviksi. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Valinnaisten opintojen erityisenä tavoitteena on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonais käsitys kielitaitonsa tasosta opintojen päättövaiheessa sekä auttaa opiskelijaa löytämään keinoja kehittää osaamistaan. Kieliprofilia täydennetään tavoitteellisesti opiskelijan omien tarpeiden mukaan.

OPINTOJAKSO: EAA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa.

Moduuli: EAA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

Moduulin tehtävänä on valmistaa opiskelija maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua keskusteluihin globaaleista ympäristökysymyksistä. Näkökulmia tarkastellaan opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta moduulissa tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Opintojaksolla korostuu eettisyys ja ympäristöosaaminen. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija pohtii ja oppii enemmän globaaleista ympäristökysymyksistä, kuten ilmastonmuutoksesta, kun opiskelija pohtii omaa kestävä elämäntapaansa omassa elinpiirissään, kun hän vahvistaa omia ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi sekä esimerkiksi kun hän tutustuu joihinkin tunnettuihin kansainvälisiin sopimuksiin tai sopimusneuvotteluihin.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja niiden monipuolista harjoittelua varten käytetään muun muassa kustantajan valmistamaa oppikirjaa, jonka erityyppiset tekstit sekä niihin liittyvät suulliset, kirjalliset, audiovisuaaliset, digitaaliset tms. harjoitukset sekä kokeet on koottu ja tehty nimenomaan laaja-alaisiin teemoihin tiiviisti liittyviksi. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvostamiseen erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: EAA8 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAA8 Viesti ja vaikuta puhuen.

Moduuli: EAA8 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Moduulin tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan kansainväliseen toimijuuteen, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelutaitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Moduuliin sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisen näyttöjen suorittaminen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

- puhumisen eri piirteet
- kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhe-tilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä, vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan, vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja sekä kun hän harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuotta-

mista. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy myös sitä kautta, että opiskelija tulee tietoisemmaksi puhumisen eri piirteistä sekä siitä, miten kohdekielen käyttäjien erilaiset taustat ja eri äidinkielet vaikuttavat puhetilanteisiin. Näiden lisäksi opiskelija vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Opintojakson luonteesta johtuen myös muut laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat vahvasti läsnä opintojaksolla käytetyissä materiaaleissa sekä työskentelytavoissa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja niiden monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää muun muassa kustantajan valmistamaa oppikirjaa, jonka erityyppiset tekstit sekä niihin liittyvät suulliset, kirjalliset, audiovisuaaliset, digitaaliset tms. harjoitukset sekä kokeet on koottu ja tehty nimenomaan laaja-alaiseen teemaan tiiviisti liittyviksi. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Vuorovaikutusosaamisen taitoja harjoitellaan ja kehitetään erityisesti ja ennen kaikkea keskustelemalla ja puhumalla kaikenlaisista aiheista pareittain, ryhmissä tai opettaja-johtoisesti. Myös muita käsittely- ja menettelytapoja voidaan käyttää, esimerkiksi suullisia esitelmiä tai sähköiseen ympäristöön tehtyjä erityyppisiä töitä.

Opintojakson suorittamiseksi vaaditaan tietty määrä läsnäolokertoja, joka ilmoitetaan opintojakson alussa. Opintojaksoa ei voi suorittaa osallistumatta lähiopetukseen eikä itsenäisesti.

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön sekä loppukokeeseen, joka järjestetään ja suoritetaan Opetushallituksen suullisen kielitaidon kokeesta antamien ohjeiden ja määräysten mukaan. Opintojaksosta annetaan sekä kokonaisarvosana että suullisen kokeen arvosana, josta opiskelija voi halutessaan saada myös erillisen todistuksen.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: EAA9 Vaativat tekstit ja kuuntelut (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAA9 Vaativat tekstit ja kuuntelut (2 op)

Moduuli: EAA9 Vaativat tekstit ja kuuntelut (2 op)

Opintojaksolla käydään läpi aiempia ylioppilaskokeita sekä mahdollisesti muuta vaativamman tason materiaalia. Tavoitteena on vahvistaa aiemmin opittuja rakenteita sekä tukea opiskelijan valmentautumista ylioppilaskirjoituksiin.

Opintojaksolla korostuvat kaikki lukion opetussuunnitelmassa mainitut laaja-alaiset osaamisalueet. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelijan kielitietoisuus ja kieli-identiteetti sekä itse- ja vertaisarviointitaidot vahvistuvat. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun harjoituksissa on mukana rakentavaa vuorovaikutusta ja merkitysneuvotte- luita. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii tekemään omia tul- kintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä sekä kun hän tuottaa tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu ja lisää tietämystään kansalaisyhteis- kunnassa vaikuttamisesta, ihmisoikeuskysymyksistä ja tasa-arvosta. Globaali- ja kult- tuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija pohtii, miten puhujien eri taustat ja statukset näkyvät kielessä ja kielenkäytössä.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja niiden monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää esimerkiksi kustantajan valmistamaa painettua tai digitaalista oppikirjaa, jonka erityyppiset tekstit sekä niihin liittyvät suulliset, kirjalliset, audiovisuaaliset, digitaaliset tms. harjoitukset sekä kokeet on koottu ja tehty nimenomaan laaja-alaisiin teemoihin tiiviisti liittyviksi. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista, kokonaisvaltaista ja jatkuvaa. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan ennen ylioppilaskoetta. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojakson aikana osoitettu tuntiosaaminen ja -aktiivisuus sekä palautetut tehtävät vaikuttavat ratkaisevasti opintojaksosta saatavaan suoritusmerkintään. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

6.5.3 ESPANJA, B3-OPPIMÄÄRÄ

Vieraan kielen B3-oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kielioopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojen alkuvaiheessa painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullinen viestintä on keskeistä koko oppimäärälle ja ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Opinnoissa varataan tarpeen mukaan aikaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Opintojen aikana edistetään monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa ja tutustutaan eri tekstilajeihin.

Moduulista 3 lähtien opiskelijalle voidaan antaa todistus suullisesta kielitaidosta Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiliaan.

OPINTOJAKSO: EAB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAB31 Perustason alkeet 1.

Moduuli: EAB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii ilmaisemaan itseään erilaisissa helpoissa rutiininomaisissa arkipäivän tilanteissa ja kun hän oppii käyttämään tavallisimpia viestintästrategioita ja kohteliaisuusilmauksia.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvostamiseen erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: EAB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAB32 Perustason alkeet 2.

Moduuli: EAB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kuvailemaan omaa lähipiiriään ja arkeaan ja kun hän harjoittelee selviytymistä erilaisissa helpoissa ja tavanomaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja asiointitilanteissa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää.

OPINTOJAKSO: EAB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAB33 Perustason alkeet 3.

Moduuli: EAB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Tarvittaessa huomiota kiinnitetään B2-oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii selviytymään erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa arjessa, tavanomaisissa asiointitilanteissa sekä kun hän tutustuu erilaisiin vapaa-ajanviettopoihin ja harrastuksiin ja oppii kertomaan niistä. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kertomaan koulusta.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: EAB34 Perustaso 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAB34 Perustaso 1.

Moduuli: EAB34 Perustaso 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Opintojaksolla korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii espanjan kielen maantieteellisestä levinneisyydestä ja eri varianteista, kun hän tarkastelee Suomea espanjan kielellä opiskelun näkökulmasta sekä kun hän vertailee Suomen ja espanjankielisten maiden eroja arjen tavoissa ja perinteissä.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja

-aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: EAB35 Perustaso 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAB35 Perustaso 2.

Moduuli: EAB35 Perustaso 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiin ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Opintojaksolla korostuu hyvinvointiosaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu hyvinvointiin, terveyteen ja eri elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin sekä muuhun materiaaliin ja oppii muun muassa näihin aihepiireihin liittyvää sanastoa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: EAB36 Perustaso 3 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAB36 Perustaso 3.

Moduuli: EAB36 Perustaso 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Opintojaksolla korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisiin ilmiöihin ja tapahtumiin espanjankielisellä alueella sekä ajankohtaisiin kulttuuriaiheisiin. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu espanjankielisten maiden ympäristöongelmiin, luonnon moninaisuuden vähenemiseen tai kestäättömiin kulutustottumuksiin eikä näin ollen ole sidoksissa suomenkielisiin lähteisiin. Myös erilaisten asenteiden ja arvojen pohtiminen syventää eettisyys ja ympäristöosaamista.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: EAB37 Perustaso 4 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAB37 Perustaso 4.

Moduuli: EAB37 Perustaso 4 (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Opintojaksolla korostuu yhteiskunnallinen osaaminen. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii enemmän koulussa opiskelusta, jatko-opinnoista sekä työelämästä. Kyseinen osa-alue kehittyy myös silloin, kun opiskelija pohtii tulevaisuudensuunnitelmiaan.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: EAB38 Perustaso 5 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista EAB38 Perustaso 5.

Moduuli: EAB38 Perustaso 5 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Moduulissa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija

rohkaistuu ja oppii lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä ja kehittyä tuottamaan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla. Monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyvät, kun opiskelija tutustuu espanjankielisten maiden erilaisiin ajankohtaisiin medioihin sekä oppii suhtautumaan niihin lähdekritiikin edellyttämällä tavalla.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

6.5.4 JAPANI, B3-OPPIMÄÄRÄ

Aasian ja Afrikan kielillä tarkoitetaan maailman valtakieliä, kuten japania, kiinaa ja arabiaa, joissa käytetään monenlaisia kirjoitusjärjestelmiä.

Aasian ja Afrikan kielten B3-oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kielioopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä. Opetus auttaa opiskelijaa muodostamaan käsityksen kohdekielen eurooppalaisista kielistä poikkeavista erityispiirteistä sekä kehittymään kohdekielen kirjoitusmerkistön hallinnassa.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suullisen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tieteen- ja tiedonaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojen alkuvaiheessa painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullinen viestintä on keskeistä koko oppimäärälle ja ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Opinnoissa varataan tarpeen mukaan aikaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Opintojen aikana edistetään monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa ja tutustutaan eri tekstilajeihin.

Moduulista 3 lähtien opiskelijalle voidaan antaa todistus suullisesta kielitaidosta Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiliaan.

OPINTOJAKSO: JPB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista JPB31 Perustason alkeet 1.

Moduuli: JPB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin ja hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- tutustuu vähitellen kirjaimistoon ja kirjoitusmerkkeihin ja harjoittelee niiden tunnistamista ja lukemista
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii ilmaisemaan itseään erilaisissa helpoissa rutiininomaisissa arkipäivän tilanteissa ja kun hän oppii käyttämään tavallisimpia viestintästrategioita ja kohteliaisuusilmauksia.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tekemistään tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muuta-kin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: JPB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista JPB32 Perustason alkeet 2.

Moduuli: JPB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti
- harjoittelee kirjoittamaan lisää
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan siihen, kuinka kieltä kirjoitetaan digitaalisilla työvälineillä.

Keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kuvailemaan omaa lähipiiriään ja arkeaan ja kun hän harjoittelee selviytymistä erilaisissa helpoissa ja tavanomaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tekemistään tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muuta-kin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: JPB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista JPB33 Perustason alkeet 3.

Moduuli: JPB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti
- harjoittelee kirjoittamista ja omien lyhyiden tekstien tuottamista turvautuen tarpeen mukaan digitaalisiin työvälineisiin.

Keskeiset sisällöt

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet (arjessa), tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii selviytymään erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa arjessa, tavanomaisissa asiointitilanteissa sekä kun hän tutustuu erilaisiin vapaa-ajanviettopoihin ja harrastuksiin ja oppii kertomaan niistä. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kertomaan koulusta.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tekemistään tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä

lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muuta-kin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: JPB34 Perustaso 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista JPB34 Perustaso 1.

Moduuli: JPB34 Perustaso 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti
- kehittää kirjoitustaitoaan
- oppii hyödyntämään perinteisiä ja digitaalisia sanakirjoja ja sanastoja.

Keskeiset sisällöt

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Opintojaksolla korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii japanin kielen maantieteellisestä levinneisyydestä ja eri varianteista, kun hän tarkastelee Suomea japanin kielellä opiskelun näkökulmasta sekä kun hän vertailee Suomen ja japaninkielisten alueiden eroja arjen tavoissa ja perinteissä.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tekemistään tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muuta-kin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: JPB35 Perustaso 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista JPB35 Perustaso 2.

Moduuli: JPB35 Perustaso 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiinsa ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 (puhuttu kieli) ja A1.2 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Opintojaksolla korostuu hyvinvointiosaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu hyvinvointiin, terveyteen ja eri elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin sekä muuhun materiaaliin ja oppii muun muassa näihin aihepiireihin liittyvää sanastoa.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tekemistään tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muuta-kin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: JPB36 Perustaso 3 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista JPB36 Perustaso 3.

Moduuli: JPB36 Perustaso 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijat kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.2 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti
- jatkaa omien tekstien tuottamista sekä käsin kirjoittaen että digitaalisia työvälineitä hyödyntäen.

Keskeiset sisällöt

- kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Opintojaksolla korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu kulttuuriesti ja historiallisesti keskeisiin ilmiöihin ja tapahtumiin japaninkielisellä alueella sekä ajankohtaisiin kulttuuriaiheisiin. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu japaninkielisten alueiden ympäristöongelmiin, luonnon moninaisuuden vähenemiseen tai kestävämpiin kulutustottumuksiin eikä näin ollen ole sidoksissa suomenkielisiin lähteisiin. Myös erilaisten asenteiden ja arvojen pohtiminen syventää eettisyys ja ympäristöosaamista.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tekemistään tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muuta-kin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: JPB37 Perustaso 4 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista JPB37 Perustaso 4.

Moduuli: JPB37 Perustaso 4 (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.3 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Opintojaksolla korostuu yhteiskunnallinen osaaminen. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii enemmän koulussa opiskelusta, jatko-opinnoista sekä työelämästä. Kyseinen osa-alue kehittyy myös silloin, kun opiskelija pohtii tulevaisuudensuunnitelmiaan.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tekemistään tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muuta-kin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: JPB38 Perustaso 5 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista JPB38 Perustaso 5.

Moduuli: JPB38 Perustaso 5 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Moduulissa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.3 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija rohkaistuu ja oppii lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä ja kehittyy tuottamaan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla. Monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyvät, kun opiskelija tutustuu japaninkielisten maiden erilaisiin ajankohtaisiin medioihin sekä oppii suhtautumaan niihin lähdekritiikin edellyttämällä tavalla.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tekemistään tehtävistä. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muuta opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

6.5.5 RANSKA, B3-OPPIMÄÄRÄ

Vieraan kielen B3-oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kielioopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojen alkuvaiheessa painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullinen viestintä on keskeistä koko oppimäärälle ja ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Opinnoissa varataan tarpeen mukaan aikaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Opintojen aikana edistetään monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa ja tutustutaan eri tekstilajeihin.

Moduulista 3 lähtien opiskelijalle voidaan antaa todistus suullisesta kielitaidosta Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiliaan.

OPINTOJAKSO: RAB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RAB31 Perustason alkeet 1.

Moduuli: RAB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

rutiininomaiset viestintätilanteet

keskeisimmät viestintästrategiat

tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii ilmaisemaan itseään erilaisissa helpoissa rutiininomaisissa arkipäivän tilanteissa ja kun hän oppii käyttämään tavallisimpia viestintästrategioita ja kohteliaisuusilmauksia.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RAB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RAB32 Perustason alkeet 2.

Moduuli: RAB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kuvailemaan omaa lähipiiriään ja arkeaan ja kun hän harjoittelee selviytymistä erilaisissa helpoissa ja tavanomaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja asiointitilanteissa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää.

OPINTOJAKSO: RAB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RAB33 Perustason alkeet 3.

Moduuli: RAB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Tarvittaessa huomiota kiinnitetään B2-oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii selviytymään erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa arjessa, tavanomaisissa asiointitilanteissa sekä kun hän tutustuu erilaisiin vapaa-ajanviettopoihin ja harrastuksiin ja oppii kertomaan niistä. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kertomaan koulusta.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RAB34 Perustaso 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RAB34 Perustaso 1.

Moduuli: RAB34 Perustaso 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Opintojaksolla korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii ranskan kielen maantieteellisestä levinneisyydestä ja eri varianteista, kun hän tarkastelee Suomea ranskan kielellä opiskelun näkökulmasta sekä kun hän vertailee Suomen ja ranskankielisten maiden eroja arjen tavoissa ja perinteissä.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja

-aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RAB35 Perustaso 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RAB35 Perustaso 2.

Moduuli: RAB35 Perustaso 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiin ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Opintojaksolla korostuu hyvinvointiosaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu hyvinvointiin, terveyteen ja eri elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin sekä muuhun materiaaliin ja oppii muun muassa näihin aihepiireihin liittyvää sanastoa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RAB36 Perustaso 3 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RAB36 Perustaso 3.

Moduuli: RAB36 Perustaso 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Opintojaksolla korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisiin ilmiöihin ja tapahtumiin ranskankielisellä alueella sekä ajankohtaisiin kulttuuriaiheisiin. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu ranskankielisten maiden ympäristöongelmiin, luonnon moninaisuuden vähenemiseen tai kestäättömiin kulutustottumuksiin eikä näin ollen ole sidoksissa suomenkielisiin lähteisiin. Myös erilaisten asenteiden ja arvojen pohtiminen syventää eettisyys ja ympäristöosaamista.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RAB37 Perustaso 4 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RAB37 Perustaso 4.

Moduuli: RAB37 Perustaso 4 (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Opintojaksolla korostuu yhteiskunnallinen osaaminen. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii enemmän koulussa opiskelusta, jatko-opinnoista sekä työelämästä. Kyseinen osa-alue kehittyy myös silloin, kun opiskelija pohtii tulevaisuudensuunnitelmiaan.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: RAB38 Perustaso 5 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista RAB38 Perustaso 5.

Moduuli: RAB38 Perustaso 5 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Moduulissa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija

rohkaistuu ja oppii lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä ja kehittyä tuottamaan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla. Monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyvät, kun opiskelija tutustuu ranskankielisten maiden erilaisiin ajankohtaisiin medioihin sekä oppii suhtautumaan niihin lähdekritiikin edellyttämällä tavalla.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

6.5.6 SAKSA, B3-OPPIMÄÄRÄ

Vieraan kielen B3-oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kielioopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojen alkuvaiheessa painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullinen viestintä on keskeistä koko oppimäärälle ja ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Opinnoissa varataan tarpeen mukaan aikaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Opintojen aikana edistetään monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa ja tutustutaan eri tekstilajeihin.

Moduulista 3 lähtien opiskelijalle voidaan antaa todistus suullisesta kielitaidosta Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiliaan.

OPINTOJAKSO: SAB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista SAB31 Perustason alkeet 1.

Moduuli: SAB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii ilmaisemaan itseään erilaisissa helpoissa rutiininomaisissa arkipäivän tilanteissa ja kun hän oppii käyttämään tavallisimpia viestintästrategioita ja kohteliaisuusilmauksia.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvostamiseen erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: SAB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista SAB32 Perustason alkeet 2.

Moduuli: SAB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kuvailemaan omaa lähipiiriään ja arkeaan ja kun hän harjoittelee selviytymistä erilaisissa helpoissa ja tavanomaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja asiointitilanteissa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää.

OPINTOJAKSO: SAB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista SAB33 Perustason alkeet 3.

Moduuli: SAB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Tarvittaessa huomiota kiinnitetään B2-oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii selviytymään erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa arjessa, tavanomaisissa asiointitilanteissa sekä kun hän tutustuu erilaisiin vapaa-ajanviettopoihin ja harrastuksiin ja oppii kertomaan niistä. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kertomaan koulusta.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: SAB34 Perustaso 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista SAB34 Perustaso 1.

Moduuli: SAB34 Perustaso 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Opintojaksolla korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii saksan kielen maantieteellisestä levinneisyydestä ja saksan eri varianteista, kun hän tarkastelee Suomea saksan kielellä opiskelun näkökulmasta sekä kun hän vertailee Suomen ja saksankielisten maiden eroja arjen tavoissa ja perinteissä.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe,

minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: SAB35 Perustaso 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista SAB35 Perustaso 2.

Moduuli: SAB35 Perustaso 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiin ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Opintojaksolla korostuu hyvinvointiosaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu hyvinvointiin, terveyteen ja eri elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin sekä muuhun materiaaliin ja oppii muun muassa näihin aihepiireihin liittyvää sanastoa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: SAB36 Perustaso 3 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista SAB36 Perustaso 3.

Moduuli: SAB36 Perustaso 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Opintojaksolla korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisiä asioita erilaisista kulttuuriaiheista saksankieliseltä kieli- ja kulttuurialueelta, ajankohtaisista kulttuuriaiheista sekä kun hän oppii luovaa toimintaa oman mielenkiinnon perusteella. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu esimerkiksi saksankielisten maiden ympäristöongelmiin, luonnon moninaisuuden vähenemiseen tai kestävämpiin kulutustottumuksiin eikä näin ollen ole sidoksissa suomenkielisiin lähteisiin. Myös erilaisten asenteiden ja arvojen pohtiminen syventää eettisyys ja ympäristöosaamista.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: SAB37 Perustaso 4 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista SAB37 Perustaso 4.

Moduuli: SAB37 Perustaso 4 (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Opintojaksolla korostuu yhteiskunnallinen osaaminen. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii enemmän koulussa opiskelusta, jatko-opinnoista sekä työelämästä. Kyseinen osa-alue kehittyy myös silloin, kun opiskelija pohtii tulevaisuudensuunnitelmiaan.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: SAB38 Perustaso 5 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista SAB38 Perustaso 5.

Moduuli: SAB38 Perustaso 5 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Moduulissa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija

rohkaistuu ja oppii lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä ja kehittyä tuottamaan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla. Monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyvät, kun opiskelija tutustuu saksankielisten maiden erilaisiin ajankohtaisiin medioihin sekä oppii suhtautumaan niihin lähdekritiikin edellyttämällä tavalla.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

6.5.7 VENAJA, B3-OPPIMÄÄRÄ

Vieraan kielen B3-oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kielioopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojen alkuvaiheessa painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullinen viestintä on keskeistä koko oppimäärälle ja ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Opinnoissa varataan tarpeen mukaan aikaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Opintojen aikana edistetään monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa ja tutustutaan eri tekstilajeihin.

Moduulista 3 lähtien opiskelijalle voidaan antaa todistus suullisesta kielitaidosta Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiliaan.

OPINTOJAKSO: VEB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista VEB31 Perustason alkeet 1.

Moduuli: VEB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii ilmaisemaan itseään erilaisissa helpoissa rutiininomaisissa arkipäivän tilanteissa ja kun hän oppii käyttämään tavallisimpia viestintästrategioita ja kohteliaisuusilmauksia.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: VEB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista VEB32 Perustason alkeet 2.

Moduuli: VEB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kuvailemaan omaa lähipiiriään ja arkeaan ja kun hän harjoittelee selviytymistä erilaisissa helpoissa ja tavanomaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja asiointitilanteissa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvostamiseen erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää.

OPINTOJAKSO: VEB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista VEB33 Perustason alkeet 3.

Moduuli: VEB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Tarvittaessa huomiota kiinnitetään B2-oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii selviytymään erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa arjessa, tavanomaisissa asiointitilanteissa sekä kun hän tutustuu erilaisiin vapaa-ajanviettopoihin ja harrastuksiin ja oppii kertomaan niistä. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii kertomaan koulusta.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvonsanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: VEB34 Perustaso 1 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista VEB34 Perustaso 1.

Moduuli: VEB34 Perustaso 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Opintojaksolla korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii venäjän kielen maantieteellisestä levinneisyydestä ja eri varianteista, kun hän tarkastelee Suomea venäjän kielellä opiskelun näkökulmasta sekä kun hän vertailee Suomen ja venäjänkielisten maiden eroja arjen tavoissa ja perinteissä.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisuosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja

-aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: VEB35 Perustaso 2 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista VEB35 Perustaso 2.

Moduuli: VEB35 Perustaso 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiin ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Opintojaksolla korostuu hyvinvointiosaaminen. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu hyvinvointiin, terveyteen ja eri elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin sekä muuhun materiaaliin ja oppii muun muassa näihin aihepiireihin liittyvää sanastoa.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: VEB36 Perustaso 3 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista VEB36 Perustaso 3.

Moduuli: VEB36 Perustaso 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Opintojaksolla korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisiin ilmiöihin ja tapahtumiin venäjänkielisellä alueella sekä ajankohtaisiin kulttuuriaiheisiin. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyy, kun opiskelija tutustuu venäjänkielisten maiden ympäristöongelmiin, luonnon moninaisuuden vähenemiseen tai kestävämmiin kulutustottumuksiin eikä näin ollen ole sidoksissa suomenkielisiin lähteisiin. Myös erilaisten asenteiden ja arvojen pohtiminen syventää eettisyys ja ympäristöosaamista.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsittelytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: VEB37 Perustaso 4 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista VEB37 Perustaso 4.

Moduuli: VEB37 Perustaso 4 (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Opintojaksolla korostuu yhteiskunnallinen osaaminen. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskelija oppii enemmän koulussa opiskelusta, jatko-opinnoista sekä työelämästä. Kyseinen osa-alue kehittyy myös silloin, kun opiskelija pohtii tulevaisuudensuunnitelmiaan.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

OPINTOJAKSO: VEB38 Perustaso 5 (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista VEB38 Perustaso 5.

Moduuli: VEB38 Perustaso 5 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Moduulissa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija

rohkaistuu ja oppii lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä ja kehittyä tuottamaan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla. Monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyvät, kun opiskelija tutustuu venäjänkielisten maiden erilaisiin ajankohtaisiin medioihin sekä oppii suhtautumaan niihin lähdekritiikin edellyttämällä tavalla.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamiseksi ja keskeisten sisältöjen monipuolista harjoittelua varten voidaan käyttää kustantajan valmistamaa painettua tai sähköisessä muodossa olevaa oppikirjaa ja/tai muuta opintojakson aihepiiriin liittyvää eri muodoissa olevaa kustantajan tai opettajan kokoamaa materiaalia. Myös muita tilanteeseen sopivia käsitteilytapoja sekä materiaaleja voidaan hyödyntää.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja kokonaisvaltaista. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus saada sekä suullista että kirjallista palautetta tunneilla tai kotona tekemistään suullisista, kirjallisista tai sähköisistä tehtävistään sekä yleisestä kokonaisosaamisestaan. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan tarpeen vaatiessa hyödyntää vertaispalautetta tai itsearviointia. Opintojaksoon kuuluu pääsääntöisesti loppukoe, minkä lisäksi myös esimerkiksi opintojakson aikana osoitetulla tuntiosaamisella ja -aktiivisuudella sekä palautettavilla tehtävillä voi olla vaikutusta opintojakson arvosanaan erikseen ilmoitettavalla tavalla. Vaihtoehtoisesti tai näiden lisäksi voidaan käyttää jotain muutakin opettajan valitsemaa ja opintojakson alussa ilmoittamaa opintojaksolle soveltuvaa arviointimenetelmää, esimerkiksi välikoetta tai välikokeita tai oppiainerajat ylittävää koetta.

6.6 MATEMATIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen nykyajan kulttuureissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla, kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä, hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustetaan opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestäväan kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan yhteiskunnallista osaamista, eettisyyttä ja ympäristöosaamista sekä hyvinvointiosaamista.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan muun muassa vuorovaikutusosaamista. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Matematiikan opetuksen yleiset tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelevaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- rohkaistuu myös kokeilemaan ja tutkivaan toimintaan sekä ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää, ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelevaan väitettä.

Arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Arvioinnilla opiskelijaa autetaan kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luettaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	Lyhyen oppimäärän moduuli
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot

voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opiskelijan siirtyessä pitkän matematiikan opiskelijasta lyhyen matematiikan opiskelijaksi, opintojaksot MAA4, MAA5, MAA7, MAA10, MAA11 ja MAA12 voidaan siirtää lyhyen matematiikan valinnaisiksi opinnoiksi niistä jo annetuilla arvosanoilla.

6.6.1 MATEMATIIKAN YHTEINEN OPINTOKOKONAISUUS

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAY1 luvut ja yhtälöt.

Moduuli: MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa prosenttilaskennan periaatteet
- osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa
- syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan
- kertaa potenssin laskusäännöt
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet
- oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset
- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

Opintojaksossa korostuvat hyvinvointiosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojakson aikana harjoitellaan hyvinvointia edistäviä matematiikan opiskelutapoja ja lukiotyöskentelyyn orientoitumista. Näin opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: MAY0 Peruskoulun matematiikan kertaus (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAY0 Peruskoulun matematiikan kertaus.

Moduuli: MAY0 Peruskoulun matematiikan kertaus (2 op)

Tavoitteet

Opintojaksoson tavoitteena on, että opiskelija

- kertaan peruskoulun matematiikkaa tarpeidensa mukaan
- vahvistaa käsitystä itsestään matematiikan oppijana

Keskeiset sisällöt

- peruslaskutoimitukset
- murtoluvut
- potenssi ja neliöjuuri
- polynomi
- ensimmäisen asteen yhtälö
- yhtälöpari
- prosenttilasku
- taso- ja avaruusgeometrian perusteita

Sisällöt asetetaan joustavasti kunkin opiskelijaryhmän tarpeiden mukaisesti.

Opintojaksossa korostuvat hyvinvointiosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojaksoson aikana harjoitellaan hyvinvointia edistäviä matematiikan opiskelutapoja ja lukiotyöskentelyyn orientoitumista.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojaksoson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava loppu työ sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAY15 Tietokoneavusteinen matematiikka (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAY15 Tietokoneavusteinen matematiikka.

Moduuli: MAY15 Tietokoneavusteinen matematiikka (2 op)

Tavoitteet

Opintojaksoson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ja oppii käyttämään matematiikkaohjelmistoja
- saa tukea matematiikkaohjelmistojen käyttöön ylioppilaskirjoituksissa

Keskeiset sisällöt

- funktion kuvaajien tuottaminen ja tulkitseminen
- CAS- eli symbolinen laskenta
- yhtälöiden ja lausekkeiden käsittely tietokoneohjelmistojen avulla
- taulukkolaskenta
- matemaattisen tekstin tuottaminen erilaisilla editoreilla

Sisällöt ja käytettävät ohjelmistot valitaan joustavasti opiskelijaryhmän tarpeiden mukaan.

Opintojaksosolla korostuu monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opiskelija oppii hyödyntämään tietotekniikkaa matemaattisen ongelmien ratkaisemisessa.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H). Saadakseen hyväksytyn suoritusmerkinnän S opiskelijan tulee osallistua aktiivisesti opetukseen ja tehdä mahdollisesti annetut opiskelutehtävät.

6.6.2 MATEMATIIKAN PITKÄ OPPIMÄÄRÄ

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1 (3 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1.

Moduuli: MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1 (3 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomi-funktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opetustilan-teet herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Opetustilanteissa harjaannutaan käyttämään myös matematiikan kieltä kommunikoinnissa ja vuorovaikutuksessa.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAA3 Geometria (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAA3 Geometria (2 op).

Moduuli: MAA3 Geometria (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrasta tietoa sisältäviä lauseita
- osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Opintojaksolla korostuvat globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opintojaksolla voidaan tuoda esille matematiikan merkitys varhaisten kulttuurien kuten antiikin Kreikan keskeisenä meille periytyvänä kulttuurisena tuotteena sekä matematiikan merkitys kulttuurin kehittymiselle.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit (3 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit.

Moduuli: MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit (3 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Opintojaksolla korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa ja yleisesti useissa tieteissä. Esimerkiksi vektorien käsittelyn yhteydessä voidaan tutustua matematiikan taitojen hyödyntämiseen fysiikassa ja osoittaa matematiikan keskeinen asema yleisesti esimerkiksi luonnon- ja insinööritieteissä.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2.

Moduuli: MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla
- tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä
- $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

Opintojaksolla korostuvat eettisyys ja ympäristöosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojaksolla pohditaan, miten opittavia matematiikan taitoja sovelletaan päätöksenteossa sekä miten matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Matemaattisen mallintamisen taitojen yhteydessä voidaan tutustua esimerkiksi erilaisten ympäristön tilaa kuvaavien ja siihen vaikuttavien ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen kuten väestönkasvuun tai muihin eksponentiaalisiin muutoksiin, mikä auttaa ymmärtämään matematiikan merkitystä ympäristöongelmien ratkaisemisessa.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAA6 Derivaatta (3 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAA6 Derivaatta.

Moduuli: MAA6 Derivaatta (3 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä
- osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi
- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Opintojaksossa korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Muutosnopeuden käsittely ja optimointi ovat keskeisiä käsitteitä monissa luonnontieteissä, tekniikassa, taloustieteissä ja monissa muissa matemaattista mallintamista vaativissa yhteyksissä. Opintojakson aikana tutustutaan joihinkin esimerkkeihin tällaisesta mallintamisesta.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAA7 Integraalilaskenta (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAA7 Integraalilaskenta.

Moduuli: MAA7 Integraalilaskenta (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä
- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi
- määrätty integraali
- suorakaidesääntö
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Opintojaksolla korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opiskelija kehittyy ilmiöiden matemaattisessa mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä. Opintojaksolla annetaan fyysikassa hyödynnettävään graafiseen integrointiin täsmällisempi matemaattinen perustelu sekä havainnollistetaan differentiaalilaskennan keskeisyys luonnontieteissä.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAA8 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAA8 Tilastot ja todennäköisyys.

Moduuli: MAA8 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja
- osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä
- osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

- keskiluvut ja keskihajonta
- korrelaatio ja lineaarinen regressio
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- permutaatiot ja kombinaatiot
- todennäköisyyden laskusäännöt
- binomijakauma
- diskreetti todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojakson aikana opitaan tilastollisen tiedon tulkintaan ja esittämiseen liittyviä taitoja, joita voidaan harjoitella myös käyttäen yhteiskunnallisiin teemoihin kuten talouteen, työllisyyteen tai demokraattiseen toimintaan liittyviä aineistoja. Näin opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAA9 Talousmatematiikka (1 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAA9 Talousmatematiikka (1 op).

Moduuli: MAA9 Talousmatematiikka (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Talousmatematiikan taitojen harjoittelu kehittää opiskelijan taitoa arvioida omaan talouteensa liittyviä taloudellisia mahdollisuuksia ja riskejä. Opintojakson aikana tutustutaan myös taloustieteellisiin käsitteisiin, jotka auttavat ymmärtämään taloustieteellistä ja yhteiskunnallista keskustelua.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: MAA10 3D-geometria (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAA10 3D-geometria (2 op).

Moduuli: MAA10 3D-geometria (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa
- oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla
- vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä
- tutustuu kahden muuttujan funktioon
- osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Keskeiset sisällöt

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- piste- ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

Opintojaksolla korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojakson aikana tuodaan esille kolmiulotteisen työskentelyn keskeinen merkitys esimerkiksi arkkitehtuurille ja insinööritieteille, ja voidaan tutustua kolmiulotteisen geometrian hyödyntämiseen tekniikassa kuten 3D-tulostuksessa.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAA11.

Moduuli: MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat
- oppii toteuttamaan yksinkertaisia algoritmeja ohjelmoimalla
- perehtyy logiikan käsitteisiin
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta.

Keskeiset sisällöt

- algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeeriseen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi
- konnektiivit ja totuusarvot
- kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi
- Eukleideen algoritmi
- aritmetiikan peruslause

Opintojaksolla korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Algoritmien ajattelu ja logiikka liittyvät olennaisesti tietotekniikan toiminnan perusteisiin. Teeman käsittely antaa opiskelijalle paremman kuvan matematiikan ja tietotekniikan tietalojen yhteydestä. Opintojaksolla tutustutaan myös matemaattiseen todistamiseen, mikä syventää ymmärrystä matemaattisesta ajattelusta.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma.

Moduuli: MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä
- osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Opintojaksolla korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojaksolla tutustutaan normaalijakaumaan, jolla on keskeinen merkitys monien luonnollisten ja yhteiskunnassa esiintyvien muuttujien käyttäytymisen ymmärtämiseen. Esimerkkien avulla sovelletaan ja tulkitaan normaalijakaumaa erilaisiin ilmiöihin.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: MAA13 Pitkän matematiikan kertaus (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAA13 Pitkän matematiikan kertaus.

Moduuli: MAA13 Pitkän matematiikan kertaus (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa kokonaiskuvan opiskelemastaan pitkän matematiikan oppimäärän sisällöstä
- kertaa lukion pitkän matematiikan keskeisiä asioita
- harjoittelee ylioppilaskoetilannetta

Keskeiset sisällöt

- keskeisimpien pitkän matematiikan käsitteiden kertaus
- keskeisten tehtävätyyppien harjoittelu
- aikaisempiin ylioppilaskoetehtäviin tutustuminen ja niiden ratkaiseminen

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Keskeistä on oman työn suunnittelu ja opiskelutaitojen harjoittelu. Omien tavoitteiden asettaminen ja tavoitteellisen työskentelyn harjoittelu kehittävät mm. tärkeitä työelämätaitoja.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

6.6.3 MATEMATIIKAN LYHYT OPPIMÄÄRÄ

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt.

Moduuli: MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- oppii muodostamaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua
- osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa polynomi yhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opetuksessa herätetään opiskelijat tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Opetustilanteissa harjaannutaan käyttämään myös matematiikan kieltä kommunikoinnissa ja vuorovaikutuksessa.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAB3 Geometria (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAB3.

Moduuli: MAB3 Geometria (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa

Opintojaksolla korostuvat globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Lisäksi voidaan tuoda esille matematiikan merkitys varhaisten kulttuurien keskeisenä meille periytyvänä kulttuurisena tuotteena sekä matematiikan merkitys kulttuurin kehittymiselle.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAB4 Matemaattisia malleja (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAB4 Matemaattisia malleja.

Moduuli: MAB4 Matemaattisia malleja (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta
- osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen
- ennusteet ja mallin hyvyys

Opintojaksolla korostuvat eettisyys ja ympäristöosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojaksolla pohditaan, miten opittavia matematiikan taitoja sovelletaan päätöksenteossa

sekä miten matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Opintojaksolla voidaan tutustua esimerkiksi erilaisten ympäristön tilaa kuvaavien ja siihen vaikuttavien ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen kuten väestönkasvuun tai muihin eksponentiaalisiin muutoksiin, mikä auttaa ymmärtämään matematiikan merkitystä esimerkiksi ympäristöongelmien ratkaisemisessa.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAB5 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAB5 Tilastot ja todennäköisyys.

Moduuli: MAB5 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojakson aikana opitaan tilastollisen tiedon tulkintaan ja esittämiseen liittyviä taitoja, joita voidaan harjoitella myös käyttäen yhteiskunnallisiin teemoihin kuten talouteen, työllisyyteen tai demokraattiseen toimintaan liittyviä aineistoja. Näin opiskelija omaksuu myös aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAB6 Talousmatematiikan alkeet (1 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAB6 Talousmatematiikan alkeet.

Moduuli: MAB6 Talousmatematiikan alkeet (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Talousmatematiikan taitojen harjoittelu kehittää opiskelijan taitoa arvioida omaan talouteensa liittyviä taloudellisia mahdollisuuksia ja riskejä. Opintojakson aikana tutustutaan myös taloustieteellisiin käsitteisiin, jotka auttavat ymmärtämään talouden rakennetta.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAB7 Talousmatematiikka (1 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAB7 Talousmatematiikka.

Moduuli: MAB7 Talousmatematiikka (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Talousmatematiikan taitojen harjoittelu kehittää opiskelijan taitoa arvioida omaan talouteensa liittyviä taloudellisia mahdollisuuksia ja riskejä. Opintojakson aikana tutustutaan myös taloustieteellisiin käsitteisiin, jotka auttavat ymmärtämään talouden rakennetta.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: MAB8 Matemaattinen analyysi (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAB8 Matemaattinen analyysi.

Moduuli: MAB8 Matemaattinen analyysi (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Opintojaksolla korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Muutosnopeuden käsittely ja optimointi ovat keskeisiä käsitteitä luonnontieteissä, tekniikassa, taloustieteissä ja monissa muissa matemaattista mallintamista vaativissa yhteyksissä. Opintojakson aikana tutustutaan joihinkin esimerkkeihin tällaisesta mallintamisesta.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat.

Moduuli: MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina
- tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina
- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla
- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojaksolla tutustutaan normaalijakaumaan, jolla on keskeinen merkitys mm. monien yhteiskunnallisten muuttujien käyttäytymisen ymmärtämiseen. Opintojakson aikana tutustutaan erilaisten esimerkkien kautta merkittäviin normaalijakautuneisiin ilmiöihin ja niiden tulkitsemiseen. Opintojaksolla tutustutaan myös tilastollisten muuttujien arvoihin liittyvään epävarmuuteen, mikä auttaa arvioimaan tilastollisen tiedon luotettavuutta ja käyttämään sitä perustellusti.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: MAB10 Lyhyen matematiikan kertaus (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista Lyhyen matematiikan kertaus.

Moduuli: MAB10 Lyhyen matematiikan kertaus (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa kokonaiskuvan opiskelemastaan lyhyen matematiikan oppimäärän sisällöstä
- kertaa lukion lyhyen matematiikan keskeisiä asioita
- harjoittelee ylioppilaskoetilannetta

Keskeiset sisällöt

- keskeisimpien lyhyen matematiikan käsitteiden kertaus
- keskeisten tehtävätyyppien harjoittelu
- aikaisempiin ylioppilaskoetehtäviin tutustuminen ja niiden ratkaiseminen

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Keskeistä on oman työn suunnittelu ja opiskelutaitojen harjoittelu. Omien tavoitteiden asettaminen ja tavoitteellisen työskentelyn harjoittelu kehittävät mm. tärkeitä työelämätaitoja.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

6.7 BIOLOGIA

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailman kuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävä tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan hyvinvointiosaamista. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Vuorovaikutusosaamisen osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin monitieteistä ja luovaa osaamista. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Biologian opetus kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväen tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa eettisyyttä vaativissa pohdinnoissa.

Biologian opetuksen yleiset tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta
- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuisissa
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakoulu-yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisesti omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: BI1 Elämä ja evoluutio (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista BI1 Elämä ja evoluutio.

Moduuli: BI1 Elämä ja evoluutio (2 op)

Moduulissa perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Keskeinen näkökulma moduulissa on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen. Moduulissa tutustutaan biologiseen tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteitä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen
- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu ja sen perinnölliset perusteet
- luonnonvalinta
- lajiutuminen
- kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat
- ihmisen evoluutio
- evoluution tutkiminen

Eliökunta

- luokittelun periaatteet
- eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit

Opintojaksolla korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Luonnontieteiden tapa hankkia ja kuvata tietoa on läpäisevä teema lukion biologian opiskelussa. Esimerkkien avulla tutustutaan tieteellisen tutkimuksen periaatteisiin, ja siihen, miten eri tieteenalat täydentävät toisiaan niin, että tutkimuskohteesta muodostuu monipuolinen kuva. Opiskelija oppii myös arvioimaan ja perustelemaan esimerkiksi evoluutioon liittyviä asioita biologisen tiedon avulla.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja. Biologian tekstejä, kuvia ja diagrammeja tulkitaan ja tuotetaan itse. Tunneilla käydään opetuskeskustelua ja tehdään pari- ja ryhmätöitä. Sähköisiä oppimisympäristöjä hyödynnetään.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan. Arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen.

Opintojaksoon kuuluu loppukoe, minkä lisäksi myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson alussa opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: BI2+3 Ekologian perusteet ja ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduuleista BI2 Ekologian perusteet ja BI3 Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin.

Moduuli: BI2 Ekologian perusteet (1 op)

Moduulissa tarkastellaan ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen
- osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla
- osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

Moduuli: BI3 Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin (1 op)

Moduulin keskeisinä teemoina ovat ympäristöongelmat Suomessa ja muualla maailmassa. Moduulissa tutustutaan ekologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen ekosysteemien ja monimuotoisuuden suojelussa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia
- osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyuden kannalta
- osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastomuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin
- happamoituminen
- rehevöityminen
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys
- toiminta kestäväen elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen

Opintojaksolla nousevat esiin kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Biologinen tutkimus on keskeisessä asemassa, kun halutaan ymmärtää ekosysteemien toimintaa, tunnistaa niihin kohdistuvia uhkia ja löytää ratkaisuja ympäristöongelmiin. Esimerkkien läpikäyminen ja oman ympäristön havainnointi kehittävät opiskelijoiden monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja. Vuorovaikutusosaamista kehittää esimerkiksi sen pohtiminen, miksi ilmastomuutoksesta uutisoidaan niin monella tavalla, ja millainen uutisointi on luotettavaa ja hyvää. Yhteiskunnallista osaamista tarvitaan, kun halutaan hahmottaa ympäristöongelmien syntymistä ja ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija motivoituu pohtimaan ja ottamaan kantaa ympäristökysymyksiin. Ekosysteemien hyvinvointi on arvo sinänsä, mutta tukee monella tavalla myös ihmisten hyvinvointia. Tieto siitä, että ympäristöongelmiin voidaan vaikuttaa ja niihin löytää ratkaisuja, voi myös vähentää ahdistusta ja tukea näin hyvinvointiosaamista. Eettisyys ja ympäristöosaaminen on esillä opintojakson jokaisella tunnilla. Omien kulutustottumusten ja valintojen ympäristövaikutusten arviointi on yksi tapa harjoitella näitä taitoja. Ekosysteemien toimintaan ja niiden häiriöihin liittyvät ilmiöt eivät useinkaan tunne valtioiden rajoja, joten globaaliinsaamiseen kuuluvia tietoja ja taitoja tarvitaan ongelmien ratkaisemiseksi.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja. Biologian tekstejä ja kuvia ja diagrammeja tulkitaan ja tuotetaan itse. Tunneilla käydään opetuskeskustelua ja tehdään pari- ja ryhmätöitä. Sähköisiä oppimisympäristöjä hyödynnetään.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan. Arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen.

Opintojaksoon kuuluu loppukoe, minkä lisäksi myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson alussa opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

OPINTOJAKSO: BI4 Solu ja perinnöllisyys (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista BI4 Solu ja perinnöllisyys.

Moduuli: BI4 Solu ja perinnöllisyys (2 op)

Moduulissa tarkastellaan tumallisen solun rakennetta, toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Solujen toimintoja havainnollistetaan kokeellisella työskentelyllä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä solun perusrakenteet
- osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja
- hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla
- osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita
- osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisolun
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päättelemisen sukupuusta

Opintojaksolla korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Solubiologian, genetiikan ja perinnöllisyyden perusteet auttavat opiskelijaa arvioimaan uutisia ja ymmärtämään näihin tieteenaloihin liittyviä sovelluksia.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja. Kokeellinen työ konkretisoi tieteellisen tutkimuksen periaatteita. Tunneilla käydään opetuskeskustelua ja tehdään pari- ja ryhmätöitä. Sähköisiä oppimisympäristöjä hyödynnetään.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan. Arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen.

Opintojaksoon kuuluu loppukoe, minkä lisäksi myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson alussa opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

OPINTOJAKSO: BI5 Ihmisen biologia (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista BI5 Ihmisen biologia.

Moduuli: BI5 Ihmisen biologia (2 op)

Moduulissa perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot ja lisääntyminen. Moduulissa tarkastellaan ihmiselimityn kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä
- osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään
- osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin
- osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan
- osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään
- osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Solu, kudosis, elin

- solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut
- elinten muodostuminen eri kudostyypeistä

Elimistön säätely

- hermoston rakenne ja toiminta
- umpirauhaset ja hormonit

Aineenvaihdunta

- ruoansulatuselimistö
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö
- kuona-aineiden erityys

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- iho ja lämmönsäätely
- aistit
- puolustusjärjestelmä

Lisääntyminen

- sukuelimet ja sukupuolen kehitys
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Monitieteinen ja luova osaaminen sekä hyvinvointiosaaminen korostuvat tällä opintojaksolla. Terveysteen ja sairautteen liittyvä lääketieteellinen tieto perustuu luonnontieteelliseen tutkimukseen. Opintojaksolla tutustutaan esimerkinomaisesti näihin tutkimusmenetelmiin. Pohditaan myös luotettavan ja epäluotettavan terveystieteen eroja. Terveysttä tukevien elämäntapojen ja yleisimpien sairauksien käsitteleminen tukee hyvinvointiosaamista.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja. Tunneilla käydään opetuskeskustelua ja tehdään pari- ja ryhmätöitä. Sähköisiä oppimisympäristöjä hyödynnetään.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan. Arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen.

Opintojaksoon kuuluu loppukoe, minkä lisäksi myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson alussa opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

OPINTOJAKSO: BI6 Biotekniikka ja sen sovellukset (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista BI6 Biotekniikka ja sen sovellukset.

Moduuli: BI6 Biotekniikka ja sen sovellukset (2 op)

Moduulin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen sovellusten kehittämisessä niin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa kuin luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geenitekniikan ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Moduulissa esitellään uusimpia biotekniikan sovelluksia nopeasti kehittyvällä alalla.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot
- osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa
- syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa
- osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa
- osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Mikrobit

- mikrobien luokittelu
- bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
- virusten rakenne ja lisääntyminen
- mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot
- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokkausmenetelmät

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Opintojaksolla nousevat esiin kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Biologinen tutkimus on keskeisessä asemassa, kun halutaan ymmärtää mikrobiologian ja genetiikan sovelluksia, uusiin tekniikoihin liittyviä lupauksia ja (todellisia tai turhaan pelättyjä) uhkia. Esimerkkien läpikäyminen kehittää opiskelijoiden monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja. Opintojakson tavoitteena on myös, että opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn. Vuorovaikutusosaamista kehittää esimerkiksi sen pohtiminen, miksi geneettisesti muunnellusta ravinnosta uutisoidaan niin monella tavalla, ja millainen uutisointi on luotettavaa ja hyvää. Tämän tyyppisiä kysymyksiä voidaan ottaa esille myös tunnilla esimerkiksi roolipelin muodossa ja harjoitella rakentavaa argumentointia. Yhteiskunnallista osaamista tarvitaan, kun halutaan laatia esimerkiksi geenivarojen omistamiseen tai biologiseen tunnistamiseen liittyviä linjauksia ja lakeja. Tavoitteena on, että opiskelija motivoituu pohtimaan ja ottamaan kantaa tämän tyyppisiin kysymyksiin tiedon, ei vain tunteen pohjalta. Moniin uusiin tekniikoihin (esim. geeniterapia tai lapsettomuushoidot) liittyy myös kysymyksiä, joihin ei ole selkeitä tai helppoja ratkaisuja. Näiden pohtiminen on kuitenkin tärkeää, ja vahvistaa opiskelijoiden eettistä osaamista. Yksilöiden ja ekosysteemien hyvinvointiin voidaan vaikuttaa modernin biologian keinoin, ja tukea näin hyvinvointiosaamista.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja. Kirjan lisäksi seurataan ajankohtaista uutisointia. Tunneilla käydään opetuskeskustelua ja tehdään pari- ja ryhmätöitä. Sähköisiä oppimisympäristöjä hyödynnetään.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan. Arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen.

Opintojaksoon kuuluu loppukoe, minkä lisäksi myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson alussa opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

6.8 MAANTIEDE

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Opiskelijoiden elämämaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnaissa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteelliseen ja luovaan työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vah-

vistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksestä alue-suunnittelun lähtökohdista ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävästä tulevaisuudesta ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa yhteiskunnallista osaamista.

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentamista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Maantieteen opetuksen yleiset tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestävästä elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvarojen säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa
- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri alue-tasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää moni-puolisesti geomeediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomeediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätoilla sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: GE1 Maailma muutoksessa (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista GE1 Maailma muutoksessa.

Moduuli: GE1 Maailma muutoksessa (2 op)

Moduuli perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ilmiöiden tarkasteluun ympäristön muutosten ja ihmiskunnan muutosten kautta. Moduulin aikana seurataan ajankohtaisia uutisia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan maailmanlaajuisia muutoksia sekä luonnon, ympäristön että ihmiskunnan kannalta. Moduuli käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä sekä mahdollisuuksia ennakoida ja hillitä sekä varautua ja sopeutua muutoksiin.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia ja osaa käyttää niitä eettisten perustelujen pohjana
- osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediala hyödyntäen
- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maantiede tieteenalana

- ympäristön ja maailman tarkastelu maantieteessä
- maantieteen hyödyntäminen työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutosten mekanismit
- nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia
- kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat
- ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä

Ihmiskunnan muutoksia

- väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset
- puhtaan veden puute, nälkä
- hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys
- pakolaisuus
- kestävän kehityksen sitoumukset

Opintojaksolla nousevat esiin kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Maantieteellinen ajattelu auttaa hahmottamaan paikallisia ja globaaleja riskejä ja niihin varautumista. Esimerkkien läpikäyminen, aktiivinen uutisten seuraaminen ja oman ympäristön havainnointi kehittää opiskelijoiden monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja. Opintojaksolla käytetään myös monipuolisesti erilaista geomediala. Eri oppiaineiden aihepiirit linkittyvät toisiinsa, ja opintojaksolla opiskelijaa rohkaistaan hyödyntämään esimerkiksi biologian, kemian, fysiikan, yhteiskuntaopin, terveystiedon ja filosofian opintojaksoilla opittuja tietoja ja taitoja. Vuorovaikutusosaamista kehittää esimerkiksi sen pohtiminen, miksi ilmastonmuutoksesta uutisoidaan niin monella tavalla, ja millainen uutisointi on luotettavaa ja hyvää. Yhteiskunnallista osaamista tarvitaan, kun halutaan hahmottaa ihmiskunnan riskejä kuten pakolaisuus ja ympäristöriskejä kuten puhtaan veden riittävyys. Tavoitteena on, että opiskelija motivoituu pohtimaan ja ottamaan kantaa näihin kysymyksiin. Muuttuvan maailman epävarmuus aiheuttaa myös perusteltua huolta. Opintojaksolla nostetaan aktiivisesti esille riskeihin varautumisen mahdollisuuksia ja

ongelmien ratkaisuja. Tämä tukee hyvinvointiosaamista. Ekosysteemien toimintaan ja niiden häiriöihin liittyvät ilmiöt eivät useinkaan tunne valtioiden rajoja, joten globaali-osaamiseen kuuluvia tietoja ja taitoja tarvitaan ongelmien ymmärtämiseksi ja ratkaisemiseksi. Esimerkiksi kehittyneisyyteen, varallisuuteen, koulutukseen ja kulttuuriin piirteisiin liittyy eroja, jotka ohjaavat ihmisten ja yhteiskuntien kykyä ja tapaa ratkoa yhteisiä ongelmia. Toisaalta erojen ymmärtäminen ja toisaalta stereotyyppisten käsitysten vähentäminen ovat keskeisiä opintojakson oppimistavoitteita. Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Eettisyys ja ympäristöosaaminen näin vahvasti esillä opintojaksolla.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja. Maantieteen tekstejä ja kuvia ja diagrammeja tulkitaan ja tuotetaan itse. Tunneilla käydään opetuskeskustelua ja tehdään pari- ja ryhmätöitä. Sähköisiä oppimisympäristöjä hyödynnetään.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan. Arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen.

Opintojaksoon kuuluu loppukoe, minkä lisäksi myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson alussa opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: GE2 Sininen planeetta (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista GE2 Sininen planeetta.

Moduuli: GE2 Sininen planeetta (2 op)

Moduulissa tarkastellaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kaikkia teemoja käsitellään alueellisesta näkökulmasta. Teemojen yhteydessä käsitellään myös niihin liittyviä riskejä ja ongelmia sekä myönteistä kehitystä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin
- osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla
- osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat
- osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla
- osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät

Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä ja vesikehä

- ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa
- veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO
- sää ja sen ennustaminen
- ilmastoalueet

Kivikehä

- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen

Maannokset ja kasvillisuusalueet

Opintojaksolla nousevat esiin laaja-alaisen osaamisen osa-alueet monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja harjoitellaan käyttämällä monipuolisesti geomedialla: esimerkiksi kuvia, karttoja, uutismateriaalia, visualisointeja, digitaalisia paikkatietoaineistoja ja tutkimuslaitosten nettisivuja. Erityisesti harjoitellaan tiedon tulkintaa ja arviointia. Luonnonmaantieteelliseen tutkimukseen tutustutaan esimerkkien avulla. Luonnonriskeihin perehtyminen täydentää GE1-opintojaksolla opittuja asioita. Riskien käsittely kehittää samoja laaja-alaisia tavoitteita: yhteiskunnallista osaamista, globaaliosaamista ja ympäristöosaamista.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja. Maantieteellisiä tekstejä, kuvia ja diagrammeja tulkitaan ja tuotetaan itse. Tunneilla käydään opetuskeskustelua ja tehdään pari- ja ryhmätöitä. Sähköisiä oppimisympäristöjä hyödynnetään.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan. Arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen.

Opintojaksoon kuuluu loppukoe, minkä lisäksi myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson alussa opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

OPINTOJAKSO: GE3 Yhteinen maailma (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista GE3 Yhteinen maailma.

Moduuli: GE3 Yhteinen maailma (2 op)

Moduulissa tarkastellaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta ja vuorovaikutusta. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta sekä ihmistoiminnan vastuullisuus ja ympäristön hyvinvointi. Kaikkia teemoja käsitellään alueellisesta näkökulmasta. Teemojen yhteydessä käsitellään myös niihin liittyviä riskejä ja ongelmia sekä myönteistä kehitystä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikanimistöä
- tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla
- osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita
- osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.

Keskeiset sisällöt

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja eko-kaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous
- kaivannaiset, energialähteet
- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio
- innovaatioiden alueellinen leviäminen

Opintojaksolla nousevat esiin kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja harjoitellaan käyttämällä monipuolisesti geomeediaa: esimerkiksi kuvia, karttoja ja miellekarttoja, uutismateriaalia, visualisointeja, digitaalisia paikkatietoaineistoja ja tutkimuslaitosten nettisivuja. Erityisesti harjoitellaan tiedon tulkin-taa ja arviointia. Ihmismaantieteen tutkimukseen tutustutaan esimerkkien avulla. Yksilökertomukset havainnollistavat globaaleja ilmiöitä ja auttavat opiskelijaa ymmärtämään ilmiöitä ”ruohonjuuritasolla”. Ihmiskunnan riskeihin ja ympäristöriskeihin perehtyminen täydentää GE1- ja GE2-opintojaksoilla opittuja asioita. Opintojaksolla nousee esille useita maailmanlaajuisia megatrendejä: väestönkasvu, väestörakenteen muutokset, muuttoliikkeet, kaupungistuminen, globalisaatio, luonnonvarojen käyttöön ja energiantuotantoon liittyvät kysymykset. Näiden tunnistaminen, ymmärtäminen ja niihin reagoiminen kestäväällä tavalla kehittää yhteiskunnallista osaamista, globaalisuutta ja ympäristöosaamista.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja. Maantieteellisiä tekstejä, kuvia ja diagrammeja tulkitaan ja tuotetaan itse. Tunneilla käydään opetuskeskustelua ja tehdään pari- ja ryhmätöitä. Sähköisiä oppimisympäristöjä hyödynnetään.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan. Arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen.

Opintojaksoon kuuluu loppukoe, minkä lisäksi myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson alussa opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

OPINTOJAKSO: GE4 Geomeedia – tutki, osallistu ja vaikuta (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista GE4 Geomeedia – tutki, osallistu ja vaikuta.

Moduuli: Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (2 op)

Moduuli perehdyttää aiemmissa moduuleissa hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia moduulissa ovat aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet sekä geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus
- ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita
- osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuoro-vaikutussuhteita
- tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- Tutkielman tai projektin näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen. Keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä.

Opintojaksolla nousevat esiin kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja harjoitellaan käyttämällä monipuolisesti opintojaksoilla GE1–GE3 opittuja tietoja ja taitoja maantieteellisen tutkielman tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin totuttamiseen. Aluesuunnittelun ja kaavoituksen opiskelussa yhdistyvät monet laaja-alaisen osaamisen teemat, kun pohditaan sitä, kuka, miksi ja millaisin keinoin alueiden suunnittelua ohjaa, tai mitä merkitystä kaavoituksella on ratkaisu- ja vaikutuskeinona moniin ajankohtaisiin ympäristö- ja ihmismaantieteellisiin kysymyksiin.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja. Maantieteellisiä tekstejä, kuvia ja diagrammeja tulkitaan ja tuotetaan itse. Tunneilla käydään opetuskeskustelua ja tehdään

pari- ja ryhmätöitä. Sähköisiä oppimisympäristöjä hyödynnetään. Keskeinen osa opintojakson arvioinnissa on oman, laajan maantieteellisen projektin tai tutkimuksen suunnittelulla ja toteutuksella.

Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan. Arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen.

Opintojaksoon kuuluu loppukoe, minkä lisäksi myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson alussa opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

6.9 FYSIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitteeksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää yhteiskunnallista osaamista antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin eettisyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista sekä hyvinvointiosaamista.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkittamista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkittamalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. Monitieteinen ja luova osaaminen saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian

osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle
- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita
- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakoulu-yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu

arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämässä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: FY1+2 Fysiikka luonnontieteenä, fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta (2 op)

Opintojakso koostuu moduuleista FY1 Fysiikka luonnontieteenä ja FY2 Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduuli: FY1 Fysiikka luonnontieteenä (1 op)

Moduulissa opiskelija saa kuvan fysiikan kokeellisesta luonteesta ja tutustuu kvantitatiiviseen mallintamiseen. Keskeisenä näkökulmana on, miten uutta tietoa rakennetaan tekemällä havaintoja ja kokeita fysiikalle ominaisella tavalla. Moduuli kehittää yhteistyötaitoja ja luo perustaa monitieteiselle ja luovalle osaamiselle.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Keskeiset sisällöt

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: liikeilmiöt, tiheysmittaukset ja putoamiskiihtyvyys.

Moduuli: FY2 Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta (1 op)

Moduulissa perehdytään siihen, miten energiaa tuotetaan, siirretään ja käytetään sekä mitä vaikutuksia näillä toiminnoilla on ympäristöön, yhteiskuntaan ja ihmisten hyvinvointiin. Keskeisenä näkökulmana on energian käsitteen ilmeneminen näissä yhteyksissä sekä se, miten energian käsite jäsentää ja täsmentää aiheesta käytävää keskustelua ja siihen liittyviä näkemyksiä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä
- tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja
- osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: kemiallinen energia energialähteenä, kansallinen energiantuotanto ja -kulutus sekä energian käyttö kotitalouksissa.

Opintojaksossa korostuvat hyvinvointiosaamisen laaja-alaiset tavoitteet sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojakson aikana orientoidutaan lukio-työskentelyyn ja kehitetään opiskelutaitoja, jotka tukevat opiskelijan hyvinvointia. Opiskelija oppii ymmärtämään fysiikan merkityksen tekniikan kehityksessä ja yhteiskunta muovaavana tekijänä.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: FY3 Energia ja lämpö (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista FY3 Energia ja lämpö.

Moduuli: FY3 Energia ja lämpö (2 op)

Moduulissa tutkitaan termodynaamisia systeemejä, energian siirtymistä systeemien välillä ja energian siirtymisen vaikutuksia. Keskeiset sisällöt liittyvät esimerkiksi energiantuotantoon, ilmastonmuutokseen ja rakentamiseen. Moduuli antaa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa
- tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.

Keskeiset sisällöt

- voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana
- mekaaninen työ
- termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttajat
- lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine
- energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä
- aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset
- lämpölaajeneminen
- kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: energiantuotanto, rakentaminen ja energia kotona, ilmastonmuutos sekä lämpövoimakone.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: absoluuttisen nollapisteen määrittäminen (ekstrapolointi), veden ominaishöyrystymislämmön määrittäminen ja Boylen lain todentaminen.

Opintojaksolla korostuvat eettisyys ja ympäristöosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojaksolla pohditaan fysiikan merkitystä ympäristöön ja kestävään kehitykseen liittyvien ongelmien ratkaisussa kuten energiavarojen hyödyntämisessä.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: FY4 Voima ja liike (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista FY4 Voima ja liike.

Moduuli: Voima ja liike (2 op)

Moduulissa tarkastellaan tasaista ja muuttuvaa liikettä. Moduulissa perehdytään voimaan olennaisena kappaleiden välisiä vuorovaikutuksia kuvaavana suurena ja siihen, miten Newtonin II lakia käytetään mallinnettaessa voiman vaikutusta liiketilän muutokseen. Energiaa ja liikemäärää tarkastellaan mekaniikan keskeisinä käsitteinä ja säilyvinä suureina.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittaustuloksista
- ymmärtää säilymlakien merkityksen fysiikassa
- tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuuskäsitteitä.

Keskeiset sisällöt

- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait
- voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö
- paino ja kitka
- liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia
- mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate
- liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: vesi- ja tuulivoima, liikenne sekä urheilu.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: putoamiskiihtyvyyden määrittäminen, kitkakertoimen määrittäminen ja kappaleeseen vaikuttavien voimien määrittäminen.

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opiskelija oppii tunnistamaan ja havainnoimaan esimerkiksi erilaisiin arkielämän tilanteisiin liittyviä fysiikan ilmiöitä, tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava loppu työ sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: FY5 Jaksollinen liike ja aallot (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista FY5 Jaksollinen liike ja aallot.

Moduuli: FY5 Jaksollinen liike ja aallot (2 op)

Moduulissa syvennetään edellisessä moduulissa omaksuttuja tietoja ja taitoja. Moduulissa perehdytään harmoniseen vuorovaikutukseen ja gravitaatiovuorovaikutukseen sekä niiden aiheuttamiin liikeilmiöihin. Moduulissa tutkitaan ja mallinnetaan ääntä ja ääniliikkeitä mekaanisina aaltoliikkeinä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä
- perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä
- osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Keskeiset sisällöt

- momentti ja kappaleen kiertyminen
- tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- tasainen ympyräliike ja normaalikiikhiytyvyys
- gravitaatiolaki ja planetaarinen liike
- jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi
- harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia
- mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen
- mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot
- ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: heiluri, soittimet, akustiikka ja äänentoisto, melun haittavaikutukset ja kuulon suojaaminen sekä ultraäänikuvaus.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: heilurin heilahdusajan määrittäminen, äänen nopeuden määrittäminen ja äänen taajuusanalyysi.

Opintojaksolla korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opiskelija hahmottaa mm. matematiikan merkityksen fysiikan esittämisen kielenä. Lähes kaikki opintojakson käsitteet, kuten esimerkiksi ympyräliike ja jaksollinen liike ovat keskeisiä myös teknisissä tieteissä. Opintojaksolla käsitellään myös tähtitieteeseen liittyviä kysymyksiä.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: FY6 Sähkö (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista FY6 Sähkö.

Moduuli: FY6 Sähkö (2 op)

Moduulissa perehdytään keskeisimpiin sähköistä vuorovaikutusta kuvaaviin malleihin sekä sähköenergian ja sähkötekniikan käsitteisiin. Opiskelija saa perustiedot yksinkertaisten virtapiirien suunnittelusta ja tutkimisesta. Moduulissa käsitellään myös sähköturvallisuutta ja tutustutaan sähkötekniikan sovelluksiin.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää kentän ja potentiaalilin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa
- tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Keskeiset sisällöt

- jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä
- resistanssi ja Ohmin laki
- sähköteho ja Joulen laki
- vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- akut ja akun latauspiiri
- Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä
- potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä
- kondensaattori ja kondensaattorin energia
- puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä
- sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: yksinkertaiset sähkölaitteet, aurinkokenno tasajännitelähteenä ja sähköenergian varastointi.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: mittauksia komponenttien toiminnasta virtapiirissä ja pariston sisäisen resistanssin kokeellinen määrittäminen.

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallisen osaamisen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opiskelija oppii ymmärtämään sähkön ja sähköön liittyvän tekniikan merkityksen lähes kaikissa modernin yhteiskunnan toiminnoissa mukana olevana taustavaatimuksena. Matematiikan ja tietotekniikan merkitys sähköilmiöiden mallinnuksessa avautuu opiskelijalle.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: FY7 Sähkömagnetismi ja valo (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista FY7 Sähkömagnetismi ja valo.

Moduuli: FY7 Sähkömagnetismi ja valo (2 op)

Moduulissa perehdytään sähkömagnetismiin ilmiöalueena, jossa sähköiset ja magneettiset vuorovaikutukset esiintyvät rinnakkain. Moduulissa käsitellään ajasta riippuvia sähkömagneettisia ilmiöitä, joista keskeisin on sähkömagneettinen induktio. Moduulissa tarkastellaan myös sähkömagneettista säteilyä ja erityisesti sen tutuinta lajia, valoa. Sähkömagnetismiin perustuvien sovellusten tarkastelussa keskitytään niiden merkitykseen yhteiskunnan kehityksen mahdollistajana.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissä
- ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta
- tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia
- ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.

Keskeiset sisällöt

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat
- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valon interferenssi ja diffraktio
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: hiukkaskiihdytin, tuulivoima ja optinen tiedonsiirto.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: magneettivuon tiheyden määrittäminen käämin sisällä, valon heijastumisen ja taittumisen tutkiminen rajapinnassa sekä laserin aallonpituuden määrittäminen hilan avulla.

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallisen osaamisen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opiskelija syventää osaamistaan mm. induktioilmiöön ja tätä kautta esimerkiksi yhteiskunnalle oleelliseen sähköenergian tuotantoon. Opiskelijan käsitys matematiikan ja tietotekniikan merkityksestä sähköilmiöiden mallinnuksessa syvenyy.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

OPINTOJAKSO: FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen.

Moduuli: FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen (2 op)

Moduulissa perehdytään kvanttifysiikan käsitteelliseen ja teoreettiseen rakenteeseen sekä niiden kokeelliseen pohjaan. Keskeistä on aineen rakenne ja perusvuorovaikutukset sekä se, miten nämä vaikuttavat aineen ominaisuuksiin. Moduuli käsittelee kvanttifysiikan teknologioita sovelluksia sekä sitä, miten kvanttifysiikka ilmenee alkeishiukkastason ilmiöistä nanomittakaavaan ja aina kosmisen mittakaavan ilmiöihin saakka. Tarkastelun kohteena ovat myös erilaiset radioaktiiviseen hajoamiseen, ionisoivaan säteilyyn ja kvantittumiseen perustuvat teknologiat.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön
- tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkastafysiikasta kosmologiaan
- ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa
- fotonin sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina
- atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate
- kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet
- atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen
- ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia
- ydinvoima, fissio ja fuusio
- hajoamislaki
- ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa
- hiukkasfysiikan standardimalli
- maailmankaikkeuden kehitys

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: säteilyturvallisuus, säteilyn käyttö lääketieteessä, ilmastonmuutos ja kasvihuoneilmiö.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: spektrin mittaaminen, spektrin muutoksen tarkastelu fluoresenssi-ilmiössä, mittaukset laser-diodeilla ja moduulin aihepiiriin liittyvät simulaatiot.

Opintojaksolla korostuvat eettisyys ja ympäristöosaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Jaksolla tutustutaan mm. ydinvoimaan ja ionisoivaan säteilyyn, joilla on merkittävä vaikutus eliöiden ja ihmisten hyvinvointiin. Säteilyturvallisuuden tutustuminen antaa työkaluja energiantuotantoon liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumiseen.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: FY9 Fysiikan kertaus (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista FY9 Fysiikan kertaus.

Moduuli: FY9 Fysiikan kertaus (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija muodostaa kokonaiskuvan lukion fysiikan opinnoissa opiskelluista asioista ja kertaa fysiikan opintojen keskeisiä sisältöjä.

Keskeiset sisällöt

- keskeisimpien fysiikan käsitteiden kertaus
- keskeisten opintojaksoilla esiintyvien tehtävätyyppien ratkominen
- aikaisempiin yo-tehtäviin tutustuminen ja niiden ratkaiseminen.

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Keskeistä on oman työn suunnittelu ja opiskelutaitojen harjoittelu. Omien tavoitteiden asettaminen ja tavoitteellisen työskentelyn harjoittelu kehittävät mm. tarpeellisia työelämätaitoja.

Formatiivista arviointia tapahtuu vuorovaikutuksessa oppitunnilla esimerkiksi kotitehtäviä ja tuntitehtäviä tarkastettaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat loppukoe tai muu vastaava lopputyö sekä mahdolliset opiskelutehtävät ja -työt sekä tunneilla osoitettu osaaminen.

6.10 KEMIA

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailman kuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemia-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokittelu ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumenttoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee hyvinvointiosaamisen tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa

kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemissa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkittamista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja monitieteistä osaamista tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittaustulosten järjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä luova osaaminen näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan yhteiskunnallista osaamista sekä globaali- ja kulttuuri-osaamista. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa eettisyyttä ja ympäristöosaamista syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävänsä käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyteen.

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelu-strategioiden soveltamisessa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakoulu-yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti
- tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi
- osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.

Arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: KE1+2 Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus (2 op)

Opintojakso koostuu moduuleista KE1 Kemia ja minä ja KE2 Kemia ja kestävä tulevaisuus.

Moduuli: KE1 Kemia ja minä (1 op)

Moduulissa vahvistetaan opiskelijan aiempaa kemian osaamista ja tuodaan näkyväksi kemian merkitystä opiskelijan omassa elämässä. Tutustuminen ainemäärän käsitteeseen esittelee kemiasta kvantitatiivisen puolen. Kokeellisessa työssä harjoitellaan erityisesti turvallista ja huolellista työskentelyä. Moduulissa korostuvat hyvinvointiosaamisen ja yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: elintarvikkeet ja elintarvikelisiä aineet, hivenaineet ja terveys sekä kuluttajan valinnat.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: seoksen koostumuksen tai pitoisuuden selvittäminen erotusmenetelmiä käyttäen sekä liekkikokeet.

Moduuli: KE2 Kemia ja kestävä tulevaisuus (1 op)

Moduulissa opiskelija syventää käsitystään kemiallisista sidoksista ja niiden merkityksestä aineen ominaisuuksille. Kokeellisessa työskentelyssä harjoitellaan erityisesti johtopäätösten tekemistä havainnoista. Opinnoissa tutustutaan myös luonnontieteiden ratkaisuihin kestävä elämäntavan edistämiseksi. Moduulissa korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: vesi ja ilma, alkuaineiden kierto ja riittävyys, elinkaariajattelu ja kiertotalous, vihreä kemia sekä atomi- tai sidosmallien historiallinen kehittyminen.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: aineiden ominaisuuksien tutkiminen ja selittäminen sidosten avulla sekä veden ominaisuuksien tutkiminen.

Opintojaksossa korostuvat hyvinvointiosaamisen, yhteiskunnallisen osaamisen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Hyvinvointiosaamista kehitetään tutustumalla haitallisten aineiden turvalliseen käyttöön sekä elintarvikelisiä aineiden turvallisen käytön arviointiin. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun tutustutaan esimerkiksi elinympäristön aineiden ADI-arvoihin ja hyödynnetään niitä tutustuttaessa kemiaan liittyvään julkiseen keskusteluun. Opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy tutustuttaessa eri luonnontieteiden tarjoamiin ratkaisuihin kestävän elämäntavan edistämisessä.

Arviointi opintojaksossa on monipuolista. Opintojakson työtavoissa korostuu oppituntien aikana annettava formatiivinen arviointi tuntiharjoituksia tehdessä. Oppimista ohjaavaa arviointia toteutetaan myös opiskelijan itsearviointina opintojakson aikana itsenäisesti tehtävien sähköisten tehtävien yhteydessä. Opintojaksoon kuuluu loppukoe, minkä lisäksi myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: KE3 Molekyylit ja mallit (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista KE3 Molekyylit ja mallit.

Moduuli: KE3 Molekyylit ja mallit (2 op)

Moduulissa tarkastellaan hiilen yhdisteitä, niiden rakennetta ja ominaisuuksia. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään molekyylin mallintamisessa. Hiilen yhdisteiden kemian merkitystä opiskelijan omaan elämään tarkastellaan hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Moduulissa painottuvat myös yhteiskunnallisen osaamisen ja globaali-osaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä
- ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi
- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä
- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: arjen ja elinympäristön yksinkertaiset molekyylit, kosmetiikka sekä lääkkeet ja muut fysiologisesti vaikuttavat aineet.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: hiilen yhdisteiden ominaisuuksien tutkiminen, hiilen yhdisteiden tunnistaminen funktionaalisten ryhmien osoitusreaktioilla, liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä liuoksen pitoisuuden määrittäminen standardisuoran ja lineaarisen mallin avulla.

Opintojaksossa korostuvat yhteiskunnallisen osaamisen ja globaali-osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojakson aikana tutustutaan kemialle tyypilliseen tapaan tuottaa tietoa kokeellisuuden ja siihen kytkeytyvän mallintamisen avulla, mikä syventää ymmärrystä luonnontieteellisen tiedon luonteesta. Tämä tukee opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun tieteellisen tiedon pohjalta. Tutustuminen esimerkiksi hiilipohjaisen energiantuotannon tai muun hiiliyhdisteisiin kytkeytyvän teollisen toiminnan ympäristövaikutuksiin ja niistä käytyyn yhteiskunnalliseen keskusteluun auttaa opiskelijaa muodostamaan käsitystä kansainvälisestä yhteistyöstä.

Arviointi opintojaksossa on monipuolista. Opintojakson työtavoissa korostuu oppituntien aikana annettava formatiivinen arviointi tuntiharjoituksia tehdessä. Oppimista ohjaavaa arviointia toteutetaan myös opiskelijan itsearviointina opintojakson aikana itsenäisesti tehtävien sähköisten tehtävien yhteydessä. Opintojaksoon kuuluu loppukoe, minkä lisäksi myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

OPINTOJAKSO: KE4 Kemiallinen reaktio (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista KE4 Kemiallinen reaktio.

Moduuli: KE4 Kemiallinen reaktio (2 op)

Moduulissa tarkastellaan erilaisia kemiallisia reaktioita ja niiden merkitystä elinympäristössä. Reaktioiden tarkastelussa edetään havainnoista reaktiotuotteiden päättelyyn ja reaktioyhtälön kirjoittamiseen. Reaktioyhtälöä käytetään myös reaktion kvantitatiivisessa tarkastelussa. Moduulin sisällöt mahdollistavat ryhmissä työskentelyn ja kokeellisen työtavan, joissa painottuvat monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEKNOLOGIAN sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: saannon merkitys vihreän kemian kannalta, palamistuotteet ja ilmanlaatu, biomolekyylit ravinnossa, polymeerimateriaalit vaatteissa ja arjen käyttöesineissä sekä biotuotetekniikka ja modernit materiaalit.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: reaktion saannon määrittäminen, kaasua muodostavan reaktion havainnointi ja osoitusreaktiot, esterisynteesi ja -hydrolyysi, biomateriaalin valmistaminen sekä muovien ominaisuuksien tutkiminen.

Opintojaksossa korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Monitieteinen työskentely ja monitieteisyyteen kuuluva monilukutaito ovat läsnä työskentelyssä, kun tutustutaan erilaisiin reaktioihin sekä reaktioiden tutkimisen ja esittämisen tapoihin. Opintojaksossa painottuu kokeellinen työskentely. Kokeellisesta työskentelystä ja töiden tuloksista kertominen vahvistaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Arviointi opintojaksossa on monipuolista. Opintojakson työtavoissa korostuu oppituntien aikana annettava formatiivinen arviointi tuntiharjoituksia tehdessä. Oppimista ohjaavaa arviointia toteutetaan myös opiskelijan itsearviointina opintojakson aikana itsenäisesti tehtävien sähköisten tehtävien yhteydessä. Opintojaksoon kuuluu loppukoe, minkä lisäksi myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

OPINTOJAKSO: KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous.

Moduuli: KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulissa käsitellään kemiallista energiaa ja energian varastointi- ja hyödyntämistapoja. Siinä perehdytään luonnontieteellisen tutkimuksen suunnitteluun sekä tarkastellaan hapettumis- ja pelkistymisreaktioita ja niiden sovelluksia. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen laaja-alaisten tavoitteiden lisäksi moduulissa korostuvat vuorovaikutusosaamisen tavoitteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista
- ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa
- tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen
- osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen
- tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

- reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla
- reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet
- hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi
- luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: reaktiosarjat teollisuusprosesseissa, kaivannaisteollisuuden merkitys yhteiskunnassa, energian tuotanto, varastoiminen ja käyttö uusiutuvassa energiataloudessa sekä hybridienergia.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: liukenemis- tai reaktioentalpian määrittäminen kalorimetrissä, hapetus-pelkistystitraus,

sähkökemiallisen parin jännitteen mittaaminen, esineen pinnoittaminen elektrolyytisesti, veden hajotus elektrolyysillä sekä polttokennon toiminnan tutkiminen.

Opintojaksossa korostuvat eettisyyden ja ympäristöosaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojaksolla käsitellään kemiallisen energian ja energian varastoinnista sekä erilaisten jalostusprosessien ja materiaalien ympäristövaikutuksia. Näihin tutustuminen antaa opiskelijalle työkaluja ympäristön kannalta kestävien ratkaisuiden tekemiseen ja kestävästä kehityksestä keskustelemiseen. Opintojaksossa tapahtuva kokeellinen työskentely ja kokeellisen työn suunnittelu tarjoavat mahdollisuuksia vuorovaikutusosaamisen kehittämiseen.

Arviointi opintojaksossa on monipuolista. Opintojakson työtavoissa korostuu oppituntien aikana annettava formatiivinen arviointi tuntiharjoituksia tehdessä. Oppimista ohjaavaa arviointia toteutetaan myös opiskelijan itsearviointina opintojakson aikana itsenäisesti tehtävien sähköisten tehtävien yhteydessä. Opintojaksoon kuuluu loppukoe, minkä lisäksi myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

OPINTOJAKSO: KE6 Kemiallinen tasapaino (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista KE6 Kemiallinen tasapaino.

Moduuli: KE6 Kemiallinen tasapaino

Moduulissa otetaan käyttöön kemiallisen tasapainon käsite ja tarkastellaan sitä kvantitatiivisesti ja kvalitatiivisesti. Tieto- ja viestintätekniikan avulla esitetään tutkimustuloksia graafisesti ja tulkitaan tuloksia. Moduulissa painottuvat hyvinvointiosaamisen sekä eettisen ja ympäristöosaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa
- osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä
- osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia
- tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät
- homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen
- hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä
- happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla
- reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokone-sovelluksella
- tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: vesi ja vedenpuhdistus, happamoitumisen ja ilmastomuutoksen ehkäisy, savukaasujen puhdistus sekä lääkkeen tai jonkin peruskemikaalin tuotantoprosessin tehokkuus ja ympäristövaikutusten arvioiminen.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: reaktionopeuden määrittäminen massan muutosta seuraamalla, vahvan ja heikon protolyytin titrauskäyrien laatiminen, tasapainotilaan kuten kompleksinmuodostukseen vaikuttaminen sekä puskuriliuoksen valmistaminen ja puskurointikyvyn tutkiminen.

Opintojaksossa korostuvat hyvinvointiosaamisen sekä eettisyyden ja ympäristöosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojakson aikana tutustutaan joihinkin ajankohtaisiin kemian tarjoamiin ratkaisuihin terveyteen tai ympäristöön liittyvissä kysymyksissä, mikä auttaa opiskelijaa tekemään omaa ja ympäristön hyvinvointia tukevia ratkaisuita tulevaisuudessa. Tutustuminen teollisuudessa hyödynnettäviin tasapainoprosesseihin ja tasapainoihin vaikuttamiseen antaa opiskelijalle työkaluja kemianteollisuuden ympäristövaikutuksista keskustelemiseen ja kasvattaa ympäristöosaamista.

Arviointi opintojaksossa on monipuolista. Opintojakson työtavoissa korostuu oppituntien aikana annettava formatiivinen arviointi tuntiharjoituksia tehdessä. Oppimista ohjaavaa arviointia toteutetaan myös opiskelijan itsearviointina opintojakson aikana itsenäisesti tehtävien sähköisten tehtävien yhteydessä. Opintojaksoon kuuluu loppukoe tai muu vastaava päättötyö, josta ilmoitetaan opintojakson alussa. Myös opintojakson aikana palautettavilla tehtävillä on vaikutusta opintojakson arvosanaan opintojakson ohjelmassa ilmoitettavalla tavalla.

6.11 FILOSOFIA

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperaiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja päteväen päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskuluja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteidenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperaiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan vuorovaikutusosaamista sekä kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyttistä ajattelua ja loogista päättelykykyä.

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteidenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomiointi.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja

vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti monitieteistä ja luovaa osaamista vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Filosofian opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkipäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestäväns tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. Eettinen pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestäväns toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennyttä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa ympäristöosaamisen tavoitteita.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat suhtautumaan ennakkoluulottomasti erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.

Filosofian opetuksen yleiset tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkipäisesti perustellen.

Arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikuttavasti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallinnan kautta.

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun (2 op).

Opintojakso koostuu moduulista FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun.

Moduuli: FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudo-tieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: väitteiden muodostaminen, koetteleminen ja perustelemine joissain lukion oppiaineissa

Opintojaksossa korostuvat vuorovaikutusosaamisen, monitieteisen ja luovan osaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy filosofisissa tuntikeskusteluissa, ja monitieteinen ja luova osaaminen liittyy filosofiseen tapaan pohtia kysymyksiä eri tieteiden näkökulmista ja uusia ajatuksia etsien. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy muun muassa kannustettaessa kriittiseen ajatteluun ja pohdittaessa sitä, millaista on luotettava tieto.

Arviointi on monipuolista. Oppituntien aikana arviointi on formatiivista, ja siihen liittyvät paitsi tuntikeskustelut myös tunneilla annettavat harjoitustehtävät. Opiskelijat arvioivat jakson puolivälissä tehtävällä kyselyllä omaa oppimistaan. Kotitehtävistä annetaan jatkuvasti palautetta. Arviointiin kuuluvat myös välikoe ja loppukoe.

Valinnaiset valtakunnalliset opinnot

OPINTOJAKSO: FI2 Etiikka (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista FI2 Etiikka.

Moduuli: FI2 Etiikka (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin
- osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron
- osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta
- oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein
- osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

- moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalien, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi
- moraalista tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofiaa teorioita elämän hyvydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet
- etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet

Opintojaksossa korostuvat laaja-alaisista osaamisalueista varsinkin eettisyys ja ympäristöosaaminen, hyvinvointiosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyvät, kun tutustutaan erilaisiin moraalifilosofisiin kysymyksiin ja teorioihin ja ympäristöfilosofian perusteisiin. Opintojaksolla pohditaan monipuolisesti eettisiä ongelmia ja kestävä kehityksen ja tulevaisuuden edellytyksiä. Hyvinvointiosaamista tukee opintojaksoon kuuluvat pohdinnat hyvän elämän perusteista. Globaali- ja kulttuuriosaamista kehittää muun muassa pohdinta siitä, miten moraalikäsitykset vaihtelevat kulttuurista toiseen.

Arviointi tapahtuu monipuolisesti lähitunneilla annettavan formatiivisen arvioinnin, kotitehtävien arvioinnin, kirjallisen itsearvioinnin, välikokeen ja loppukokeen avulla.

OPINTOJAKSO: FI3 Yhteiskuntafilosofia (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista Yhteiskuntafilosofia.

Moduuli: FI3 Yhteiskuntafilosofia (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin
- ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat
- vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot
- ihmisoikeudet, kansalaisyhteiskunnat ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina
- poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat
- hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eri-arvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

Laaja-alaisista osaamisalueista korostuvat ennen kaikkea yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy yhteiskuntafilosofisissa pohdintoissa, jotka koskevat mm. demokratiaa, tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta. Eettisyys ja ympäristöosaaminen liittyvät opintojaksossa käsiteltäviin oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja kestäväns tulevaisuuden teemoihin. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun tarkastellaan maailmanlaajuisia yhteiskunnallisia ilmiöitä ja aatteita. Monitieteisyys korostuu, kun yhteiskunnallisia kysymyksiä käsitellään myös esimerkiksi historian ja yhteiskuntaopin tietoja hyödyntäen.

Arviointi tapahtuu eri menetelmin. Opetuskeskusteluiden ja tuntiharjoitusten yhteydessä arviointi on formatiivista ja opiskelua ohjaavaa. Lisäksi pidetään sekä välikoe että loppukoe. Opiskelijat myös arvioivat omaa oppimistaan kirjallisesti. Kotitehtävistä annetaan palautetta.

OPINTOJAKSO: FI4 Totuus (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista FI4 Totuus.

Moduuli: FI4 Totuus (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät
- ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen
- oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.

Keskeiset sisällöt

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteorioiden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Opintojaksossa korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu esimerkiksi tarkasteltaessa, miten eri tieteissä saadaan tietoa. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy tuntikeskusteluissa ja yhteiskunnallinen osaaminen esimerkiksi tarkasteltaessa sitä, millaista luotettavaa ja vähemmän luotettavaa tietoa media välittää.

Arvioinnissa hyödynnetään erilaisia tapoja. Jatkuvaa arviointia tapahtuu formatiivisesti tuntikeskusteluissa ja erilaisten tuntitehtävien yhteydessä. Opiskelijat myös arvioivat omaa oppimistaan. Lisäksi järjestetään sekä väli- että loppukoe.

6.12 HISTORIA

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoituksia. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuo-

rovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Historian opetuksessa korostetaan yhteiskunnallista osaamista tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävä tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseksi.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävä tulevaisuutta eettisyyden ja ympäristöosaamisen tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen globaali- ja kulttuuriosaamista. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.

Historian opetuksen yleiset tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävä elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta
- ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen
- osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.

Arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työs-kentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: HI1 Ihminen, ympäristö ja historia (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista HI1 Ihminen, ympäristö ja historia.

Moduuli: HI1 Ihminen, ympäristö ja historia (2 op)

Moduulissa tarkastellaan ihmisen suhdetta ympäristöön ja yhteiskunnallista kehitystä pitkällä aikavälillä. Opetuksen näkökulma on sekä historiallisten ilmiöiden tarkastelussa että nykyisyyden selittämisessä. Ilmiötä tarkastellaan sekä eurooppalaisesta että globaalista näkökulmasta. Moduulissa tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Moduulissa harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti
- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä
- osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.

Keskeiset sisällöt

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen
- rahatalouden ja kaupan kehitys

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- eurooppalaiset tutkimassa ja valloittamassa maailmaa
- kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön

Teollistuminen ihmisen ja luonnon suhteen muuttajana

- teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön
- väestökehitys ja muuttoliikkeet
- jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointi- ja ympäristöosaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Opintojaksolla pohditaan ihmisen suhdetta ympäristöönsä ja yhteiskunnallista kehitystä eri aikoina. Näiden teemojen käsittelyn yhteydessä opiskelijan hyvinvointi- ja ympäristöosaaminen kehittyy muun muassa tarkasteltaessa elinkeinorakenteen muutoksen vaikutusta ihmisten hyvinvointiin. Lisäksi hän oppii arvioimaan ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian kehitystä eet-

tisestä, globaalista ja vastuullisesta näkökulmasta perehtymällä historialliseen kehitykseen eri aikoina. Opiskelija ymmärtää historian eri aikakausien ratkaisuja tutkiessaan, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön. Näin opiskelijan eettisyys ja ympäristöosaaminen syvenee. Pohdittaessa jälkiteollisen yhteiskunnan tulevaisuutta kehittyä opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen, kun hän oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Opintojakson aikana käydään opetuskeskusteluita sekä tehdään kirjallisia harjoituksia esim. sähköisessä oppimisympäristössä. Opintojakson lähitunneilla voidaan tehdä ryhmä- tai paritehtäviä. Opiskelija saa suullista ja/tai kirjallista palautetta tuotoksistaan.

Opintojakson arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen. Opintojakson arviointiin vaikuttavista osasuorituksista ilmoitetaan opintojakson alussa, ja mahdollisen loppukokeen lisäksi arviointiin vaikuttaa opiskelijan oppitunneilla ja tehtävissä osoittama osaaminen.

OPINTOJAKSO: HI2 Itsenäisen Suomen historia (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista HI2 Itsenäisen Suomen historia.

Moduuli: HI2 Itsenäisen Suomen historia (2 op)

Moduulin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan lopulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta demokraattiseen kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Moduulissa perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön. Lisäksi syvennetään ymmärrystä historiallisesta empatiasta.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä
- tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistynyt Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Opiskelijan hyvinvointiosaaminen lisääntyy, kun hän ymmärtää oman aikansa Suomen ja suomalaisuuden taustalla vaikuttavan Ruotsin vallan ajan perinnön ja kansainväliset vaikutteet. Opintojaksolla pohditaan myös Suomen historian konflikteja ja epävarmuuden aikoja sekä hyvinvointiyhteiskunnan kehitystä. Näihin historiallisiin kehityskulkuihin perehtyminen ja tapahtumiin johtavien taustojen ymmärtäminen vahvistavat opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, joka on keskeistä opiskelijan hyvinvointiosaamisen kehittymisessä. Perehtymällä Suomen historian epävarmoihin aikoihin opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle. Tämä syventää opiskelijan vuorovaikutusosaamista. Perehtymällä suomalaisen yhteiskunnan ja Suomen valtion rakentumiseen opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Näin hänen yhteiskunnallinen osaamisensa syvenee. Opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuu käsiteltäessä Suomen roolia kansainvälisissä konflikteissa sekä kulttuurisesti monimuotoistuvaa Suomea kansainvälisen yhteisön jäsenenä.

Opintojakson aikana käydään opetuskeskusteluja sekä tehdään kirjallisia harjoituksia esim. sähköisessä oppimisympäristössä. Opintojakson lähitunneilla voidaan tehdä pienimuotoisia ryhmä- tai paritehtäviä. Opiskelija saa suullista ja/tai kirjallista palautetta tuotoksistaan.

Opintojakson arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen. Opintojakson arviointiin vaikuttavista osasuorituksista ilmoitetaan opintojakson alussa, ja mahdollisen loppukokeen lisäksi arviointiin vaikuttaa opiskelijan oppitunneilla ja tehtävissä osoittama osaaminen.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: HI3 Kansainväliset suhteet (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista HI3 Kansainväliset suhteet.

Moduuli: HI3 Kansainväliset suhteet (2 op)

Moduulissa tarkastellaan kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä, valtasuhteiden muutoksia ja niiden taustoja 1800-luvun lopulta nykypäivään. Moduulissa analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisista taloudellisista ja ideologista näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat vastakkainasettelun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Moduulissa syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat
- osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina
- osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen
- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia
- seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä
- osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.

Keskeiset sisällöt

Kansainvälisen politiikan perusteet

- kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet
- poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin

Eurooppa-keskeinen kansainvälinen järjestelmä

- imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä
- maailmansotien syyt ja seuraukset
- demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Kansainvälisen politiikan keskeisten ilmiöiden ja valtasuhteiden muutosten tarkastelun myötä opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen syvenee, kun hän oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuus-

teen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurien välisen ymmärryksen merkityksen kansainvälisessä yhteistyössä tarkasteltaessa valtioiden välisiä suhteita ja kansainvälisiä yhteistyöorganisaatioita eri aikoina.

Opintojakson aikana tehdään kirjallisia harjoituksia esim. sähköisessä oppimisympäristössä. Opiskelija saa suullista ja/tai kirjallista palautetta tuotoksistaan.

Opintojakson arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen. Opintojakson arviointiin vaikuttavista osasuorituksista ilmoitetaan opintojakson alussa, ja mahdollisen loppukokeen lisäksi arviointiin vaikuttaa opiskelijan oppitunneilla ja tehtävissä osoittama osaaminen.

OPINTOJAKSO: HI4 Eurooppalainen ihminen (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista HI4 Eurooppalainen ihminen.

Moduuli: HI4 Eurooppalainen ihminen (2 op)

Moduuli tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Moduulissa perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde sekä sukupuoli ja arkielämä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa
- ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen
- ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa
- osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia
- osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan
- pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- antiikin kulttuurien yleispiirteet
- demokratian ja tieteellisen ajattelun synty
- keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa
- reformaatio ja tiedon vallankumous
- valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen
- 1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset

Kohti nykyaikaa

- taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen
- tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat
- demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat
- tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen
- sukupuoliroolien murros

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Perehtyminen eurooppalaisen maailmankuvan ja kulttuurin juuriin sekä yksilöllisen ja tieteellisen maailmankuvan kehittymiseen vahvistaa opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen näin lisäten hänen hyvinvointiosaamistaan. Opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen syvenee, kun hän oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita perehdyttäessä Euroopan aatehistorialliseen kehitykseen. Opiskelijan monitieteisen ja luovan osaamisen taidot kehittyvät, kun hän perehtyy tieteellisen maailmankuvan, aatteiden ja tieteenalojen historialliseen kehitykseen.

Opintojakson aikana käydään opetuskeskusteluja ja tehdään kirjallisia harjoituksia esim. sähköisessä oppimisympäristössä. Lähiopetuksessa voidaan tehdä pari- ja ryhmätöitä. Opiskelija saa suullista ja/tai kirjallista palautetta tuotoksistaan.

Opintojakson arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen. Opintojakson arviointiin vaikuttavista osasuorituksista ilmoitetaan opintojakson alussa, ja mahdollisen loppukokeen lisäksi arviointiin vaikuttaa opiskelijan oppitunneilla ja tehtävissä osoittama osaaminen.

OPINTOJAKSO: HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi.

Moduuli: HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi (2 op)

Moduuli tarkastelee nykyisen Suomen alueen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa esihistoriasta autonomian ajalle asti. Moduulissa perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Moduulissa syvenytään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti
- tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa
- hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen
- kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta
- osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.

Keskeiset sisällöt

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- tutkimusmenetelmät ja lähteet
- käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa
- Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla

Suomi osana Venäjää

- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Opiskelija perehtyy opintojaksolla ihmisen, yhteisöjen ja yhteiskunnan väliseen vuorovaikutukseen historian eri vaiheissa. Hänen yhteiskunnallinen osaamisensa syvenee, kun oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Opiskelija rakentaa omaa globaali- ja kulttuuriosaamistaan oppiessaan tunnistamaan ja refleктоimaan esihistoriasta ja Ruotsin vallan ajalta periytyvää kulttuuriperintöä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle suomalainen kulttuuri-identiteetti ja elämäntapa rakentuvat. Opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuu myös käsiteltäessä Suomen roolia kansainvälisissä konflikteissa osana Ruotsin valtakuntaa. Perehtyessään lähiympäristön tiedonlähteisiin ja harjaantuessaan käyttämään niitä opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen syvenee. Samalla hän kehittää kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Opintojakson aikana käydään opetuskeskusteluja ja tehdään kirjallisia harjoituksia esim. sähköisessä oppimisympäristössä. Lähiopetuksessa voidaan tehdä pari- ja ryhmätöitä. Opiskelija saa suullista ja/tai kirjallista palautetta tuotoksistaan.

Opintojakson arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen. Opintojakson arviointiin vaikuttavista osasuorituksista ilmoitetaan opintojakson alussa, ja mahdollisen loppukokeen lisäksi arviointiin vaikuttaa opiskelijan oppitunneilla ja tehtävissä osoittama osaaminen.

OPINTOJAKSO: HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat.

Moduuli: HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat (2 op)

Moduulissa perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutokseen sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien muuttuessa. Moduulissa tarkastellaan länsimaisten ja muiden kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa
- analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön
- tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- kulttuurit ja niiden vuorovaikutus

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

Opintojaksolla korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Perehtymällä erityisesti Euroopan ulkopuolisiin kulttuureihin ja kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaaminen lisääntyy. Hän oppii tunnistamaan ja refleктоimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat. Opintojakson sisältöjä opiskeltaessa opiskelija harjaantuu arvostamaan ihmis-

ten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta. Opiskelijan eettisyys ja ympäristöosaaminen vahvistuvat, kun hän ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestäväää elämäntapa.

Opintojakson aikana käydään opetuskeskusteluja ja tehdään kirjallisia harjoituksia esim. sähköisessä oppimisympäristössä. Opintojaksolla voidaan tehdä pari- ja ryhmätöitä. Opiskelija saa suullista ja/tai kirjallista palautetta tuotoksistaan.

Opintojakson arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen. Opintojakson arviointiin vaikuttavista osasuorituksista ilmoitetaan opintojakson alussa, ja mahdollisen loppukokeen lisäksi arviointiin vaikuttaa opiskelijan oppitunneilla ja tehtävissä osoittama osaaminen.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: HI7 Historian taidot (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista HI7 Historian taidot.

Moduuli: HI7 Historian taidot (2 op.)

Opintojakso perehdyttää opiskelijan historian oppiaineen keskeisiin lähestymistapoihin ja antaa hänelle valmiuksia oppiaineen ylioppilaskokeen suorittamiseen. Opintojaksoa ei voi suorittaa osallistumatta lähiopetukseen tai itsenäisesti.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ylioppilaskokeen erilaiset tehtävätyypit ja osaa lähestyä niitä oppiaineen edellyttämällä tavalla
- kertoo itse jo aiemmin omaksumaansa tietoa oppiaineesta
- tuntee oppiaineen ylioppilaskokeen käytännöt ja arviointiperusteet
- vahvistaa oppiaineen ylioppilaskokeessa vaadittavia tietoteknisiä taitoja.

Keskeiset sisällöt

Opintojaksolla perehdytään oppiaineen ylioppilaskokeeseen ja siinä käytettäviin oppiaineelle tyypillisiin sovelluksiin. Opiskelija kertoo tehtävien avulla ja omaehtoisesti historian oppiaineen sisältöjä.

Historian ylioppilaskoe

- ylioppilaskokeen rakenne
- arviointi ylioppilaskokeessa
- sähköinen koeympäristö ja toimiminen ylioppilaskokeessa

Erilaiset tehtävätyypit

- Aineistotehtävät:
 - tekstidokumentit
 - kuvat ja videot
 - taulukot ja kuviot
 - kartat ym.
- Ristiriitetehtävät
- Viritetyt kysymyksenasettelut

Opiskelijan oma opiskelu

- opiskelusuunnitelman laatiminen ylioppilaskoetta varten
- oman oppimisen reflektointi ja itsearviointi
- opiskelutekniikat

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Nämä näkyvät erityisesti opintojakson tehtävien aineistoissa ja lähestymistavoissa. Opiskelijan hyvinvointiosaaminen vahvistuu opintojaksoon sisältyvien harjoitusten avulla, kun hän saa lisää varmuutta omista taidoistaan ja tiedoistaan. Myös epävarmuuden sietokyky ja luottamus tulevaisuuteen kasvavat. Opiskelijan monitieteisen ja luovan osaamisen taidot kehittyvät, kun hän kertaa oppiaineen keskeisiä lähestymistapoja ja lähdekriittisyyttä. Opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen tiedonhankinnassa ja esitystavoissa vahvistuu myös, kun hän soveltaa oppiaineessa hankittuja taitoja opintojakson harjoitustehtävissä.

Opintojaksolla tehdään kirjallisia harjoituksia, käydään opetuskeskusteluja ja tehdään mahdollisia pari- tai ryhmätöitä. Opintojakson tehtävät ja mahdollinen loppukoe voivat olla sähköisessä oppimisympäristössä.

Opintojakson aikana opiskelija saa suullista ja/tai kirjallista palautetta tuotoksistaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H). Opiskelija saa suoritusmerkinnän, kun hän on suorittanut opintojakson tehtävät etukäteen ilmoitetulla tavalla ja läpäissyt mahdollisen loppukokeen.

Opintojaksoa ei voi suorittaa ilman omaa tietokonetta ja oheislaitteita.

6.13 YHTEISKUNTAOPPI

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan hyvinvointiosaamista vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien vuorovaikutusosaamisen tavoitteiden saavuttamista.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävänsä tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä
- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävässä kehityksen mukaisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.

Arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoisiksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: YH1 Suomalainen yhteiskunta (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista YH1 Suomalainen yhteiskunta.

Moduuli: YH1 Suomalainen yhteiskunta (2 op)

Moduuli perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Moduuli keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, ihmisoikeudet, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta sekä vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä
- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet ja vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista
- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta
- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Suomen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, hyvinvointiosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Opintojaksolla käsitellään demokratiaa, oikeusvaltiota sekä valtaa, osallistumista ja vaikuttamista yhteiskunnallisen osaamisen näkökulmasta. Näiden kokonaisuuksien avulla opiskelijan oma näkemys vaikutusmahdollisuuksistaan vahvistuu. Hän motivoituu pohtimaan ja ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Opintojaksolla käsitellään myös sananvapauden ja sitä rajoittavien tekijöiden merkitystä erilaisissa yhteiskunnissa, mikä vahvistaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista. Median valtaa käsiteltäessä olennaista on teknologian vastuullisen käytön ja eettisyyden näkökulma, jotka vahvistavat opiskelijan hyvinvointiosaamista. Hyvinvointiyhteiskunnan rakentumista tarkasteltaessa opiskelija tutustuu erilaisiin julkisiin palveluihin, joiden piiriin hakeutua esimerkiksi ongelmatilanteissa, ja myös näin kartuttaa hyvinvointiosaamistaan.

Opintojaksolla lähiopetuksessa käydään opetuskeskusteluja ja voidaan tehdä ryhmä- ja paritehtäviä. Lisäksi tehdään kirjallisia harjoituksia esim. sähköisessä oppimisympäristössä.

Opintojakson arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen. Opintojakson arviointiin vaikuttavista osasuorituksista ilmoitetaan opintojakson alussa, ja mahdollisen loppukokeen lisäksi arviointiin vaikuttaa opiskelijan oppitunneilla ja tehtävissä osoittama osaaminen. Opiskelija saa suullista ja/tai kirjallista palautetta tuotoksistaan.

OPINTOJAKSO: YH2 Taloustieto (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista YH2 Taloustieto.

Moduuli: YH2 Taloustieto (2 op)

Taloustieteisiin pohjautuva moduuli johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Moduulissa käsitellään mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kotitalouksien, yritysten ja julkisen talouden näkökulmista. Moduulissa perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävän kehityksen näkökulmasta.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Opintojaksolla korostuvat vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen ja monilukutaito kehittyvät, kun hän harjoittelee erilaisten yhteiskunnallisten tilastojen ja muiden lähdeaineistojen tulkintaa. Talouskasvua ja sen rajoja ja kestävää kehitystä käsitellään hyvinvointiosaamisen näkökulmasta. Globaali- ja kulttuuriosaaminen korostuvat, kun opiskelija oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiönä talouden globalisaation näkökulmasta. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista vahvistetaan, kun problematisoidaan talouskasvun periaatetta ja tuodaan esille vaihtoehtoisia tapoja mitata hyvinvointia. Opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen syvenee, kun käsitellään markkinataloutteen liittyviä riskejä.

Opintojaksolla lähiopetuksessa käydään opetuskeskusteluja ja voidaan tehdä ryhmä- ja paritehtäviä. Lisäksi tehdään kirjallisia harjoituksia esim. sähköisessä oppimisympäristössä.

Opintojakson arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen. Opintojakson arviointiin vaikuttavista osasuorituksista ilmoitetaan opintojakson alussa, ja mahdollisen loppukokeen lisäksi arviointiin vaikuttaa opiskelijan oppitunneilla ja tehtävissä osoittama osaaminen. Opiskelija saa suullista ja/tai kirjallista palautetta tuotoksistaan.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma.

Moduuli: YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (2 op)

Moduuli perehdyttää Suomen ja Euroopan asemaan globalisoituvassa maailmassa sekä Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen. Moduulissa seurataan ajankohtaisia maailman tapahtumia käyttäen monipuolisia tietolähteitä. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun ja toimimaan globaalikansalaisena. Moduulissa on mahdollista toteuttaa tutkivaa oppimista.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä
- ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista
- tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena
- osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus
- kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet
- Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja
- kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus
- Suomi osana EU:n päätöksentekoa
- EU:n talous- ja aluepolitiikka
- EU globaalina toimijana

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- paikallinen ja kansallinen turvallisuus
- Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka
- muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä luova ja monitieteinen osaaminen. Nämä näkyvät erityisesti opintojakson tehtävien aineistoissa ja lähestymistavoissa. Opintojaksolla pohditaan turvallisuuspolitiikkaa ja erilaisia uhkakuvia, ja niiden taustojen ymmärtäminen osaltaan vahvistaa opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, joka on keskeistä opiskelijan hyvinvointiosaamisen kehittymisessä. Opiskelija tutustuu EU:n toimielimiin ja kansalaisen vaikuttamiskeinoihin koko EU:n tasolla, ja palvelujärjestelmien tuntemus vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista. Opintojakso rakentuu voimakkaasti eurooppalaisen kulttuuriperinnön ymmärtämisen varaan globaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta: opintojaksolla pohditaan toisaalta koko EU:n yleistä arvopohjaa ja sen suhdetta kansalliseen lainsäädäntöön. Opiskelijan vuorovaikutusosaamisen taidot kehittyvät ja opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen merkityksen rauhanomaisessa kansainvälisessä yhteistyössä, kun tarkastellaan Euroopan unionin yhteistyön vahvuuksia ja sen haasteita. Luova ja monitieteinen osaaminen korostuu opintojaksolla, kun käsitellään erilaisia tulevaisuusskenaarioita niin yksilön, valtion, Euroopan kuin koko maailman tasolla ja toisaalta pohditaan kyseisten skenaarioiden todennäköisyyttä sekä sitä miten niihin voi vaikuttaa.

Opintojaksolla lähiopetuksessa käydään opetuskeskusteluja ja voidaan tehdä ryhmä- ja paritehtäviä. Lisäksi tehdään kirjallisia harjoituksia esim. sähköisessä oppimisympäristössä.

Opintojakson arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen. Opintojakson arviointiin vaikuttavista osasuorituksista ilmoitetaan opintojakson alussa, ja mahdollisen loppukokeen lisäksi arviointiin vaikuttaa opiskelijan oppitunneilla ja tehtävissä osoittama osaaminen. Opiskelija saa suullista ja/tai kirjallista palautetta tuotoksistaan.

OPINTOJAKSO: YH4 Lakitieto (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista YH4 Lakitieto.

Moduuli: YH4 Lakitieto (2 op)

Moduulissa perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Moduulissa harjaannutaan oikeudelliseen ajatteluun, tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen. Painopiste on yksilön kannalta keskeisissä oikeudellisissa näkökulmissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet
- osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa
- tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin
- osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.

Keskeiset sisällöt

Oikeusjärjestyksen perusteet

- juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet
- oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö
- oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä
- oikeusjärjestys ja tuomioistuinjaosto

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- sopimus- ja vahingonkorvausoikeus
- perhe- ja jäämistöoikeus
- varallisuus oikeus
- tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus
- työoikeus
- asumiseen liittyvä sopimusoikeus
- hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa
- prosessi- ja rikosoikeus
- ympäristöoikeus

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Nämä näkyvät erityisesti tehtävien aineistoissa ja lähestymistavoissa. Yhteiskunnallisen osaamisen vahvistamiseksi opintojaksolla opiskelijoita kannustetaan tuomaan

esille omia kokemuksiaan työ- ja arkielämästä, ja yhdessä reflektoiden näitä kokemuksia pohditaan juridisesta näkökulmasta. Yhteiskunnallisen osaaminen vahvistuu myös, kun tutustutaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteiden toteutumiseen suomalaisessa lainsäädännössä. Opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opintojaksolla perehdytään kansalaisen oikeuksiin suomalaisessa oikeusvaltiossa ja riippumattomaan tuomioistuinjärjestelmään.

Opintojaksolla lähiopetuksessa käydään opetuskeskusteluja ja voidaan tehdä ryhmä- ja paritehtäviä. Lisäksi tehdään kirjallisia harjoituksia esim. sähköisessä oppimisympäristössä.

Opintojakson arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen. Opintojakson arviointiin vaikuttavista osasuorituksista ilmoitetaan opintojakson alussa, ja mahdollisen loppukokeen lisäksi arviointiin vaikuttaa opiskelijan oppitunneilla ja tehtävissä osoittama osaaminen. Opiskelija saa suullista ja/tai kirjallista palautetta tuotoksistaan.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: YH5 Yhteiskuntaopin taidot (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista YH5 Yhteiskuntaopin taidot.

Moduuli: YH5 Yhteiskuntaopin taidot (2 op)

Opintojakso perehdyttää opiskelijan yhteiskuntaopin oppiaineen keskeisiin lähestymistapoihin ja antaa hänelle valmiuksia oppiaineen ylioppilaskokeen suorittamiseen. Opintojaksoa ei voi suorittaa osallistumatta lähiopetukseen tai itsenäisesti.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ylioppilaskokeen erilaiset tehtävätyypit ja osaa lähestyä niitä oppiaineen edellyttämällä tavalla
- kertoo itse jo aiemmin omaksumaansa tietoa oppiaineesta
- tuntee oppiaineen ylioppilaskokeen käytännöt ja arviointiperusteet
- vahvistaa oppiaineen ylioppilaskokeessa vaadittavia tietoteknisiä taitoja.

Keskeiset sisällöt

Opintojaksolla perehdytään oppiaineen ylioppilaskokeeseen ja siinä käytettäviin oppiaineelle tyypillisiin sovelluksiin. Opiskelija kertoo tehtävien avulla ja omaehtoisesti yhteiskuntaopin oppiaineen sisältöjä.

Yhteiskuntaopin ylioppilaskoe

- ylioppilaskokeen rakenne
- arviointi ylioppilaskokeessa
- sähköinen koeympäristö ja toimiminen ylioppilaskokeessa

Erilaiset tehtävätyypit

- Aineistotehtävät:
 - tekstidokumentit
 - kuvat ja videot
 - taulukot ja kuviot
 - kartat ym.
- Ristiriitetehtävät
- Viritetyt kysymyksenasettelut

Opiskelijan oma opiskelu

- opiskelusuunnitelman laatiminen ylioppilaskoetta varten
- oman oppimisen reflektointi ja itsearviointi
- opiskelutekniikat

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Nämä näkyvät erityisesti opintojakson tehtävien aineistoissa ja lähestymistavoissa. Opiskelijan hyvinvointiosaaminen vahvistuu opintojaksoon sisältyvien harjoitusten avulla, kun hän saa lisää varmuutta omista taidoistaan ja tiedoistaan. Myös epävarmuuden sietokyky ja luottamus tulevaisuuteen kasvavat. Opiskelijan monitieteisen ja luovan osaamisen taidot kehittyvät, kun hän kertaa oppiaineen keskeisiä lähestymistapoja ja lähdekriittisyyttä. Opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen tiedonhankinnassa ja esitystavoissa vahvistuu myös, kun hän soveltaa oppiaineessa hankittuja taitoja opintojakson harjoitustehtävissä.

Opintojaksolla tehdään kirjallisia harjoituksia, käydään opetuskeskusteluja ja voidaan tehdä pari- tai ryhmätöitä. Opintojakson tehtävät ja mahdollinen loppukoe voivat olla sähköisessä oppimisympäristössä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H). Opiskelija saa suoritusmerkinnän, kun hän on suorittanut opintojakson tehtävät etukäteen ilmoitetulla tavalla ja läpäissyt mahdollisen loppukokeen. Opiskelija saa suullista ja/tai kirjallista palautetta tuotoksestaan.

Opintojaksoa ei voi suorittaa ilman omaa tietokonetta ja oheislaitteita.

6.14 USKONTO

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää hyvinvointiosaamista tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntietämisen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat vuorovaikutusosaamisen tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä eettisyyden tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan ympäristöosaamista lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohjivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Uskonnon opetuksen yleiset tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa
- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleisivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

6.14.1 EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: UE1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista UE1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä.

Moduuli: UE1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajan-kohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajan-kohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Opintojaksossa nousevat esiin kaikki laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Uskontoa käsitellään ja määritellään ilmiönä, mikä voi auttaa opiskelijaa reflektoimaan omaa maailmankuvaansa ja maailmankatsomustaan. Lähi-idän uskontojen ja niiden kulttuurisen merkityksen tunteminen tukee vuorovaikutusosaamista ja suvaitsevaisuutta sekä globaalia ja kulttuuriosaamista. Opintojakson teemat linkittyvät vahvasti myös historiaan, mikä vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamista, ja uskonnon ja tieteen suhteen käsittely tukee yhteiskunnallista osaamista. Opintojaksolla käsitellään myös uskontojen merkitystä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa, mikä tukee eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Opintojakson arviointi tapahtuu monilla eri tavoilla. Opiskelijat tekevät loppukokeen, jonka lisäksi voidaan järjestää lyhyitä tai laajempia välikokeita. Loppukokeesta opiskelija

saa sekä arvosanan että sanallista palautetta. Myös muut arvioitavat tehtävät ovat mahdollisia. Opiskelija saa myös suullista, ohjaavaa palautetta osaamisestaan opintojakson aikana etenkin oppituntikeskusteluissa. Opintojakson aikana opiskelija arvioi kirjallisesti omaa oppimisprosessiaan.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko

Opintojakso koostuu moduulista UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko.

Moduuli: UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisyys ilmiönä
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- ekumenia ja uskontodialogi
- kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Opintojaksossa nousevat esiin kaikki laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Kristinuskon historiallisen, kulttuurisen ja yhteiskunnallisen merkityksen tunteminen auttaa ymmärtämään paremmin omaa elinympäristöä, mikä tukee myös hyvinvointiosaamista. Lisäksi opintojaksolla pohditaan kristinuskon merkitystä yksilön näkökulmasta. Vuorovaikutusosaaminen lisääntyy käsiteltäessä uskontodialogiin, ekumeniaan ja moniarvoisiin toimintaympäristöihin liittyviä teemoja. Opintojakson sisällöillä on vahva yhteys historian ja yhteiskuntaopin sisältöihin, mikä tukee monitieteistä ja luovaa osaamista, ja kristinuskon yhteiskunnallisen merkityksen ymmärtäminen syventää yhteiskunnallista osaamista. Opintojaksolla käsitellään myös kristinuskon yhteyttä ympäristökysymyksiin, mikä vahvistaa eettisyyttä ja ympäristöosaamista. Kristinuskon maailmanlaajuisen kulttuurisen merkityksen opiskeleminen lisää globaalia ja kulttuuriosaamista.

Arviointi on opintojaksolla monipuolista. Opiskelijat tekevät loppukokeen, josta he saavat arvosanan ja sanallista palautetta. Loppukokeen lisäksi voidaan pitää lyhyitä tai laajempia välikokeita, jotka tukevat oppimista opintojakson aikana. Myös muut arvioitavat tehtävät ovat mahdollisia. Opiskelija saa myös ohjaavaa palautetta osaamisestaan opintojakson aikana. Opintojakson aikana opiskelija arvioi kirjallisesti omaa oppimisprosessiaan.

OPINTOJAKSO: UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Opintojakso koostuu moduulista UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä.

Moduuli: UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nyky-päivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nyky-päivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen ja globaali ja kulttuuriosaaminen. Erilaisten uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden monipuolinen tunteminen auttaa opiskelijaa arvioimaan ja rakentamaan omaa maailmankuvaansa ja maailmankatsomustaan. Se myös lisää vuorovaikutusosaamista ja vahvistaa suvaitsevaisuutta. Lisäksi se auttaa ymmärtämään uskontojen yhteiskunnallista merkitystä eri puolilla maailmaa, mikä syventää yhteiskunnallista osaamista. Globaali ja kulttuuriosaaminen vahvistuvat erilaisten uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden tuntemisen kautta.

Opintojaksolla hyödynnetään monenlaisia arvioinnin muotoja. Loppukokeesta opiskelija saa arvosanan lisäksi sanallista palautetta. Loppukokeen ohella voidaan järjestää myös muita arvioitavia suorituksia, kuten tuntitehtäviä, kotitehtäviä ja lyhyitä tai laajempia välikokeita. Kaikista opintojakson suorituksista ja tehtävistä on mahdollista antaa opiskelijalle monipuolista ohjaavaa palautetta koko opintojakson ajan. Opintojakson aikana opiskelija arvioi oppimistaan kirjallisesti.

OPINTOJAKSO: UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Opintojakso koostuu moduulista UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa.

Moduuli: UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauden, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajan-kohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinuskon yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

Osana moduulia voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

Opintojaksossa nousevat esiin hyvinvointiosaamisen, vuorovaikutusosaamisen, monitieteisen ja luovan osaamisen, yhteiskunnallisen osaamisen sekä globaalin ja kulttuuriossaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Uskonnon- ja katsomuksenvapauden sisällön ja merkityksen ymmärtäminen lisää opiskelijan syvällistä ymmärrystä yksilön oikeuksista suomalais-

sessä yhteiskunnassa, mikä edistää sekä itseen että muihin kohdistuvaa hyvinvointiosaamista. Opiskelija oppii analysoimaan ja arvioimaan keskustelua, jota käydään merkittävistä uskonnon ja yhteiskunnan suhteeseen liittyvistä teemoista kuten uskontokriittistä. Tämä tukee vuorovaikutusosaamista. Opintojakson keskeiset sisällöt ovat vahvasti sidoksissa tärkeisiin historiallisiin ja yhteiskunnallisiin teemoihin, mikä edistää monitieteistä ja luovaa osaamista. Opintojakson sisältöjen ymmärtäminen vahvistaa myös opiskelijan kykyä toimia aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä ja tukee näin hänen yhteiskunnallista osaamistaan. Suomen vähemmistöryhmien elämän tarkastelu vahvistaa opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Arviointi toteutetaan opintojaksolla monilla eri tavoilla. Loppukokeesta opiskelija saa arvosanan ohella sanallista palautetta tiedollisesta osaamisestaan ja tiedonkäsittelytaidoistaan. Loppukokeen rinnalla voidaan hyödyntää lyhyitä tai laajempia välikokeita sekä muita arvioitavia tehtäviä. Opiskelija arvioi oppimisprosessiaan kirjallisesti opintojakson aikana ja saa ohjaavaa palautetta.

OPINTOJAKSO: UE5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista UE5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa.

Moduuli: UE5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Keskeiset sisällöt

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla

Opintojaksossa korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen sekä globaali- ja kulttuuri-osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Monipuolisten taiteen sisältöjen sekä uskonnon ja taiteen vuorovaikutuksen käsittely vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista. Uskonnolliseen symboliikkaan ja uskonnon ja populaarikulttuurin suhteeseen tutustumisen laajentaa myös opiskelijan monipuolista ja syvällistä ymmärtämystä uskonnosta ilmiönä ja sen ulottuvuuksista. Opiskelija oppii tulkitsemaan uskonnollista taidetta, mikä niin ikään lisää monitieteistä ja luovaa osaamista. Uskonnon ja taiteen vuorovaikutukseen, populaarikulttuuriin ja uskonnolliseen arkkitehtuuriin liittyvien sisältöjen käsittely tukee myös globaali- ja kulttuuriosaamista.

Arviointia toteutetaan monipuolisesti. Loppukokeesta opiskelija saa arvosanan ja sanallista palautetta. Myös muut arvioitavat tehtävät sekä lyhyet tai laajemmat välikokeet ovat mahdollisia opintojaksolla. Opiskelija arvioi omaa osaamistaan kirjallisesti opintojakson aikana ja saa siitä lisäksi formatiivista, ohjaavaa palautetta.

OPINTOJAKSO: UE6 Uskonto, tiede ja media (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista UE6 Uskonto, tiede ja media.

Moduuli: UE6 Uskonto, tiede ja media (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

Osana moduulia voidaan toteuttaa uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen uskontoon liittyvä tutkimus.

Opintojaksossa nousevat esiin monitieteisen ja luovan osaamisen, yhteiskunnallisen osaamisen, eettisyyden ja ympäristöosaamisen sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojaksossa käsitellään laajasti ja monipuolisesti uskontotutkimusta eri tieteenaloilla, mikä tukee monitieteistä ja luovaa osaamista. Uskonnollisen median sekä mediaan ja uskontoihin liittyvien sisältöjen opiskelu vahvistaa niin monitieteistä ja luovaa kuin yhteiskunnallista osaamista. Eettisyys ja ympäristöosaaminen lisääntyvät uskontojen ja ympäristökysymysten käsittelyn myötä, ja globaali- ja kulttuuriosaaminen syvenee tarkasteltaessa uskonnon roolia konflikteissa ja rauhan rakentamisessa.

Arviointia toteutetaan opintojaksolla monipuolisesti. Loppukokeen lisäksi voidaan järjestää muita arvioitavia tehtäviä sekä lyhyitä tai laajempia välikokeita. Opiskelija saa myös opintojakson aikana ohjaavaa palautetta oppimisprosessistaan. Loppukoe arvioidaan sekä sanallisesti että arvosanalla. Opintojakson aikana opiskelija arvioi osaamistaan kirjallisesti.

6.14.2 ISLAMIN USKONTO

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: UI1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista UI1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä.

Moduuli: UI1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta ja synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet islamin näkökulmasta
- pyhien kirjojen muotoutuminen, merkitys, käyttö ja tulkinnat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja kristinuskon sisäinen monimuotoisuus, oppi, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Opintojaksolla nousevat esiin kaikki laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Uskontoa käsitellään ja määritellään ilmiönä, mikä voi auttaa opiskelijaa reflektoimaan omaa maailmankuvaansa ja maailmankatsomustaan. Lähi-idän uskontojen ja niiden kulttuurisen merkityksen tunteminen tukee vuorovaikutusosaamista ja suvaitsevaisuutta sekä globaali- ja kulttuuriosaamista. Opintojaksoson teemat linkittyvät vahvasti myös historiaan, mikä vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamista, ja uskonnon ja tieteen suhteen käsittely tukee yhteiskunnallista osaamista. Opintojaksolla käsitellään myös uskontojen merkitystä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa, mikä tukee eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa perustuen moninaiisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle

annetaan palautetta oppimisprosessinsa etenemisestä ja osaamisensa kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: UI2 Maailmanlaajuinen islam (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista UI2 Maailmanlaajuinen islam.

Moduuli: UI2 Maailmanlaajuinen islam (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida islamin merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää islamiin liittyvää kulttuurista ja uskonnollista lukutaitoa
- tuntee islamin keskeisiä suuntauksia, niiden syntytaustan ja sisäiseen monimuotoisuuteen liittyviä kysymyksiä sekä pystyy vertailemaan eri suuntauksien keskeisiä piirteitä
- perehtyy islamin erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia islamiin liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- islamin opillinen perusta sekä sunnalaisuuden, shiialaisuuden ja suuffilaisuuden muotoutuminen ja niiden keskeisiä piirteitä
- islamin sisäinen monimuotoisuus
- poliittinen islam ja nykypäivän keskeiset islamilaiset liikkeet
- islamilainen etiikka, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- islamin merkitys Euroopassa ja eurooppalaisessa uskontodialogissa
- suhtautuminen muslimivähemmistöihin länsimaissa
- uskonnon asema, uskonnon ja valtion suhteet sekä islamin vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin eri puolilla maailmaa
- ajankohtaisia islamiin liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Opintojaksolla nousevat esiin kaikki laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Islamin historiallisen, kulttuurisen ja yhteiskunnallisen merkityksen tunteminen auttaa ymmärtämään paremmin islamilaisia yhteiskuntia elinympäristöinä sekä islamiin pohjautuvaa elämäntapomusta, mikä tukee hyvinvointiosaamista. Lisäksi opintojaksolla pohditaan islamin merkitystä yksilön näkökulmasta. Vuorovaikutusosaaminen lisääntyy käsitellessä islamin sisäiseen monimuotoisuuteen, uskontodialogiin ja moniarvoisiin toimintaympäristöihin liittyviä teemoja. Opintojakson sisällöillä on vahva yhteys historian ja yhteiskuntaopin sisältöihin, mikä tukee monitieteistä ja luovaa osaamista, ja islamin yhteiskunnallisen merkityksen ymmärtäminen vahvistaa yhteiskunnallista osaamista.

Opintojaksolla käsitellään myös islamin yhteyttä ympäristökysymyksiin, mikä lisää eettisyyttä ja ympäristöosaamista. Islamin maailmanlaajuisen kulttuurisen merkityksen opiskelu lisää globaali- ja kulttuuriosaamista.

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa perustuen moninaisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessinsa etenemisestä ja osaamisensa kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa.

OPINTOJAKSO: UI3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista UI3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä.

Moduuli: UI3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- ymmärtää islamin suhdetta hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- islamin suhde hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen ennen ja nyt
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Erilaisten uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden monipuolinen tunteminen auttaa opiskelijaa arvioimaan ja rakentamaan omaa maailmankuvaansa ja maailmankatsomustaan. Se myös lisää vuorovaikutusosaamista ja tukee suvaitsevaisuutta. Lisäksi se auttaa ymmärtämään uskontojen yhteiskunnallista merkitystä eri puolilla maailmaa, mikä vahvistaa yhteiskunnallista osaamista. Globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuvat myös erilaisten uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden tuntemisen kautta.

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa perustuen moninaiisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessinsa etenemisestä ja osaamisensa kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa.

OPINTOJAKSO: UI4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista UI4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa.

Moduuli: UI4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa tunnistaa ja analysoida monimuotoisen Suomen historiaa ja nykypäivää suhteessa vähemmistöihin, erityisesti muslimeihin
- hahmottaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisen uskontoperinteiden merkitystä suomalaisessa kulttuuriperinnössä, kristinuskoa yhteiskunnan muokkaajana Suomessa ennen ja nyt sekä niiden vaikutusta islamiin Suomessa
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa; uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina; uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- muslimien historia ja nykypäivä Suomessa sekä uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

Osana moduulia voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

Opintojaksolla nousevat esiin hyvinvointiosaamisen, vuorovaikutusosaamisen, monitieteisen ja luovan osaamisen, yhteiskunnallisen sekä globaalin ja kulttuuriosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Monipuolinen perehtyminen uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä vähemmistöjen asemaan Suomessa ennen ja nyt tukee opiskelijan itsetuntemuksen kehittymistä sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opiskelija saa aineksia ja välineitä identiteettinsä, elämänskatsomuksensa ja maailmankatsomuksensa rakentamiseen ja arviointiin. Opintojakso tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet vuorovaikutusosaamisen vahvistamiseen sosiaalisen yhteistyön ja uskonnollisten, katsomuksellisten, eettisten ja yhteiskunnallisten dialogien kautta. Opintojakson teemat linkittyvät vahvasti myös historiaan, mikä vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamista. Perehtyminen vapaaehtoistoimintaan ja uskonnollisten yhteisöjen yhteiskunnalliseen toimintaan tukee yhteiskunnallista osaamista. Tutustuminen suomalaiseen kulttuuriperimään ja muinaissuomalaisiin uskontoperinteisiin, sekä kristinuskon asemaan suomalaisen yhteiskunnan muokkaajana lisää ymmärrystä globaali- ja kulttuuriosaamisesta.

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa perustuen moninaiisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaille annetaan palautetta oppimisprosessinsa etenemisestä ja osaamisensa kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa.

OPINTOJAKSO: UI5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista UI5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa.

Moduuli: UI5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten taiteen kautta ilmaistaan islamilaista ajattelua ja uskonnon oppeja
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Keskeiset sisällöt

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- islamilainen taide ja islamin keskeisten piirteiden ja oppien ilmeneminen eri taidemuodoissa
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri islamin erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- taide muslimivähemmistön ilmaisukeinona
- islamin sisäinen monimuotoisuus eri taiteen aloilla

Opintojaksolla nousevat esiin hyvinvointiosaamisen, vuorovaikutusosaamisen, monitieteisen ja luovan osaamisen, yhteiskunnallisen osaamisen, eettisyyden, globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Uskonnollisen taiteen tarkastelu itsensä ilmaisemisen välineenä antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnollisen dialogin käyminen taiteen kautta vahvistavat vuorovaikutusosaamista. Opintojaksolla perehdytään uskonnollisen taiteen ja populaarikulttuurin symboliikkaan ja teemoihin, mikä myös vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa. Taiteen käyttäminen yhteiskuntarauhan rakentamisessa kehittää yhteiskunnallista osaamista. Taidetta tarkastelemalla opiskelija voi pohdiskella omia arvojaan ja eettisiä kysymyksiä. Uskonnollisen taiteen tarkastelun kautta voidaan myös peilata ihmiskunnan arvoja globaalisti ja kulttuurillisesti.

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa perustuen moninaisesti ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessinsa etenemisestä ja osaamisensa kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa.

OPINTOJAKSO: UI6 Uskonto, tiede ja media (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista UI6 Uskonto, tiede ja media.

Moduuli: UI6 Uskonto, tiede ja media (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: klassisen islamin tieteenalat ja teologia, uskontotiede sekä yhteiskuntatiede tutkimusaloina
- islamilainen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

Osana moduulia voidaan toteuttaa uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen uskontoon liittyvä tutkimus.

Opintojaksolla nousevat esiin monitieteisen ja luovan osaamisen, yhteiskunnallisen osaamisen, eettisyyden ja ympäristöosaamisen sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opetuksessa perehdytään monitieteisesti ja luovasti eri tieteenalojen uskontojen tutkimuksen näkökulmiin ja menetelmiin. Opiskelija oppii tunnistamaan ja analysoimaan uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa, sekä analysoimaan uskonnon ja median välisiä suhteita ja arvioimaan lähdekriittisesti tietotulvaa, mikä kehittää opiskelijan monilukutaitoa. Opintojakso antaa valmiuksia käyttää mediaa apuna yhteiskuntarauhan sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävänsä tulevaisuuden aikaansaamiseksi. Uskontoa mediassa voi myös tarkastella eettisyyden näkökulmasta miettimällä esimerkiksi uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttöä eri medioissa, uskontoihin liittyviä asenteita ja mielikuvia, uskontojen roolia erilaisissa kysymyksissä. Tämä kytkeytyy myös globaali- ja kulttuuriosaamiseen.

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa perustuen moninaiisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessinsa etenemisestä ja osaamisensa kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa.

6.15 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, refleктоimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdintoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan hyvinvointiosaamisen kehittymistä.

Elämänkatsomustieto tukee vuorovaikutusosaamisen tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on monitieteinen, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan luovasti eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti eettisyyden taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään ympäristöosaamisen tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestäväällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastomuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastomuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Elämänkatsomustiedon opetuksen yleiset tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen
- osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa
- osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä
- osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.

Arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämäkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämäkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Pakolliset opinnot

OPINTOJAKSO: ET1 Minä ja hyvä elämä (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ET1 Minä ja hyvä elämä.

Moduuli: ET1 Minä ja hyvä elämä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämäkatsomuksensa jäsentämisessä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiinsa
- osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen
- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin
- ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä
- kehittää kykyään elämäkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- minuus, elämäkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva
- hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja
- luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämönhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema

Opintojaksossa painottuvat laaja-alaisista osaamistavoitteista erityisesti hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen. Opiskelija pohtii omaa elämäkatsomustaan ja identiteettiään peilaten niitä erilaisiin hyvän elämän malleihin ja identiteetin osa-alueisiin. Tämä vahvistaa hänen itsetuntemustaan, mikä on omiaan kehittämään myös hänen hyvinvointiosaamistaan. Lisäksi opintojakson sisällöt tarjoavat opiskelijalle eväitä elämäkatsomukselliseen keskusteluun, jonka puitteissa toteutuu vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan elämäkatsomustiedon yleisiä arviointiohjeita, jotka on kuvattu aiemmin tässä luvussa.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: ET2 Minä ja yhteiskunta (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ET2 Minä ja yhteiskunta.

Moduuli: ET2 Minä ja yhteiskunta (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämäkatsomukselle ja elämänvalinnoille
- osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia
- osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja
- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestäväns tulevaisuuden rakentamisen periaatteita
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentamaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Keskeiset sisällöt

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäkatsomukseen
- aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestäväns kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

Opintojaksolla painottuvat laaja-alaisista osaamistavoitteista erityisesti yhteiskunnallinen osaaminen, eettiset taidot ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Opintojakson sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia niin lähiympäristössä kuin globaalillakin tasolla.

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan elämäkatsomustiedon yleisiä arviointiohjeita, jotka on kuvattu aiemmin tässä luvussa.

OPINTOJAKSO: ET3 Kulttuurit (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ET3 Kulttuurit.

Moduuli: ET3 Kulttuurit (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäntavallisuudelle sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- ymmärtää, että kulttuurit ovat vuorovaikutuksessa keskenään eikä mikään kulttuuri ole kehittynyt ilman ulkoisia vaikutteita kulttuurin ydinpiirteisiin, kuten elämäntapoihin, kieleen, teknologiaan ja uskomuksiin
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit
- osaa hahmottaa erilaiset elämäntavalliset ratkaisut ja identiteetti- ja kulttuurivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun
- tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuuri-relativismi
- kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisuus, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäntavallisuuteen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monikulttuurisuuden mahdollisuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset kulttuuriset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset
- etnisyyden, rasismien ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

Opintojaksolla painottuu laaja-alaisen osaamisen tavoitteista globaali- ja kulttuuriosaminen. Opintojaksolla opitaan, että mikään kulttuuri ei ole immuuni vaikutuksille ja että kulttuurit ovat erilaisissa vuorovaikutussuhteissa keskenään. Kulttuurisia ilmiöitä jäsennetään käsitteellisesti ja ne asetetaan historialliseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiin. Tämä auttaa ymmärtämään eri kulttuuria edustavia ihmisiä ja rohkaisee antautumaan vuorovaikutukseen heidän kanssaan. Samalla kehittyvät myös opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen ja eettiset taidot.

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan elämäntavallisuustiedon yleisiä arviointiohjeita, jotka on kuvattu aiemmin tässä luvussa.

OPINTOJAKSO: ET4 Katsomukset (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ET4 Katsomukset.

Moduuli: ET4 Katsomukset (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä maailman- ja elämänskatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä
- ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänskatsomukseensa
- osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa
- osaa eritellä oman elämänskatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänskatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.

Keskeiset sisällöt

- katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi
- katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana
- poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön
- elämänskatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänskatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat

Opintojaksolla laaja-alaisen osaamisen tavoitteista painottuvat erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen, hyvinvointiosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen ja eettiset taidot. Opintojaksolla tutustutaan niihin kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat katsomusten muotoutumiseen niin yhteiskunnan kuin yksilönkin tasolla. Opintojaksolla käsiteltävät asiat auttavat opiskelijaa arvioimaan oman katsomuksensa perusteita ja rakentamaan omaa identiteettiä, mikä tukee opiskelijan hyvinvointia.

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan elämänskatsomustiedon yleisiä arviointiohjeita, jotka on kuvattu aiemmin tässä luvussa.

OPINTOJAKSO: Opintojakso ET5 Uskonnot ja uskonnottomuus (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ET5 Uskonnot ja uskonnottomuus.

Moduuli: Opintojakso ET5 Uskonnot ja uskonottomuus (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänskatsomukseensa
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa
- perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan
- ymmärtää, että uskonottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tutkiminen, määrittäminen ja selittäminen; käsityksiä uskontojen alkuperästä; uskontokritiikki
- keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala
- kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomuserinteiden yleiset piirteet
- ateismi, agnostismi, uskonottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- uskonnon ja uskonottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate

Opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen tavoitteista erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen ja eettiset taidot. Opintojaksolla perehdytään sekä suuriin maailmanuskontoihin että uskonnotomiin katsomuksiin ja hahmotetaan niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Opintojakson sisällöt kehittävät opiskelijan kykyä verrata uskonnollisia ja uskonottomia katsomuksia omaan elämänskatsomukseensa ja kykyä muodostaa niihin perusteltu kantansa. Näin opintojakso tukee yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteita, kuten elämänvalintojen tekemistä ja aktiivista kansalaisuutta.

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan elämänskatsomustiedon yleisiä arviointiohjeita, jotka on kuvattu aiemmin tässä luvussa.

OPINTOJAKSO: ET6 Tulevaisuus (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista ET6 Tulevaisuus.

Moduuli: ET6 Tulevaisuus (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla
- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön
- omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunteita, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä
- osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämäntapaansa
- ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.

Keskeiset sisällöt

- tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- ihmiskäsitysten ja hyvän elämän ihanteiden mahdollinen muutos: esimerkiksi kyborgit, transhumanismi, geeniteknologia; erilaisia suhtautumistapoja teknologiseen kehitykseen
- yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa
- globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset
- yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana
- erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat

Opintojaksolla tarkastellaan hyvää elämää, yhteiskuntaa, kulttuureja, katsomuksia ja ympäristöä tulevaisuuden näkökulmasta. Opintojakso kattaa näin kaikki elämäntutkimuksen kannalta keskeiset aihealueet, mutta huomio kiinnitetään nyt erilaisiin tulevaisuuden skenaarioihin, jotka ohjaavat yksilöiden toimintaa, talouselämää ja yhteiskunnallista päätöksentekoa jo tällä hetkellä. Opintojakso auttaa opiskelijaa tunnistamaan, erittelemään ja arvioimaan erilaisia vastauksia tulevaisuuden hyvinvointia, yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, moraalista, ympäristöä ja kulttuuria liittyviin kysymyksiin. Tällä tavalla opintojakso edistää kaikkia laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan elämäntutkimustiedon yleisiä arviointiohjeita, jotka on kuvattu aiemmin tässä luvussa.

6.16 PSYKOLOGIA

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämäntutkimustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan vuorovaikutusosaamista. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta yhteiskunnallista osaamista. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja eettisissä kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien ympäristöosaamisen kehittymistä.

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten globaali- ja kulttuuriosaamista.

Psykologian opetuksen yleiset tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen
- osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisen ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista PS1 Toimiva ja oppiva ihminen.

Moduuli: PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sen, millainen tiede psykologia on, ja sen, että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin
- osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta
- osaa selittää tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja
- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää sen pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Keskeiset sisällöt

Psykologia tieteenä

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista
- biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutio-psykologian lähestymistavasta
- sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä
- kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä
- tietoinen ja ei-tietoinen toiminta

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset
- biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen
- sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista

Psykologinen tutkimus

- tieteellinen tieto ja arkitieto
- tieteellisen tutkimuksen prosessi
- otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa
- psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet
- esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista

Opintojaksolla nousevat esiin hyvinvointiosaamisen, vuorovaikutusosaamisen, monitieteisen ja luovan osaamisen sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija tarkastelee omaa toimintaansa ja ajattelee psykologian näkökulmasta. Vuorovaikutusosaamista tukevat muun muassa oppituntikeskustelut ja ryhmätyöt. Monitieteinen ja luova osaaminen korostuvat, kun tarkastellaan opiskelutapoja ja sitä, miten niitä voi eri oppiaineissa parantaa. Lisäksi monitieteisen osaamisen kannalta on edullista oppia erottamaan arkitieto tieteellisestä tiedosta ja ymmärtämään, kuinka tieteellistä tietoa on mahdollista saavuttaa. Opiskelija omaksuu myös perustietoa kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä, mikä luo hyvää perustaa globaali- ja kulttuuriosaamiselle.

Arviointi tapahtuu monilla eri tavoilla. Oppituntityöskentelyyn liittyy formatiivinen arviointi ja ohjaava palaute. Lisäksi opiskelija arvioi omaa oppimistaan kirjallisesti, ja opintojaksoon sisältyy sekä lyhyitä tai laajempia välikokeita että loppukoe. Loppukokeesta opiskelija saa sekä arvosanan että sanallista palautetta. Opintojaksoon voi liittyä myös arvioitavia kotitehtäviä.

OPINTOJAKSO: PS2 Kehittyvä ihminen (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista PS2 Kehittyvä ihminen.

Moduuli: PS2 Kehittyvä ihminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta
- osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudesta läpi elämänkulun
- osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa
- osaa antaa esimerkkejä sosialisoinnin ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen
- ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta
- perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä
- osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- perimän merkitys
- kypsyminen ja oppiminen
- herkkyysskaudet
- plastisuuden merkitys kehityksessä

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- temperamentti
- minuus ja minäkäsitys
- tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely
- vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- kieli ja ajattelu
- toiminnanohjaus

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- henkilökohtainen identiteetti
- sosiaalinen identiteetti
- kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti
- sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen
- vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys

Psykologinen tutkimus

- kaksos- ja adoptiotutkimus
- pitkittäis- ja poikittaistutkimus
- esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista

Opintojaksossa nousevat esiin hyvinvointiosaamisen, vuorovaikutusosaamisen, yhteiskunnallisen osaamisen sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Oman elinikäisen kehityksen sekä sen taustan ja syiden syvälinen ymmärtäminen tukee yksilön hyvinvointiosaamista. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy muiden ihmisten yksilöllisen kehityksen ymmärtämisen myötä. Vuorovaikutusosaamista vahvistavat myös opitunneilla käytävät keskustelut, joita on opintojaksolla tavallisesti paljon sen sisältöjen ollessa kaikille opiskelijoille tuttuja ja merkityksellisiä. Yhteiskunnallinen osaaminen lisääntyy, kun opiskelija saa tietoa kehityksestä elämänkaaren eri vaiheissa. Tätä tietoa on mahdollista hyödyntää lukuisissa erilaisissa ammateissa. Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun opiskelija ymmärtää perimän ja toisaalta ympäristön merkityksen ihmisen kehityksessä. Opintojaksolla perehdytään esimerkiksi kasvuympäristön, sosialisoinnin ja kulttuurin merkitykseen yksilön kehityksessä.

Arviointi toteutuu opintojaksolla monilla tavoilla. Loppukokeessa opiskelija saa arvostuksen ohella palautetta tiedollisesta osaamisestaan sekä kyvystään soveltaa tietoa. Opintojaksolla voidaan toteuttaa myös omaa tai jonkun toisen henkilön elämänkaarta käsittelevä työ, jossa opitaan soveltamaan opintojakson sisältöjä arkielämään. Arvioinnissa voidaan hyödyntää lyhyitä tai laajempia välikokeita. Oppituntikeskustelut lisäävät formaattivisen palautteen määrää. Lisäksi opiskelijat arvioivat oppimistaan kirjallisesti.

OPINTOJAKSO: PS3 Tietoa käsittelevä ihminen (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista PS3 Tietoa käsittelevä ihminen.

Moduuli: PS3 Tietoa käsittelevä ihminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen
- osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn
- ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle
- ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa
- tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä
- ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana
- osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa
- osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.

Keskeiset sisällöt

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely
- tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- sisäiset mallit ja havaintokehä
- havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta
- tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus
- perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä

Muisti

- työmuistin ja säilömuistin toiminta
- muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen
- perustietoa muistin hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä

Kieli

- kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä

Päätöksenteko

- nopea ja hidas ajattelu
- esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- hermoston ja aivojen päarakenteet
- hermosolun ja synapsin toiminta
- tiedon kulku hermoverkoissa
- plastisuus
- esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- kokeellisen tutkimuksen periaatteet
- esimerkkejä tapaustutkimuksista
- esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista
- kokeellisen tutkimuksen suunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksossa painottuvat hyvinvointiosaamisen, monitieteisen ja luovan osaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen osa-alueet. Hyvinvointiosaaminen lisääntyy hermoston toimintamekanismien ymmärtämisen myötä. Opiskelija saa tietoa siitä, miten hermosto toimii ja mikä sen toiminnan yhteys on erityisesti kognitiivisiin, mutta myös muihin psyykkisiin sekä sosiaalisiin toimintoihin. Opintojaksolla käsitellään sisältöjä, jotka linkittyvät vahvasti esimerkiksi biologiaan ja terveystietoon, mikä vahvistaa monitieteistä osaamista. Kognitiivisten toimintojen, kuten muistin, ymmärtäminen lisää niin ikään hyvinvointiosaamista. Ajattelun ja päätöksenteon mekaniismien ymmärtäminen lisää opiskelijan mahdollisuuksia aktiiviseen toimintaan yhteiskunnassa.

Arviointi opintojaksolla on monipuolista. Opiskelija saa oppitunneilla suullista, formatiivista palautetta oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opintojaksolla voidaan pitää erillinen välikoe, joka mittaa hermoston osien ja toimintojen osaamista. Loppukokeessa mitataan laajemmin opintojakson sisältöjen oppimista sekä kykyä käsitellä ja soveltaa opittua tietoa. Opiskelijan tuotoksia arvioidaan arvosanojen ohella myös sanallisesti, ja opiskelija arvioi omaa oppimisprosessiaan kirjallisesti.

OPINTOJAKSO: PS4 Tunteet ja mielenterveys (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista PS4 Tunteet ja mielenterveys.

Moduuli: PS4 Tunteet ja mielenterveys (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta
- ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä
- osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen
- tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä
- osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia
- osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa
- syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

Tunteiden psykologia

- tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus
- perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä
- tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- hallintakeinojen ja defenssien merkitys
- resilienssin merkitys hyvinvoinnille
- nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle
- keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät
- stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja
- kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen

Mielenterveys

- mielenterveys käsitteenä
- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista
- esimerkkejä mielenterveysongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista
- esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta

Psykologinen tutkimus

- ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus
- esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista

Laaja-alaisista tavoitteista opintojaksossa korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Hyvinvointiosaamista tukee tutustumisen psykologisiin tunneteorioihin ja erilaisiin keinoihin ylläpitää omaa mielenterveyttä ja henkistä hyvinvointia. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy oppituntikeskusteluissa ja sellaisen psykologisen tiedon syventämisessä, joka koskee ihmisten välistä vuorovaikutusta ja tunne-elämää. Vuorovaikutusosaamista tukee myös erilaisten mielenterveyden häiriöiden ymmärtäminen ja sen myötä suvaitsevaisuuden lisääntyminen. Yhteiskunnallinen osaaminen liittyy työelämävalmiuksiin, joihin kuuluu kyky huolehtia muun muassa omasta jaksamisesta ja psyykkisestä hyvinvoinnista.

Arviointi on monipuolista. Oppitunneilla opiskelijoiden edistymistä arvioidaan formatiivisella suullisella palautteella ja lisäksi voidaan arvioida kotitehtävien suorittamista. Opiskelijat tekevät sekä lyhyitä tai laajempia välikokeita että loppukokeen. Loppukokeesta opiskelijat saavat arvosanan ohella sanallista palautetta. Lisäksi opiskelijat arvioivat omaa oppimistaan kirjallisesti opintojakson aikana. Opintojaksolla voidaan toteuttaa myös mielenterveyden häiriöihin liittyvä tutkielma, josta opiskelija saa sanallista palautetta. Tutkielmien yhteydessä voidaan toteuttaa itsearviointia ja vertaisarviointia.

OPINTOJAKSO: PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen.

Moduuli: PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa
- osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa
- osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa
- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan
- ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta
- osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen
- osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.

Keskeiset sisällöt

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreteoreettinen näkökulma
- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit
- identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- älykkyyden määritelmiä
- älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä
- luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen
- esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta
- ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet
- tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään
- kulttuurien eri ulottuvuuksia
- esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen
- esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa

Psykologinen tutkimus

- yksilöllisten erojen tutkiminen
- persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät
- reliabiliteetti ja validiteetti
- esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista
- esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista

Opintojaksolla nousevat esiin kaikki laaja-alaisen osaamisen kokonaisuudet. Hyvinvointiosaaminen kehittyy temperamentin ja persoonallisuuden teemojen käsittelyn yhteydessä, kun ymmärrys omasta yksilöllisyydestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä lisääntyy. Muiden ihmisten yksilöllisyyden ymmärtäminen tukee vuorovaikutusosaamista, ja se kehittyy myös sosiaalipsykologian teemojen, kuten ryhmien, asenteiden ja stereotyyppien käsittelyn kautta. Monitieteistä ja luovaa osaamista tukee muun muassa älykkyyden ja luovuuden teemojen käsittely opintojaksolla. Sosiaalipsykologian sisältöjen syvälinen ymmärtäminen on merkittävää yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämisen kannalta, joten opintojakso tukee niin monitieteistä osaamista kuin yhteiskunnallista osaamista. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista tukee psykologisen tutkimuksen ja erityisesti sosiaalipsykologian tutkimusasetelmien eettisyyden pohtiminen sekä kestävään tulevaisuuteen liittyvien teemojen käsittely. Globaali- ja kulttuuriosaaminen lisääntyy niin ikään sosiaalipsykologian teemojen, kuten ennakkoluulojen ja stereotyyppien opiskelemisen kautta.

Arviointi toteutuu monilla tavoilla. Opintojaksoon kuuluu lyhyempiä tai laajempia välikokeita sekä loppukoe. Loppukoe arvioidaan sekä arvosanalla että sanallisen palautteen avulla. Lisäksi opiskelijat voivat tehdä arvioitavia koti- ja tuntitehtäviä yksin tai ryhmässä ja saada työskentelystään palautetta. Opiskelijat arvioivat omaa oppimistaan kirjallisesti opintojakson aikana. Myös vertaisarviointia voidaan hyödyntää tuntitehtävien yhteydessä. Oppituntikeskustelut mahdollistavat jatkuvan formatiivisen palautteen antamisen koko opintojakson ajan.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: PS6 Kohti psykologian ylioppilaskirjoituksia (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista PS6 Kohti psykologian ylioppilaskirjoituksia

Moduuli: PS6 Kohti psykologian ylioppilaskirjoituksia (2 op)

Opintojakso tukee opiskelijan valmistautumista psykologian ylioppilaskokeeseen. Opintojakso ohjaa opiskelijaa kertaamaan ja kartuttamaan psykologian tietojaan ja taitojaan sekä tarjoaa esimerkkejä niiden mielekkästä hyödyntämisestä ylioppilaskokeessa.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa itsenäisesti tai yhdessä ryhmän kanssa lukion psykologian opintojaksojen tärkeimpiä teemoja, teorioita ja käsitteitä
- oivaltaa, kuinka opittuja tietoja ja taitoja voidaan hyödyntää ja soveltaa psykologian ylioppilaskokeessa
- tunnistaa psykologian ylioppilaskokeen erilaiset tehtävätyypit
- tuntee psykologian ylioppilaskokeen käytännöt ja arviointiperusteet
- pohtii omia tavoitteitaan ja oppii suuntaamaan opiskeluaan ja kertaamistaan niiden mukaisesti
- vahvistaa omia ylioppilaskokeessa vaadittavia tietoteknisiä taitojaan

Keskeiset sisällöt

Psykologian opintojaksot

- opintojaksojen keskeiset teemat, teoriat ja käsitteet joko opintojakson tehtävien avulla tai ryhmän kanssa kerrattuina
- tiedon soveltaminen ylioppilaskokeen erilaisissa tehtävissä

Psykologian ylioppilaskoe

- erilaiset tehtävätyypit ja niihin vastaaminen
- koevastauksen jäsentely ja rakentaminen
- kokeen käytännöt ja arviointiperusteet

Opiskelu ja kertaaminen

- omien tavoitteiden pohtiminen sekä opiskelun ja kertaamisen suunnittelu ja suuntaaminen niiden mukaisesti
- itselle sopivien opiskelukäytänteiden reflektointi ja kertaamisen aika-
tauluttaminen
- ylioppilaskokeessa vaadittavien tietoteknisten taitojen vahvistaminen

Opintojaksossa painottuvat hyvinvointiosaamisen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen osa-alueet. Oman työskentelyn rytmittäminen ja aikatauluttaminen voivat auttaa vähentämään opiskelun koettua kuormittavuutta ja edistää stressinhallintaa. Omien tavoitteiden pohdinta tukee osaltaan opiskelun suunnittelua ja suuntaamista mielekkäästi kohti päämäärien toteutumista. Opiskelija voi myös oppia tiedostamaan jo olemassa olevia tietojaan, taitojaan ja vahvuuksiaan. Opiskelutaitojen ja -käytänteiden syvälinen ja monipuolinen hallinta edistää myös muiden hyvinvoinnin osa-alueiden toteutumista omassa elämässä. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyvät opintojakson sisältöjen kertaamisen ja vastausten jäsentämisen harjoittelun myötä. Opiskelijan taito nostaa esiin olennaisia ja tehtävänannon näkökulmasta keskeisiä asioita kehittyä. Harjoitusvastausten kirjoittaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan myös sitä, kuinka tekstistä saa rakennettua johdonmukaisen ja sujuvan kokonaisuuden. Myös taito soveltaa opittua tietoa kehittyä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H). Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää opintojakson alussa ilmoitettujen tehtävien ja mahdollisten kokeiden hyväksyttyä suorittamista sekä lähiopintojaksoissa aktiivista osallistumista opetukseen. Opiskelija saa tuotoksistaan suullista ja/tai kirjallista palautetta opintojakson aikana. Opintojaksossa painottuu sanallinen arviointi, joka auttaa opiskelijaa hiomaan tietojaan ja taitojaan kohti psykologian ylioppilaskirjoituksia.

6.17 TERVEYSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

Terveystiedon opetus tuottaa hyvinvointiosaamista kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää monitieteistä ja luovaa osaamista. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävä tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Terveystiedon opetuksen yleiset tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaan terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävä kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja ja asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen sekä pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiantietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Valtakunnallisia opintoja vastaavat koulukohtaiset opinnot

OPINTOJAKSO: TE1 Terveys voimavarana (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista TE1 Terveys voimavarana.

Moduuli: TE1 Terveys voimavarana (2 op)

Moduulissa luodaan kokonaiskuvaa ihmisen voimavaroista, terveyden edistämisestä sekä terveyttä määrittävistä tekijöistä ja niiden yhteyksistä ja vaikutusmekanismeista. Lisäksi syvennetään ja laajennetaan perusopetuksen aikana hankittua ymmärrystä elintapojen merkityksestä terveydelle ja arvioidaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, perheessä ja lähiyhteisöissä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- osaa selittää erilaisten terveystekijöiden ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavaihtojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

Keskeiset sisällöt

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit
- terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysterveystekijämalli, muutosvaihemalli
- terveystekijöiden ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskumus- eli vaihtoehtohoidot

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta
- seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet
- mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät; stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä; keinoja kuormituksen hallintaan
- opiskeluhuuvointi

Terveysosaaminen voidaan määritellä kyvyksi sellaisen tiedon hankintaan, rakentamiseen, arviointiin ja käyttämiseen, jonka pohjalta ihminen pystyy ymmärtämään syvemmin itseään, muita ihmisiä ja ympäröivää maailmaa terveyden näkökulmasta. Keskeistä on oppia tunnistamaan yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointiin vaikuttavia asiakokonai-

suuksia ja syy-seuraussuhteita. Opintojaksolla nousevat esiin kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, koska ne liittyvät läheisesti terveysosaamisen eri ulottuvuuksiin. Yleiset esimerkit opintojakson sisällöistä ja omaan terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen kehittävät opiskelijoiden monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja sekä hyvinvointiosaamista. Vuorovaikutusosaaminen vahvistuu, kun terveyteen liittyviä näkökulmia harjaannutaan perustelemaan tieteellisten teorioiden ja mallien perusteella pelkkien mielipiteiden sijaan. Yhteiskunnallista osaamista tarvitaan, kun halutaan hahmottaa terveysongelmien syntyä ja ratkaisumahdollisuuksia (preventio) tai tarjota ihmisille voimavaroja terveyden ylläpitämiseen (promootio). Osaamisen kasvaessa opiskelija motivoituu pohtimaan ja ottamaan kantaa yksilön ja yhteiskunnan terveyteen liittyviin valintoihin. Eettinen vastuullisuus kuuluu vahvasti terveystietoon. Opiskelijaa ohjataan punnitsemaan asioiden tarpeellisuutta, seurauksia ja hyödyllisyyttä, ja sitä, miten toiminta vaikuttaa muiden ihmisten terveyteen ja ympäristön terveellisyteen, ja miten viedä asioita eteenpäin ja toimia muiden puolesta. Kulttuurisen osaamisen vahvistamiseksi opiskelijaa ohjataan tunnistamaan, miten ihmiset tekevät lähtökohdistaan riippuen erilaisia elämäntapoihin ja terveyteen liittyviä valintoja oman kulttuuriperintönsä, arvojensa ja toimintaympäristöjensä perusteella.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja. Terveystiedon tekstejä ja kuvia ja diagrammeja tulkitaan ja tuotetaan itse. Tunneilla käydään opetuskeskustelua ja tehdään pari- ja ryhmätöitä. Sähköisiä oppimisympäristöjä hyödynnetään.

Arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen. Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan.

OPINTOJAKSO: TE2 Terveys ja ympäristö (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista TE2 Terveys ja ympäristö.

Moduuli: TE2 Terveys ja ympäristö (2 op)

Moduulissa kehitetään valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää sekä perehdytään tutkimustiedon hankkimisen periaatteisiin. Keskeistä on media-ympäristön ohella tarkastella myös muiden elinympäristöjen terveysvaikutuksia sekä arvioida omien valintojen merkitystä ympäristön terveellisyydelle. Lisäksi moduulissa syvennytään riippuvuuksiin ja niiden vaikutuksiin.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa
- osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta
- osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveystietoisuudelle ja terveydelle
- osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle
- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

Keskeiset sisällöt

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi
- terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- kestävä kehitys ja terveys
- ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- työhyvinvointi

Mielihyvä ja riippuvuus

- riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit
- keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

Tieteellinen tieto on keskeisessä asemassa, kun halutaan ymmärtää terveyteen ja sairauksien liittyviä asioita sekä tunnistaa toimivia keinoja tukea terveyttä. Toisaalta terveyteen liittyy paljon epätarkkaa ja epäluotettavaa viestintää. Arkitiedon ja tieteellisen tiedon erottaminen sekä terveysviestien luotettavuuden arvioiminen kehittää opiskelijoiden monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja, vuorovaikutusosaamista ja hyvinvointiosaamista. Yhteiskunnallista osaamista tarvitaan, kun halutaan hahmottaa terveysongelmien syntymistä ja ratkaisumahdollisuuksia (preventio) tai tarjota ihmisille voimavaroja terveyden ylläpitämiseen (promootio). Opintojaksolla näitä asioita käsitellään esim. ympäristöterveyden, mielenterveyden ja päihteiden käytön yhteydessä. Eettisen vastuullisuuden aihepiirissä liikutaan, kun pohditaan oikean ja virheellisen terveyteen liittyvän tiedon levittämistä tai työyhteisön jäsenten vastuuta työhyvinvoinnista. Opiskelijoita ohjataan myös tarkastelemaan kestävän kehityksen (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen) merkitystä terveyden ylläpitämisessä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja. Terveystiedon erilaisia tekstejä ja kuvia ja diagrammeja tulkitaan ja tuotetaan itse. Erilaiset yksilötarinat avaavat näkökulmia ilmiöihin silloinkin, kun ne eivät ole kuuluneet opiskelijan omaan elämänpiiriin. Tunnella käydään opetuskeskustelua ja tehdään pari- ja ryhmätöitä. Sähköisiä oppimisympäristöjä hyödynnetään.

Arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen. Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan.

OPINTOJAKSO: TE3 Terveys ja yhteiskunta (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista TE3 Terveys ja yhteiskunta.

Moduuli: TE3 Terveys ja yhteiskunta (2 op)

Moduulissa ohjataan tarkastelemaan laajasti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisia kehityslinjoja sekä tulevaisuuden haasteita yhteiskunnassa. Tehtävänä on avata keskeisiin tarttumattomiin ja tartuntatauteihin liittyviä tekijöitä sekä tarkastella sosiaali- ja terveystalouden, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle.

Olennaista on myös perehtyä terveyteen ja sairauksiin liittyviin eettisiin kysymyksiin sekä globaaleihin terveystaustoihin.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautiin riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautiin näkökulmasta
- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveystaustojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- terveystaustoihin ja sairauksien selitysmalleja
- keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä
- tulevaisuuden terveystaustoihin ja mahdollisuuksiin

Sairaudet ja hoito

- epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit
- sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen
- itsehoito ja omahoito

Eettiset kysymykset

- eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit
- keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä, kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia
- terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi
- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

Opintojaksolla nousevat esiin laaja-alaisen osaamisen osa-alueet monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Opintojaksolla tarkastellaan laaja-alaisesti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn muutosta ja kehitystä historiasta nykypäivään sekä pohditaan tulevaisuuden terveystaustoihin. Pohdinnassa vahvistetaan monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja, kun tietoja linkitetään yhteiskuntaopin ja historian sisältöihin. Yhteiskunnallisen osaamisen taidot kehittyvät, kun tutustutaan siihen, miten eri aikoina ja eri väestöryhmissä on tehty terveyttä edistäviä toimia. Kun keskustellaan terveyden epätasa-arvoisesta jakautumisesta Suomessa ja maailmassa, vahvistetaan sekä yhteiskunnallista osaamista että kykyä globaaliin ajatteluun ja eettisesti kestäviin valintoihin.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja. Terveystiedon erilaisia tekstejä ja kuvia ja diagrammeja tulkitaan ja tuotetaan itse. Erilaiset yksilötarinat avaavat näkökulmia ilmiöihin silloinkin, kun ne eivät ole kuuluneet opiskelijan omaan elämänpiiriin. Tunteilla käydään opetuskeskustelua ja tehdään pari- ja ryhmätöitä. Sähköisiä oppimisympäristöjä hyödynnetään.

Arviointi perustuu tavoitteiden toteutumiseen. Opintojakson aikana opiskelija saa sekä suullista että kirjallista palautetta osaamisestaan.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: TE4 Terveystiedon kertaus (2 op)

Tämä opintojakso koostuu moduulista TE4 Terveystiedon kertaus.

Moduuli: TE4 Terveystiedon kertaus (2 op)

Opintojakson tavoitteena on tukea opiskelijan valmistautumista terveystiedon ylioppilaskokeeseen ja sähköisen koeympäristön käyttämiseen. Asiasisältöjen kertaamisen lisäksi tutustutaan ajankohtaisiin, terveyttä ja sairautta käsitteleviin uutisaiheisiin (laaja-alaisen oppimisen osa-alueet hyvinvointiosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen). Opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu, kun hän harjoittelee reaalikokeen tehtävätyyppien tunnistamista, tietojen jäsentämistä hyvän vastauksen rakentamisen näkökulmasta, erityyppisten aineistojen hyödyntämistä sekä taitoa arvioida omaa osaamistaan ja laatimiaan vastauksia.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H). Merkinnän saamisen edellytyksenä on opintojakson alussa sovittujen tehtävien hyväksytyt suorittaminen.

6.18 OPINTO-OHJAUS

Laaaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opinto-ohjauksessa opiskelija vahvistaa tietojaan ja taitojaan toimia vastuullisena kansalaisena ja kuinka osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii arvojaan, toimintaansa ja työskentelyään rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamistaan.

Opiskelijaa kannustetaan opinto-ohjauksen tuella etsimään aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään hyvinvointiosaamistaan. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja tukea ja neuvontaa.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää eettisen ja ympäristöosaamisen sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.

Opinto-ohjauksen yleiset tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen. Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuen tarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteeseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: OP1 Lukio-opinnot ja jatko-opinnot (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista OP1 Lukio-opinnot ja jatko-opinnot.

Moduuli: OP1 Lukio-opinnot ja jatko-opinnot (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa
- osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat
- tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin
- ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Keskeiset sisällöt

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi
- toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky
- hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Opintojaksolla korostuu hyvinvointiosaaminen itsetuntemuksen, omien vahvuuksien ja elämän- ja arjenhallinnan taitojen vahvistamisen kautta. Tuetaan ja vaalitaan opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja vahvistetaan niiden ylläpitämistä elämän eri vaiheissa. Elämän, arvojen ja omien mahdollisuuksien tutkiminen vahvistaa itsetuntoa, minäkäsitystä ja hyvinvointia. Oppimaan oppimisen taitoja pohtimalla ja vahvistamalla voimistetaan hyvinvointia ja mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen. Opintojakso kehittää monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusien oppimismahdollisuuksien ja tulevaisuutta kohtaan. Yhteiskunnallinen ja vuorovaikutusosaaminen kehittyy työelämään sekä erilaisiin koulutusmahdollisuuksiin ja oppilaitoksiin tutustuessa.

OPINTOJAKSO: OP2 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista OP2 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus.

Moduuli: OP2 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa
- syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta
- tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan
- tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin
- tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen
- tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja
- osaa toimia kulttuurisesti moninaisissa toimintaympäristöissä
- tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit
- osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

- henkilökohtaisen opintosuunnitelman päivittäminen; opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämä tietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakoitiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Hyvinvointiosaamisen merkitys eri tilanteissa korostuu omaa elämää ja omaa tulevaisuutta, jatko-opintoja suunnitellessa ja pohtiessa. Opintojaksolla painottuvat yhteiskunnallinen ja globaali- ja kulttuuri- ja vuorovaikutusosaaminen mm. tutustuttaessa työelämään sekä jatko-opintoihin sekä Suomessa että ulkomailla. Eettisen ja ympäristöosaamisen merkitys ja oman toiminnan vastuullisuus ovat keskeisiä elämän eri osa-alueilla nykyisyyttä ja tulevaa pohdittaessa ja rakentaessa.

OPINTOJAKSO: OPTYK4 Opi oppimaan (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista OPTYK4 Opi oppimaan.

Moduuli: OPTYK4 Opi oppimaan (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija oppii oman tavan oppia ja hyötyä erilaisten opiskelutekniikoiden käytöstä. Opiskelija oppii myös arvioimaan ja aikatauluttamaan omaa opiskeluaan.

Keskeiset sisällöt

Moduulissa opiskellaan opintojen aikatauluttamista ja suunnittelua, tutustutaan erilaisiin opiskelutekniikoihin sekä harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella ja pohditaan omaa tapaa opiskella. Moduulin suorittamisen aikana opiskelija arvioi omaa oppimistaan oppimispäiväkirjan avulla.

6.19 LIIKUNTA

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet.⁶⁷

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen hyvinvointiosaamista sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvittää erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskyykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta koulu yhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

⁶⁷ Lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. Yhteiskunnallista osaamista vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät eettisyytenä ja ympäristöosaamisena, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden globaali- ja kulttuuriosaamista.

Liikunnan opetuksen yleiset tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

Arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus

osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin.⁶⁸

Koulukohtaiset valtakunnallisia opintoja vastaavat valinnaiset opinnot

Opinnoissa syvennetään ja sovelletaan perusopetuksessa opittuja liikuntataitoja ja -tietoja sekä opetetaan liikuntaa monipuolisesti erilaisissa opiskeluympäristöissä. Opetuksessa otetaan huomioon eri vuodenaajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet. Opiskelija oppii monipuolisen liikkumisen ja toimintakyvyn kehittämisen periaatteet. Opetus tukee opiskelijan toimintakykyä, kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kasvua osallisuuteen sekä kannustaa elinikäiseen liikunnan harrastamiseen ja liikkuvan elämäntavan omaksumiseen.

OPINTOJAKSO: LI1 Oppiva liikkuja (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista LI1 Oppiva liikkuja.

Moduuli: LI1 Oppiva liikkuja (2 op)

Opiskelija ymmärtää liikuntataitojen sekä fyysisen aktiivisuuden merkityksen oman toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija saa monipuolisia kokemuksia yhdessä liikkumisesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys ja myönteinen minäkuva vahvistuvat uuden oppimisen sekä liikunnan tuoman ilon ja virkistyneen myötä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittämällä itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Opintojaksossa korostuu vuorovaikutusosaaminen, jota lähestytään vahvistamalla opiskelijan myönteistä minäkuvausta erilaisten liikuntakokemusten kautta. Ryhmässä liikkumisen ja omien liikuntakokemusten tutkimisen kautta opiskelija oppii myös muita vuorovaikutusosaamisen kannalta keskeisiä taitoja kuten itsesäätelyn taitoja, omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisun säätelyä.

Arviointi opintojaksolla koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta eri liikuntatehtävissä opintojakson aikana. Opintojakson lopun summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana tehtyihin harjoituksiin sekä niiden raportointiin tai yhteenvedon kuten liikuntapäiväkirjaan.

⁶⁸ Lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §.

OPINTOJAKSO: LI2 Aktiivinen elämä (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista LI2 Aktiivinen elämä.

Moduuli: LI2 Aktiivinen elämä (2 op)

Moduulissa opiskelijaa opetetaan ja kannustetaan liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, että liikuntaharrastusten lisäksi toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arjen valinnoista ja pitkäkestoisen istumisen välttämisestä. Opiskelija ohjataan havainnoimaan arkisia toimintatapojaan ja valintojaan kestävänsä tulevaisuuden, fyysisen aktiivisuuden ja terveyden näkökulmista. Opetus toteutetaan rakennettua ja rakentamatonta opiskeluympäristöä sekä liikunta- ja hyvinvointitekniologiaa mahdollisuuksien mukaan hyödyntäen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta
- osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

- fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen
- liikkuvuus ja kehonhuolto
- ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa
- yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät

Opintojaksossa korostuu hyvinvointiosaaminen. Opintojakson aikana tutustutaan erilaisiin omaan kehoon liikkussa ja esimerkiksi fyysisten ominaisuuksien itsearviointiin, mikä tukee opiskelijaa omaa hyvinvointia tukevan terveyskulttuurin kehittämisessä. Samalla liikunta myös tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä ja sinnikkyyttä.

Arviointi opintojaksolla koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta eri liikuntatehtävissä opintojakson aikana. Opintojakson lopun summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana tehtyihin harjoituksiin sekä niiden raportointiin tai yhteenvedoon kuten liikuntapäiväkirjaan.

6.20 MUSIIKKI

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa audittiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa hyvinvointi- ja vuorovaikutustaitojen sekä eettisyyden kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan luovaa ja monitieteistä osaamista. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuviutus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös

ympäristöosaamisen kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävästä elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnoistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan
- käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun
- kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa
- ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista
- oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin
- osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen
- huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä
- asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan
- osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevilla kysymyksillä.

Arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittämiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Koulukohtaiset valtakunnallisia opintoja vastaavat valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: MU1 Intro – kaikki soimaan (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista MU1 Intro – kaikki soimaan.

Moduuli: MU1 Intro – kaikki soimaan (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa
- toimii edistämällä turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Keskeiset sisällöt

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin

Opintojaksossa korostuvat hyvinvointiosaamisen tavoitteet. Opintojaksossa tutkitaan ja syvennetään omaa kuuntelusuhdetta ja tutustutaan musiikin merkityksellisyyteen elämässä, mikä tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään musiikin kautta ja avulla.

Opintojakson formatiivinen arviointi perustuu koko musiikinopiskelun prosessiin erilaisissa musiikin opiskeluun liittyvissä tehtävissä opintojakson aikana. Opiskelija saa arviointipalautetta ja kannustusta näistä tehtävistä opintojakson aikana. Opintojakson summatiivinen arviointi perustuu oppimistehtäville opintojakson aikana sekä kokoavalle tehtävälle kuten musiikkipäiväkirjalle opintojakson päätteeksi.

OPINTOJAKSO: MU2 Syke – soiva ilmaisu (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista: MU2 Syke – soiva ilmaisu

Moduuli: MU2 Syke – soiva ilmaisu (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa
- kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan
- analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä
- heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.

Keskeiset sisällöt

- musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto
- suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit
- luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen

Opintojaksolla korostuvat luovan ja monitieteisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Omaan musiikilliseen ilmaisuun tutustuminen ja musiikillisten ideoiden tuottaminen tukevat luovan ajattelun arvostamista ja ohjaavat ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia.

Opintojakson formatiivinen arviointi perustuu koko musiikinopiskelun prosessiin erilaisissa musiikin opiskeluun liittyvissä tehtävissä opintojakson aikana. Opiskelija saa arviointipalautetta ja kannustusta näistä tehtävistä opintojakson aikana. Opintojakson summatiivinen arviointi perustuu oppimistehtäville opintojakson aikana sekä kokoavalle tehtävälle kuten musiikkipäiväkirjalle opintojakson päätteeksi.

6.21 KUVATAIDE

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuviutus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestäväen elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurin osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsitteisiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuva-ilmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa oma-kohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään vuorovaikutusosaamista rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja

niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestäväen tulevaisuuden puolesta. Opiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään eettisyyttä ja ympäristöosaamista tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestäväen elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväen kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoihin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä
- tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy
- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa
- hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuva-ilmallisissa
- ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle
- syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja
- kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa
- syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta
- tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittäväää. Arviointi tukee opiskelijan omakoh- taista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuoli-

nen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Koulukohtaiset valtakunnallisia opintoja vastaavat valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit.

Moduuli: KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestäväen tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisien ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöihin ja kuvastoihin tutustuminen
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Visuaalisen viestinnän käyttö näkemysten esittämisessä ja vaikuttamisessa itse ja tällaiseen vaikuttamiseen tutustuminen kehittävät tärkeitä tietoja ja taitoja vaikuttamisesta demokraattisessa yhteiskunnassa.

Opintojakson aikana opiskelijaa ohjataan erilaisissa tehtävissä, ja hän saa suullista tai kirjallista palautetta tehtävien suorittamisesta. Opintojakson summatiivinen arviointi perustuu erilaisten oppimistehtävien kokonaisuudelle ja opintojaksoon voi sisältyä myös jokin kokoava tehtävä, kuten portfolion kokoaminen tai oppimispäiväkirja.

OPINTOJAKSO: KU2 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista KU2 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt.

Moduuli: KU2 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä
- perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön
- soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestäväns tulevaisuuden näkökulmista
- kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä
- ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestäväns tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöihin ja kuvastoihin tutustuminen
- visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Opintojaksolla korostuvat eettisyyden ja ympäristöosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Opintojakson aikana opiskelija tutkii ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden esittämistä kuvailmaisussa sekä syventää ymmärrystään kuvilla vaikuttamisesta kestävästä tulevaisuuden kannalta, mikä lisää opiskelijan tietoja ja kehittää opiskelijan valmiuksia toimia kestävästä tulevaisuuden puolesta.

Opintojakson aikana opiskelijaa ohjataan erilaisissa tehtävissä ja hän saa suullista tai kirjallista palautetta tehtävien suorittamisesta. Opintojakson summatiivinen arviointi perustuu erilaisten oppimistehtävien kokonaisuudelle ja opintojaksoon voi sisältyä myös jokin kokoava tehtävä kuten portfolion kokoaminen tai oppimispäiväkirja.

6.22 TEMAATTISET OPINNOT

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Töölön yhteiskoulun aikuislukion temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt on kuvattu tässä luvussa.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OPINTOJAKSO: TO1 Tutkiva työskentely (2 op)

Opintojakso koostuu moduulista TO1 Tutkiva työskentely.

Moduuli: TO1 Tutkiva työskentely (2 op)

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa Tutkiva työskentely -opintojakso järjestetään luku-kauden tai lukuvuoden pituisena, vähintään kolmen oppiaineen yhteistyönä järjestettävänä monialaisena opintojaksona. Opintojakson eri tieteen- ja taiteenaloja edustavat opettajat muodostavat opintojaksolle oppiaineyhdistelmään liittyvän teeman. Opintojakso sisältää teemasta riippuen eri aineiden yhteistä ja yksilöllistä ohjausta sekä lisäksi opiskelijoiden vertaisohjausta tai ryhmätyöskentelyä. Ohjaus voidaan toteuttaa kokonaan tai osittain etäopetuksena opetusjärjestelyihin soveltuvalla tavalla.

Opiskelijan opintojaksolla tekemän lopullisen tuotoksen muoto ja esittelypaikka voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa tai se voi syntyä opintojakson teemasta tai järjestelyistä. Välivaiheiden palautukset, vertaisohjaus, lähiopetus tai muu opintojakson ohjelma rytmittävät opiskelijoiden työskentelyä. Vaikka opintojakso ohjaa kohti tietynlaista esitystä, opiskelijalla on tärkeä osuus valitessaan lähestymiskulmaansa teemaan.

Opintojakson aikana opiskelija työskentelee mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä muiden opiskelijoiden tai ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun ulkopuolisen asiantuntijan ohjaus voi olla tärkeä osa projektissa oppimista. Työskentely tapahtuu teemasta ja opiskelijan valitsemasta näkökulmasta riippuen kokonaan tai osittain koulun ulkopuolissa toimintaympäristöissä, mikä vahvistaa koulussa ja arki- ja työelämässä hankitun osaamisen välistä yhteyttä.

Opintojakso keskittyy tiedonalojen välisten yhteyksien hahmottamiseen sekä erityisesti kriittisen ja luovan ajattelun kehittämiseen oppiainerajat ylittävästi. Opiskelija hyödynnä työskentelyssä tieto- ja viestintäteknologiaa ja kehittää siihen liittyviä taitojaan.

Opintojakson keskeisillä sisällöillä on yhteys kahden tai useamman eri oppiaineen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueisiin, erityisesti monitieteiseen ja luovaan osaamiseen sekä yhteiskunnalliseen osaamiseen. Eri tieteenalojen lähestymistapojen yhdistely sekä oman oppimisen säätely projektimaisessa työskentelyssä kehittävät opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista. Tiedonhaun ja kriittisen ajattelun harjoittelu on keskeinen osa opintojaksoa, mikä vahvistaa myös yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson aikana opiskelija saa arviointipalautetta ja ohjausta erilaisista palautettavista tehtävistä suullisesti tai kirjallisesti opintojakson järjestelyistä ja opiskelijan valitsemasta suoritustavasta riippuen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H). Opintojakson summatiivinen arviointi tehdään eri osatehtävien perusteella.

Opiskelijalle voidaan lukea hyväksi opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muualla hankittu osaaminen kokonaan tai osin.

LIITE 1: AIKUISILLE TARKOITETTUUN LUKIO- KOULUTUKSEN OPPIMÄÄRÄÄN SISÄLTÄVÄT OPINNOT

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, liite 2.

Oppiaineryhmä ja oppiaine	Pakolliset opinnot opintopisteinä	Opiskelijoille tarjottavien valtakunnallisten valinnaisten opintojen määrä opintopisteinä
<i>Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opinnot</i>		
– Äidinkieli ja kirjallisuus	10	2
– A-kieli	12	4
– B1-kieli	10	4
– B2- ja B3-kielet		12
<i>Matemaattis-luonnontieteelliset opinnot</i>		
– Matematiikan yhteiset opinnot	2	
– Matematiikan lyhyt tai pitkä oppimäärä		
– Lyhyt	10	4
– Pitkä	18	6
– Biologia, maantiede, fysiikka ja kemia yhteensä	10	10
– Biologia	2 tai 4	
– Maantiede	2 tai 4	
– Fysiikka	2 tai 4	
– Kemia	2 tai 4	
<i>Humanistis-yhteiskunnalliset opinnot</i>		
– Uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi ja filosofia yhteensä	12	10
– Uskonto tai elämänkatsomustieto	2	
– Historia	4	
– Yhteiskuntaoppi	4	
– Filosofia	2	
– Psykologia		4
<i>Temaattiset opinnot</i>		
Pakolliset opinnot yhteensä	66 tai 74	2
Opinnot yhteensä vähintään	88	

LIITE 2: KEHITTYVÄN KIELITAIDON KUVAUSASTEIKKO

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen. (Lähde: Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2019)

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukeamana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiinomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiinomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakiolmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Kielitaidon alkeiden hallinta					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perusosan, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opetettuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
	Kehittyvä alkeiskielitaito				
	Toimiva alkeiskielitaito				

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perusnaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaistamiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisistä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Peruskielitaidon alkuvaihe					
Kehittyvä peruskielitalo					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästi ja lähes normaallitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	Opiskelija osaa kertoa ydin kohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Toimiva peruskielitaito					
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutus-tilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeitä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiantietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiäkin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joitakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Sujuva peruskielitaito					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohdullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyyppisiä intonaatiomalleja.
Itsenäisen kielitaidon perustaso					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan monipuolista kieltä.	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttöä vastaavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja ymmärtää jonkin verran myös vieraita kieli- muotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja tai lukemaansa.	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä, tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsenyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyyppisiä intonaatiomalleja.
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perään- tymään, kun kohtaa vaikeuksia ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaaliin tarkoituksiin, myös ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisi-kaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsenyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkä- kön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsenyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyyppilliset.
Toimiva itsenäinen kielitaito					
Taitavan kielitaidon perustaso					

